

Onderwerp Informeren 1^e Voortgangsrapportage 2014,
10^e Bezuinigingsrapportage en Sleutelrapportage

Steller M de Bie - Weidgraaf

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 77 17 Bijlage(n) 3

Ons kenmerk 4396408

Datum 28 mei 2014 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Door middel van deze brief informeren wij u over de voortgang van de begroting en geven wij een (eerste) prognose van het resultaat over 2014. Wij informeren u over de realisatie van de bezuinigingen en geven de stand van zaken weer van de door uw raad aangemerkte sleutelprojecten (oktober 2013 – maart 2014).

Wij bieden u hierbij de volgende rapportages aan:

- 1^e Voortgangsrapportage 2014
- 10^e Bezuinigingsrapportage
- Sleutelprojectenrapportage oktober 2013 – maart 2014.

De rapportages zijn opgenomen in de bijlagen van deze brief.

Bundeling van de rapportages

In 2013 hebben we de voortgangsrapportages gebundeld met uitzondering van de sleutelprojectenrapportage. In 2014 bieden we ook deze rapportage gelijktijdig aan.

Met de bundeling van de voortgangsinformatie op de twee belangrijke (bij)sturingsmomenten (voorjaar en najaar) ontvangt uw raad op deze wijze volledige, juiste en actuele informatie over de stand van zaken en voortgang van de begroting.

Daarbij streven we ernaar de onderlinge samenhang beter in beeld te brengen. We willen daarom vanaf de 2^e voortgangsrapportage de bezuinigingsrapportage samenvoegen met de voortgangsrapportages. Hiermee brengen we het aantal verschillende tussentijdse rapportages in de P&C cyclus terug van 3 naar 2.

Door deze gelijktijdige verstrekking ontstaat een integraal beeld van hoe de gemeente er voor staat en waar eventueel bijsturingmaatregelen nodig zijn.

De rapportages zijn alle drie apart voorzien van een samenvatting.

Aard van de rapportages

Terugkijken en vooruitkijken

De 1^e voortgangsrapportage geeft zowel een terugblik als een vooruitblik. Vanuit de realisatie tot en met maart wordt een inschatting gegeven van zowel de financiën als de beleidsdoelstellingen van de gemeente over 2014. Daar waar we inschatten dat we bezuinigingen niet zullen realiseren, zijn deze opgenomen in het verwachte resultaat. Relevante bijsturingsmaatregelen ter realisatie van de beleidsdoelstellingen maken onderdeel uit van de rapportage. Verder gaan we in op de stand van zaken van de bedrijfsvoering, zoals de nog niet afgehandelde aanbevelingen van de accountant en rekenkamer, verloop van de post onvoorzien, personele inzet en externe inhuur.

De bezuinigingsrapportage en de sleutelprojectenrapportage kijken vooral terug. Daar waar bezuinigingen nog niet zijn gerealiseerd, zijn deze in de bezuinigingsrapportage opgenomen als niet gerealiseerde bezuinigingen.

De sleutelprojectenrapportage gaat over de realisatie van de projecten in de periode oktober 2013 tot en met maart 2014. We kijken vooral terug met uitzondering van de stand van de kredieten en de risico's. Wanneer uw raad na maart nog kredieten heeft vastgesteld, geven wij deze ook weer. Daarnaast gaan we in op de belangrijkste risico's.

Stand van zaken en afwijkingen

De rapportage bezuinigingen en sleutelprojectenrapportage geven de stand van zaken weer. De voortgangsrapportage is vooral gericht op de afwijkingen van beleid en financiën.

Rapportage over door uw ingestelde paragrafen

In de voortgangsrapportage rapporteren we over de voortgang van de programma's. Daarnaast heeft uw raad gekozen om, naast de verplichte paragrafen, drie belangrijke thema's/dwarsdoorsneden van de begroting als paragraaf aan te merken: duurzaamheid, stadsdelen en ontwikkeling sociaal domein.

Wij hebben deze paragrafen nu eveneens opgenomen in de voortgangsrapportage.

Belangrijkste bevindingen

We verwachten een voordeel van 6,2 miljoen euro

We verwachten een voordeel van 6,2 miljoen euro. Dit voordeel wordt veroorzaakt door voordelen op de algemene uitkering (1,2), nominale compensatie (0,9), bijzondere bijstand (1,2) en huishoudelijke hulp (0,9). We verwachten een voordeel op het extra beleid van 5,6 miljoen euro waaronder voordelen op de Wet BUIG (4,8), tekort parkeerbedrijf (0,4) en investeringsbijdrage fysiek (0,3). We verwachten nadelen op de bouwleges (0,9), de bedrijfsvoering (1,3) en overige nadelen (1,4).

Betreft een eerste raming; nog onzeker

Ten aanzien van de prognose moet voorzichtigheid worden betracht vanwege het moment van prognosticeren (vroeg in het jaar), de prognose horizon ligt nog ver voor ons.

Friciekosten en programma Van Werk naar Werk

Vanwege de omvangrijke organisatie ontwikkelingen hebben we in de gemeentebegroting 2014 rekening gehouden met frictiekosten van 23,4 miljoen euro voor een periode van vier jaar (2014-2017).

Voor de jaarschijf 2014 is 13,7 miljoen extra beleid beschikbaar gesteld voor de verwachte herplaatsers van de diverse reorganisaties. Het programma Van Werk naar Werk vormt binnen de gemeentelijke organisatie het hart van de mobiliteit. Binnen dit programma worden herplaatsers (tijdelijk dan wel definitief) geplaatst.

Op basis van het huidige aantal herplaatsers, voornamelijk vanuit het SSC, verwachten we in 2014 een bedrag van 6,6 miljoen euro niet uit te geven. Dit wordt veroorzaakt door vertraging in een aantal reorganisaties, zoals de samenvoeging SoZaWe/Iederz. We verwachten deze frictiekosten dan ook benodigd te hebben voor de jaren 2015. Bij de 2e voortgangsrapportage zullen we met een voorstel komen voor de benodigde toevoeging aan de reserve extra beleid.

Voortgang bezuinigingen

De 10de Voortgangsrapportage geeft de stand van zaken van april 2014 over zowel het bezuinigingspakket 2011-2014, als de bij de begroting 2014 vastgestelde nieuwe taakstellingen voor de periode 2014-2017. Beide bezuinigingspakketten waren nog uitgewerkt in de dienstenstructuur. Ze zijn nu voor de 10de rapportage geordend naar de nieuwe organisatie-inrichting.

Het totaal aan taakstellingen voor de periode 2011-2014 bedraagt 45,1 miljoen euro. Op dit moment is 34,1 miljoen euro (76%) aan maatregelen structureel gerealiseerd en 3,4 miljoen euro (8%) incidenteel gedekt in 2014. Van de nog niet gerealiseerde taakstellingen wordt een aantal maatregelen niet, gedeeltelijk of met een vertraging gerealiseerd. Bij de begroting 2014 is hiervoor een bedrag van 7,6 miljoen beschikbaar.

In de bezuinigingsrapportage doen we een voorstel om specifieke maatregelen geheel of gedeeltelijk af te boeken ten bedrage van 7,4 miljoen euro.

Van de resterende taakstelling is eind april nog 1,6 miljoen niet voorzien van structurele of incidentele oplossingen. Deze taakstellingen zijn bij de prognose van de programma's, in de 1^e voortgangsrapportage, betrokken. We zoeken de komende maanden naar structurele en incidentele oplossingen en komen bij de voorjaarsbrief met een definitief voorstel ter afboeking.

Uw raad heeft bij de begroting 2014 nieuwe taakstellingen vastgesteld voor de periode 2014 – 2017. Voor de jaarschijf 2014 bedraagt het totaal aan

taakstellingen 55,3 miljoen euro, waarvan 13,1 miljoen euro structureel en 42,2 miljoen euro incidenteel.

Eind april is van de structurele taakstellingen 2014 9,3 miljoen euro (72%) gerealiseerd en van de incidentele taakstellingen 27 miljoen euro (64%).

Van de structurele taakstelling is op dit moment 2,6 miljoen euro (20%) incidenteel gedekt in 2014, vooruitlopend op structurele realisatie. Dit betekent dat 16,5 miljoen euro aan taakstellingen nog niet is gerealiseerd. Dit betreft met name de incidentele opbrengst uit verkoop van de aandelen Waterbedrijf (15 miljoen euro). We gaan ervan uit dat we deze opbrengst gaan realiseren (conform 1^e voortgangsrapportage). Daarmee hebben we, naar verwachting, reeds een groot deel van de taakstellingen 2014 gerealiseerd.

Ten aanzien van de aandelen Waterbedrijf merken we nog het volgende op. In de gemeentebegroting 2014 is een opbrengst van 15,0 miljoen euro voor de verkoop van deze aandelen opgenomen. We hebben samen met de provincie een indicatieve waardering laten uitvoeren. Uit het concept rapport blijkt dat de waardering aansluit bij de geraamde opbrengst.

Risico's en ontwikkelingen: Vernieuwing sociaal domein

In landelijke onderhandelingen tussen de coalitiepartijen en oppositiepartijen zijn meerdere afspraken gemaakt om de taakstellingen op de overgang van taken naar de Wmo te verzachten waaronder extra geld voor een zorgvuldige overgang en transitie van taken

In de week van 14 april jl. is aanvullend extra geld overeengekomen voor de langdurige zorg vanaf 2015. Het extra geld moet de overgang van zorgtaken naar gemeenten gemakkelijker maken, meer zekerheid bieden aan ouderen en gehandicapten die thuis willen blijven wonen en garanderen dat mensen die naar een instelling moeten, daar een plek kunnen krijgen. De details voor besteding van het geld moeten nog nader uitgewerkt worden en komen aan de orde in de mei circulaire; deze zullen worden betrokken bij de voorbereiding van de begroting 2015.

Het effect van deze afspraken op de omvang van het betreffende risico in de paragraaf weerstandsvermogen is nu dan ook nog niet aan te geven.

Overige onderwerpen

Stuurgroep grondexploitaties

Sinds begin 2013 ziet de stuurgroep grondexploitaties, waarin de wethouders Grondzaken en Economische zaken zitting hebben, toe op de voortgang van de grondexploitaties. De stuurgroep bewaakt de financiële taakstelling en is alert op marktontwikkelingen. Daarnaast zet de stuurgroep zich actief in om tijdelijk gebruik te realiseren en is zij een platform voor nieuwe initiatieven. In december 2013 heeft uw raad de herziening grondexploitaties vastgesteld. De afgelopen maanden hebben we dit proces geëvalueerd. Deze evaluatie heeft geleid tot een aantal aanscherpingen met name voor wat betreft het interne proces. Ondertussen zijn we alweer begonnen met de voorbereidingen voor de komende herzieningsronde, waarbij we een meer

gestandaardiseerde werkwijze hanteren. Deze herziening zullen wij u naar verwachting eind 2014 aanbieden.

Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisatie van de prognoses voor de bedrijventerreinen door STEC, de implementatie van 'de rode loper' en een nieuwe nota grondprijzenbeleid. De uitkomsten van deze rapporten vormen een belangrijke onderbouwing voor de komende herzieningsronde van de grondexploitaties. Het is de bedoeling dat de uitkomsten hiervan voor de zomer bekend zijn. Zodra meer duidelijk is over de eventuele financiële effecten hiervan zullen wij u daarover informeren.

HOV-maatregelenpakket

Bij de besluitvorming over het raadskrediet voor het HOV-maatregelenpakket in november 2013 is aangegeven dat we het HOV-maatregelenpakket toevoegen aan de sleutelprojectenrapportage. Dit onderdeel is dan ook toegevoegd aan de sleutelprojectenrapportage.

Leeswijzer sleutelprojecten

Het merendeel van de teksten in de sleutelprojectenrapportage oktober 2013 - maart 2014 is vernieuwd ten opzichte van de vorige rapportage. Daarom hebben we de gebruikelijke arceringen niet opgenomen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke.

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

A smaller, more fluid handwritten signature in black ink, starting with a circular flourish and ending with a long horizontal stroke.

de secretaris,
drs. P.J.L.M. (Peter) Teesink

Voortgangsrapportage 2014-1

Voortgangsrapportage 2014-1
van de
Gemeente Groningen

21-5-2014
Gemeente Groningen
Team VGR

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Samenvatting.....	3
3	Afwijkingen per programma	5
3.1	Programma 1: Werk en Inkomen.....	5
3.2	Programma 2: Economie en Werkgelegenheid	9
3.3	Programma 3: Jeugd en Onderwijs.....	12
3.4	Programma 4: Welzijn, Gezondheid en Zorg	13
3.5	Programma 5: Sport en Bewegen	16
3.6	Programma 6: Cultuur	18
3.7	Programma 7: Verkeer.....	21
3.8	Programma 8: Wonen.....	24
3.9	Programma 9: Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte	28
3.10	Programma 10: Veiligheid	29
3.11	Programma 11: Stadhuis en Stadjer	30
3.12	Programma Bedrijfsvoering	31
3.13	Programma 13: Overig.....	32
3.14	Programma 14: Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien	33
4	SSC.....	35
5	Paragraaf 2: Duurzaamheid.....	36
6	Paragraaf 9: Vernieuwing Sociaal Domein	38
7.	Paragraaf stadsdelen.....	39.
	Bijlage Bedrijfsvoering.....	40-62

1 Inleiding

In deze brief informeren wij u over de realisatie van de begroting en de prognose van het resultaat 2014. Wij geven een toelichting op het verwachte financiële resultaat en de verwachte afwijkingen in de uitvoering van beleid. De verwachting is gebaseerd op de realisatie tot en met 31 maart 2014. Gezien het moment in het jaar is de afgegeven prognose in deze voortgangsrapportage onzeker.

Budgetten ondersteuning(SSC)

In de begroting 2015 nemen we een apart programma ondersteuning op waar de lasten en baten van de ondersteunende functies (SSC) van de gemeente apart zichtbaar worden gemaakt.

In de begroting 2014 zijn de begrote lasten en baten van de ondersteunende functies nog opgenomen in de lasten en baten per (deel)programma.

In het programma overzicht (bladzijde 4) zijn de begrote bedragen van de ondersteunende functies opgenomen in de actuele begroting 2014 per programma. We laten echter de verwachte afwijking voor 2014 voor het totaal van de ondersteunde budgetten apart zien.

Bij de 2^e voortgangsrapportage zullen we de verwachte afwijkingen ook per deelprogramma laten zien zodat verwachte lastenoverschrijdingen per deelprogramma zichtbaar worden. Dit in verband met het budgetrecht van uw raad.

Onderdeel Bedrijfsvoering

In het onderdeel Bedrijfsvoering wordt inzicht gegeven in het verloop van de post onvoorzien, de personele inzet en externe inhuur. Daarnaast wordt gerapporteerd over de geconstateerde onrechtmatigheden en de afwijkingen in de voortgang van IC-plannen. Ook geven wij inzicht in de actuele stand van zaken met betrekking tot de nog niet afgehandelde aanbevelingen van zowel de rekenkamercommissie als de accountant en het overzicht van de slot- en nacalculaties.

In het volgende hoofdstuk is een samenvatting weergegeven. In hoofdstuk drie komen de verwachte afwijkingen per programma aan bod gevolgd door het verwachte resultaat op het SSC in hoofdstuk vier. In hoofdstuk vijf, zes en zeven komen aan de orde de paragrafen in de begroting die uw raad specifiek heeft aangemerkt (duurzaamheid, vernieuwing sociaal domein en stadsdelen).

2 Samenvatting

In dit onderdeel geven we een samenvatting van de Voortgangsrapportage 2014-I. Allereerst gaan we in op het verwachte financiële resultaat. Daarna presenteren we de verwachte resultaten per programma en het onderdeel SSC.

Het verwachte voordeel bedraagt 6,2 miljoen euro

De belangrijkste onderdelen van het verwachte resultaat zijn:

▪ Algemene uitkering	1,2 miljoen voordeel
▪ Nominale compensatie	0,9 miljoen voordeel
▪ Bijzondere bijstand	1,2 miljoen voordeel
▪ Vrijval extra beleid (5,6 miljoen euro)	
- Wet BUIG/wet BBZ	4,8 miljoen voordeel
- Tekort Parkeerbedrijf	0,4 miljoen voordeel
- investeringsbijdrage fysiek	0,3 miljoen voordeel
- divers	0,1 miljoen voordeel
▪ Huishoudelijke hulp natura en PGB	0,9 miljoen voordeel*
▪ Bouwleges	0,9 miljoen nadeel
▪ Ondersteunende budgetten(SSC)	1,3 miljoen nadeel
▪ overige afwijkingen (saldo)	1,4 miljoen nadeel

* Hiervan is 0,3 miljoen euro extra beleid

We verwachten een voordeel van 6,2 miljoen euro. In verband met landelijke- en plaatselijke ontwikkelingen verwachten we per saldo 1,2 miljoen euro meer algemene uitkering. De compensatie aan de organisatie onderdelen voor prijs- en loonontwikkelingen is neerwaarts bijgesteld. Hierdoor ontstaat op concernniveau een positief resultaat van 900 duizend euro. Voor zowel de bijzondere bijstand als de wet BUIG blijft het aantal klanten achter bij de ramingen in de begroting. Voor de wet BUIG valt daarnaast de bijdrage van het Rijk hoger uit. Voor Huishoudelijk hulp (HH) en het PGB zien we een daling in het aantal klanten en een verschuiving naar goedkopere varianten. Het nadeel in de bouwleges wordt voornamelijk verklaard doordat de huidige economische omstandigheden achterblijven waardoor grote bouwprojecten uitgesteld of naar beneden bijgesteld worden. Het resultaat op de ondersteunende budgetten (SSC) wordt bijna in zijn geheel veroorzaakt door het niet realiseren van bezuinigingsdoelstellingen 2014 op inkoop en huisvesting. De overige afwijkingen bestaan onder meer uit nadelen op gemeenteleges, op proces- en gerechtskosten en niet realiseren bezuinigingen.

Voor een nadere toelichtingen op de afwijkingen verwijzen we naar de verwachte resultaten per programma verderop in dit document.

Overzicht verwachte resultaten per programma

In onderstaande tabel wordt het verwachte resultaat per programma gepresenteerd. Deze afwijkingen ten opzichte van de begroting worden vervolgens per programma, op deelprogrammaniveau, toegelicht.

In onderstaande tabel wordt in de derde kolom het saldo van baten en lasten van de actuele begroting 2014 weergegeven. Deze wijkt af van de primitieve begroting 2014 zoals vermeld in het boekwerk begroting 2014 omdat de vanaf 13 november 2013 door uw raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2014 in het saldo zijn verwerkt.

Vervolgens wordt het verwachte saldo, het 'prognose saldo 2014', weergegeven. De laatste kolom geeft het verwachte financiële resultaat weer.

Na de exploitatiesaldi van de programma's, worden de stortingen en onttrekkingen aan reserves weergegeven. Vervolgens wordt de verwachte afwijking van het onderdeel SSC weergegeven. Onderaan staat de totale verwachte afwijking van de Gemeente Groningen.

Programma	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
1 Werk en Inkomen	-58.818	-53.597	5.221
2 Economie en Werkgelegenheid	-21.834	-21.682	152
3 Jeugd en Onderwijs	-35.672	-35.425	247
4 Welzijn Gezondheid en Zorg	-66.118	-64.819	1.299
5 Sport en Bewegen	-18.110	-18.399	-289
6 Cultuur	-36.600	-36.350	250
7 Verkeer	-3.611	-3.280	331
8 Wonen	-4.966	-5.884	-918
9 Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte	-36.206	-36.206	0
10 Veiligheid	-16.482	-16.482	0
11 Stadhuis en Stadje	-11.751	-12.773	-1.022
12 Bedrijfsvoering	-8.910	-8.910	0
13 Overig	-408	275	683
14 Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien	347.188	348.716	1.528
Programma totaal excl reservemutaties	27.702	35.184	7.482
Storting in reserves	34.734	34.734	0
Onttrekking aan reserves	7.033	7.033	0
Verwachte afwijking na reservemutaties	0	7.482	7.482

Bedrijfsvoering SSC			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Bedrijfsvoering SSC	0	-1.305	-1.305
Totaal Bedrijfsvoering SSC	0	-1.305	-1.305
Verwachte afwijking Gemeente Groningen			
	0	5.902	6.177

3 Afwijkingen per programma

In de toelichting van de afwijkingen per programma worden de afwijkingen in de uitvoering van beleid en in financiën nader toegelicht.

De afwijkingen in de uitvoering van beleidsdoelen worden toegelicht en aangegeven door kleuren (stoplichtenrapportage). **Geel** betekent dat voor het behalen van de doelstelling bijsturing noodzakelijk is of dat de realisatie ervan nog risico's heeft, bijvoorbeeld qua planning of afhankelijkheid van een derde. **Rood** betekent dat het halen van de doelstelling vermoedelijk niet mogelijk is. Daarnaast geven wij een toelichting op de verwachte financiële afwijkingen vanaf 250 duizend euro en op bestuurlijk relevante afwijkingen. Wij richten ons daarmee op de afwijkingen. Dit betekent dat niet van alle programma's toelichtingen zijn opgenomen.

3.1 Programma 1: Werk en Inkomen

Werk en Inkomen			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
01.1 Werk	-15.948	-16.300	-352
01.2 Inkomen	-42.870	-37.297	5.573
01.3 Overig werk en inkomen	0	0	0
Totaal Werk en Inkomen	-58.818	-53.597	5.221

Toelichting op financiële afwijkingen

01.1 Werk (0,4 miljoen euro nadeel)

Uitvoeringskosten re-integratie (0,4 miljoen euro nadeel)

In de begroting van het Participatiebudget hebben wij een bedrag van 6,1 miljoen euro meegenomen voor de dekking van kosten voor re-integratiewerkzaamheden. Op basis van de huidige prognose kunnen wij 5,7 miljoen euro ten laste brengen van het Participatiebudget, het verschil is 0,4 miljoen euro nadelig. De belangrijkste reden hiervoor is dat de organisatieverandering (samenvoeging SoZaWe/Iederz) in 2014 vertraging heeft opgelopen. Hierdoor zijn medewerkers later gestart in de functies die wij ten laste van het Participatiebudget kunnen brengen.

01.2 Inkomen (5,6 miljoen euro voordeel)

Bijzondere Bijstand (1,2 miljoen euro voordeel)

Het grootste deel van deze afwijking wordt veroorzaakt door de individuele bijzondere bijstand. Op basis van actualisatie van het aantal bijstandsklanten

is aan het budget voor individuele bijzondere bijstand ruim 0,5 miljoen euro als autonome ontwikkeling toegevoegd. Toename van het aantal bijstandsklanten heeft in het eerste kwartaal van 2014 echter nog niet geleid tot een groter beroep op de regeling. In het eerste kwartaal 2014 is ca. 18% van het beschikbare budget uitgegeven. Dit is vergelijkbaar met de uitgaven in het 1^e kwartaal 2013. Voortzetting van het huidige beroep op de regeling kan leiden tot een voordeel op de individuele bijzondere bijstand van ruim 1,2 miljoen euro.

Genoemd voordeel kan nog gunstig beïnvloed worden door de aanscherping van het beleid voor de witgoedregeling. M.i.v. 1 maart 2014 worden binnen de regeling niet langer nieuwe, maar tweedehands apparaten vergoed, waarbij de vergoeding per soort apparaat aan maxima is gebonden. De mogelijke effecten hiervan zijn nog niet in de prognose meegenomen.

Wet Kinderopvang (0,3 miljoen euro nadeel)

Het nadeel op de kinderopvang valt vrijwel volledig toe te rekenen aan de kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie. Op begrotingsbasis is voor de kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie 521 duizend euro beschikbaar. In het eerste kwartaal is al 42% van het totale budget uitgegeven.

Bij voortzetting van het huidige beroep op de regeling worden de kosten voor de kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie over 2014 geraamd op 880 duizend euro. Samen met een klein voordeel op de reguliere kinderopvang leidt dit tot een totaal nadeel van 340 duizend euro.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen in 2013 loopt de indicatiestelling met ingang van 2014 meer gestroomlijnd via de gemeente-arts en wordt als richtsnoer gewerkt met een maximum aantal te declareren uren voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie. Voor nieuwe aanvragen geldt een 'maximum' van 20 uur per week. Afhankelijk van het aantal nieuwe aanvragen kan genoemd nadeel daardoor lager uitvallen, een prognose hiervan is op dit moment moeilijk te maken.

Schuldhelpverlening (geen afwijking)

De afwijking voor de GKB is per saldo nul. De afwijking bestaat uit 232 duizend euro voordeel in verband met lagere lasten en 233 duizend euro nadeel in verband met lagere opbrengsten. De lagere lasten worden grotendeels veroorzaakt door vacatureruimte (vertrek van 2 medewerkers van de WSNP) die niet is opgevuld (in afwachting op de kerntaken discussie) en een vrijval binnen de uitvoeringskosten. De lagere opbrengsten worden onder andere veroorzaakt doordat de gemeente Slochteren geen gebruik meer maakt van de diensten van de GKB (65 duizend euro). Tevens zijn door het vertrek van de medewerkers van de WSNP ook alle klanten en de bijbehorende inkomsten komen te vervallen (180 duizend euro).

Inkomensvoorziening BUIG (4,7 miljoen euro voordeel)

De prognose voor de bijstandsuitkeringen (WWB, IOAW, IOAZ en BBZ pre-starters) die worden gefinancierd vanuit het gebundelde budget BUIG is ten

opzichte van de gemeentebegroting 2014 4,7 miljoen euro voordeliger. Hieraan liggen verschillende oorzaken ten grondslag:

- ten eerste is het gemeentelijke aandeel van de gemeente Groningen in het landelijk macrobudget gestegen van 2,63 % naar 2,67 %. Dit leidt tot een voordeel van 2,2 miljoen euro;
- in de tweede plaats is het gemiddeld aantal bijstandsgerechtigden dat nu wordt geprognoseerd (9.986) lager dan wat was begroot (10.190). De medio 2013 opgestelde begroting was gebaseerd op een geprognoseerde stijging voor de tweede helft van 2013 en een stijging voor 2014. Beide stijgingen blijken lager uit te komen.
- daarnaast is het budget dat per bijstandsgerechtigde gestegen.

Het gezamenlijk effect van de 2 laatst genoemde ontwikkelingen is een voordeel van 2,5 miljoen euro. Dit is opvallend aangezien normaal gesproken een verandering van het aantal klanten of een verandering van de vergoeding per klant budgettair neutraal is. De verklaring dat deze veranderingen toch een financieel effect hebben is in de eerste plaats dat ons aandeel in het landelijk aantal bijstandsgerechtigden hoger is (2,76 %) dan ons aandeel in het landelijk macrobudget (2,67%). Dit betekent dat wanneer het aantal bijstandsgerechtigden daalt het BUIG-budget van de gemeente Groningen naar verhouding minder daalt. Dit resulteert in een voordeel op onze exploitatie.

In de tweede plaats is het budget per klant verhoogd in verband met fiscale maatregelen (Wet uniformering loonbegrip (WUL). Deze wet brengt één loonbegrip voor de loonbelasting, de premies volksverzekeringen, de premies werknemersverzekeringen en de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet. De wet geldt ook voor bijstandsuitkeringen). De werkelijke kosten per klant blijken echter lager te zijn. Ook dit leidt tot een voordelige afwijking.

Tot slot wordt opgemerkt dat de prognose voor 2014 is gebaseerd op een recente mededeling van het ministerie van sociale zaken dat de prognose voor het aantal WWB-ers en voor het macrobudget in mei met 8 % naar beneden zal worden bijgesteld ten opzichte van de voorlopige vaststelling van afgelopen najaar. Deze voorlopige vaststelling ging uit van een aanzienlijk hoger aantal bijstandsgerechtigden dan waarmee bij de gemeentebegroting rekening was gehouden. Ten opzichte van de gemeentebegroting betekent de recente mededeling van het rijk dat het gemiddeld aantal bijstandsgerechtigden in de huidige prognose iets lager uitkomt (zie ook toelichting hierboven).

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

1.	Programma: Werk en Inkomen	
1.1	Werk	
	Beleidsveld: Arbeidsmarktbeleid	
	<i>Het aantal bedrijfsbezoeken</i>	We hebben het eerste kwartaal 209 bedrijfsbezoeken afgelegd. Dat is iets minder dan de beoogd 250 bezoeken in het eerste kwartaal. Omdat er minder acquisitiecapaciteit beschikbaar is, zien we een kleine terugslag in het aantal bedrijfsbezoeken en het aantal opgehaalde vacatures. Omdat het een tijdelijke situatie betreft verwachten we dat later dit jaar het aantal bedrijfsbezoeken weer op niveau zal zijn. Daarom hebben we geen bijsturingsmaatregelen genomen.
	<i>Het aantal opgehaalde vacatures</i>	Ook het aantal opgehaalde vacatures blijft hierdoor iets achter bij de doelstelling.
	Beleidsveld: Werk en activering	
	<i>Uitstroom naar regulier werk</i>	We hebben in het eerste kwartaal een uitstroom gerealiseerd van 156 klanten. Dat is minder dan beoogd (200). Het is nu nog te vroeg om op basis van deze realisatie te beoordelen of we de jaardoelstelling van 800 klanten wel/ niet gaan halen. In de registratie van de gerealiseerde uitstroom zit namelijk een naji-effect. Omdat het uitstroorniveau op hetzelfde niveau ligt als vorig jaar achten we nu geen bijsturingsmaatregelen noodzakelijk.
	<i>Taakstelling Sociale werkvoorziening</i>	De taakstelling voor 2014 bedraagt 1.220 se's (sociale equivalenten). De prognose voor 2014 bedraagt 1.170,5 se's. De onder-realisatie bedraagt naar verwachting 49,5 se's. De oorzaak ligt in het in 2013 genomen besluit om geen instroom meer te laten plaatsvinden. Bij ongewijzigd beleid dient als gevolg van de onder-realisatie rekening te worden gehouden met een terugbetalingsverplichting van 1,3 miljoen euro aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De lagere rijkssubsidie wordt gecompenseerd door lagere loonkosten, waardoor het effect op het subsidieresultaat gering zal zijn (61 duizend euro).
	<i>Detacheringen</i>	Verwachting is dat het beoogde aantal gedetacheerden extern zal worden gerealiseerd. Het beoogde aantal intern gedetacheerden 410 zal naar verwachting niet gerealiseerd worden. Bij Stadsbeheer zijn per 31 maart 2014 307 intern gedetacheerden geplaatst, er vindt geen instroom plaats, waardoor de verwachting is dat het aantal gedetacheerden bij Stadsbeheer verder zal afnemen. De jaarlijkse uitstroom bedraagt 5%. Het verwachte nadeel bedraagt circa 200 duizend euro. Indien instroom vanuit de WWB mogelijk gaat worden, kan het nadeel gecompenseerd worden.
	Beleidsveld: Maatschappelijke participatie	
	<i>Activering van klanten (p-banen)</i>	Op dit moment zitten er 387 mensen op een P-baan. Daarnaast zijn er nog 45 aanvragen in behandeling. Daarmee schieten we het doel van maximaal 300 voorbij. We verwachten dat we het beschikbare budget voor deze activiteit met 30% zullen overschrijden.
2.2	Inkomen	
	Beleidsveld: Uitkeringen	
	<i>Wet Kinderopvang op basis</i>	In het eerste kwartaal hebben we al 68% van het totale budget

	<i>van sociaal medische indicatie (WKO SMI)</i>	uitgegeven.
Beleidsveld: Armoede- en minimabeleid		
	<i>Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand</i>	In de begroting, was onze verwachting op basis van de stijging van het bijstandsvolume nog dat het aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand verder zou stijgen. We zien op basis van het aantal aanvragen die in het eerste kwartaal zijn binnengekomen dat we gaan afwijken van de verwachte stijging van het aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand. Dit is in lijn met de geconstateerde daling in het laatste kwartaal van 2013. In het eerste kwartaal zijn er circa 600 aanvragen binnengekomen. Hoeveel hiervan zijn toegekend is nog niet duidelijk. Over heel 2013 hebben we 5.530 aanvragen toegekend.
	<i>Aantal verstrekte Langdurigheidstoelagen (LDT)/ uitgaven</i>	De aangekondigde stijging van het gebruik van de LDT zien we terug in de cijfers. In het eerste kwartaal is sprake van een stijging van 390 aanvragen.
	<i>Aantal gehonoreerde Tegemoetkomingen Ouderbijdrage Schoolfonds (TOS)</i>	We zien een daling van het aantal aanvragen in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. We zoeken nog uit hoe dit kan.
Beleidsveld: Schuldhulpverlening		
	<i>Aantal WSNP zaken</i>	We zijn gestopt met de uitvoering van de bewindvoering WSNP (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen). In overleg met de rechtbank Groningen zijn de caseloads overgedragen aan de bij de GKB vertrekkende WSNP bewindvoerders. Voor de dienstverlening aan klanten heeft de overdracht geen nadelige gevolgen. De GKB blijft wel budgetbeheer, beschermingsbewind en de minnelijke schuldregeling uitvoeren. Formele besluitvorming over de uitvoering van de bewindvoering WSNP zal in een later stadium plaatsvinden in het kader van de te voeren kerntakendiscussie.

3.2 Programma 2: Economie en Werkgelegenheid

Economie en Werkgelegenheid			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
02.1 Ruimte voor bedrijvigheid	-2.582	-2.782	-200
02.2 Binnenstad en toerisme	-1.188	-1.373	-185
02.3 Groningen kennisstad	-350	-620	-270
02.4 Overige acquisitie	-438	-463	-25
02.5 Overig econ en werkgelegenheid	-17.276	-16.444	832
Totaal Economie en Werkgelegenheid	-21.834	-21.682	152

Toelichting op financiële afwijking

02.1 Ruimte voor bedrijvigheid (0,2 miljoen euro nadeel)

02.2 Binnenstad en toerisme (0,185 miljoen euro nadeel)

02.3 Groningen Kennisstad (0,270 miljoen euro nadeel)

02.4 Overige acquisitie (0,025 miljoen euro nadeel)

In de deelprogramma's 2.1 tot en met 2.4 ontstaat in totaal een nadeel 680 duizend euro (G-kracht).

02.5 Overige econ en werkgelegenheid (0,6 miljoen euro voordeel)

Bijdrage Regiovisie (1)

In de geactualiseerde Regiovisie is een verlaging opgenomen van de jaarlijkse bijdrage van 30%. De verlaagde bijdrage is opgenomen in de begroting 2014. Omdat de verlaging met terugwerkende kracht ingaat, wordt het in 2013 teveel bedrag verrekend met de bijdrage voor 2014. Per saldo leidt dit tot een voordeel van 215 duizend euro.

Structureel extra beleid (2)

De vrijval bestaat uit structureel nieuw beleid. Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten (V 995 duizend euro). Uit deze vrijval worden de volgende activiteiten gefinancierd: G-kracht (680 duizend euro), structuurplan (253 duizend euro), en taakstelling meerjarenbeeld (125 duizend euro),

In totaal gaat het om 1.058 miljoen euro, waardoor per saldo een tekort wordt verwacht van 63 duizend euro.

In deelprogramma 2.5 is er per saldo sprake van een voordeel van 617 duizend euro. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Baten:	Vrijval structureel extra beleid	V995 duizend euro
Lasten:	Taakstelling meerjarenbeeld	N125 duizend euro
	Structuurplan	N253 duizend euro
Saldo		V617 duizend euro

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

2.	Programma: Economie en werkgelegenheid	
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	
	Beleidsveld: Werklocaties	
	Kennis- en kantorenlocaties	De afwijking betreft het actualiseren van het bestemmingsplan voor Corpus den Hoorn. Er wordt gekeken hoe ontwikkelingen op een slimme manier mogelijk kunnen worden gemaakt zonder daarvoor het gehele bestemmingsplan te actualiseren.
	Beleidsveld: Bevorderen ondernemerschap	
	Diensten op maat verlenen	Alle activiteiten verlopen voorspoedig. Alleen gaat het realiseren van 800 bedrijfsbezoeken of meer vermoedelijk niet lukken. Dat is te ambitieus met de huidige bezetting. Ook kost het tot stand brengen van werkbare verbindingen tussen EZ en de interne organisatie veel tijd.
	Beleidsveld: Vergunningverlening en handhaving	
	Adequate afhandeling van	Een deel van de klachten wordt afgehandeld door de

	klachten		<p>Omgevingsdienst Groningen. Deze nieuwe werkwijze is 1 november 2013 gestart. We ondervinden in de startfase afstemmingsproblemen waardoor een aantal klachten niet binnen 6 weken wordt afgehandeld.</p> <p>We vragen de Omgevingsdienst de termijn van 6 weken in acht te nemen</p>
2.2	Binnenstad en toerisme		
	Beleidsveld: Binnenstadsontwikkeling		
	Aantal binnenstadbezoekers, omzet binnenstad		<p>Het beoogde aantal binnenstadbezoekers (24-26 miljoen) wordt niet gerealiseerd eind 2014. De aantallen lopen terug als gevolg van de crisis. Dat is een landelijk fenomeen.</p> <p>Dat geldt ook voor de binnenstadamzet, waarvan het doel was om deze op circa 764 miljoen euro te houden.</p> <p>Bijsturingsmaatregelen:</p> <p>Ten aanzien van het beleidsveld Binnenstadontwikkeling (aantallen binnenstadbezoekers, binnenstadamzet en bezoekerswaardering) wordt gewerkt aan een visie op de binnenstad inclusief een uitvoeringsprogramma dat de binnenstad aantrekkelijker moet maken voor de toekomst. We zetten ons volop in om bezoekers naar de stad te trekken (zoals city marketing, evenementenprogramma, experimenteerzones, aantrekken nieuwe retailformules, meer ruimte voor ondernemerschap in het nieuwe bestemmingsplan), maar realiseren ons dat de dalende trend zeker ook wordt veroorzaakt door de crisis en demografische effecten.</p>
	Bezoekerswaardering binnenstad		<p>De bezoekerswaardering daalt licht. Dat heeft te maken met de veranderende bezoeker (minder regiobezoekers, meer Stadgers, de Stadger is kritischer). De verwachting is dat de bezoekerswaardering begin 2015 niet ineens omhoog schiet.</p> <p>Bijsturingsmaatregelen:</p> <p>Zie bij Aantal binnenstadbezoekers, omzet binnenstad.</p>
2.4	Overige acquisitie		
	Beleidsveld: Internationalisering		
	Internationale focusgebieden: China, Duitsland, Rusland		<p>T.a.v. Rusland: Na het incident met raadslid Van der Veen in Moermansk zou het college de burgemeester van Moermansk binnenkort uitnodigen voor een economische missie met als thema energie. Met het oog op de politieke situatie waarbij minister Kamp een handelsmissie heeft uitgesteld, zal Groningen de eventuele missie opschorten.</p>

3.3 Programma 3: Jeugd en Onderwijs

Jeugd en Onderwijs			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
03.1 Integraal jeugdbeleid	-35.672	-35.425	247
03.2 Overig jeugd en onderwijs	0	0	0
Totaal Jeugd en Onderwijs	-35.672	-35.425	247

Toelichting op financiële afwijkingen

03.1 Integraal jeugdbeleid (0,2 miljoen euro voordeel)

Verkoop onderwijsgebouw Schouwstraat (270 duizend euro voordeel)

Als gevolg van de verkoop van een onderwijsgebouw hebben wij inkomsten ontvangen die wij niet hebben begroot en dus een afwijking is ten opzichte van de begroting. Dit is de eerste opbrengst van een kleine serie verkopen gebouwen. De te verwachten opbrengsten ervan worden in een nota aan het college met inbegrip van dit recent verkochte gebouw in beeld gebracht en voor een aantal opbrengsten zullen voorstellen worden gedaan om deze te bestemmen voor o.m. de bekostiging van nieuwe aan deze verkopen gerelateerde projecten.

Kosten voormalig directeur K&C (23 duizend euro nadeel)

Conform afspraak worden de kosten i.v.m. de voormalig directeur K&C ten laste van het concern gebracht. Dit is consistent aan de rapportage in voorgaande jaren. Er is geen budget voor beschikbaar. Uit pragmatische overwegingen is het nadeel over de 4 deelprogramma's 3.1, 4.1, 5.1 en 6.1 verdeeld.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijking in de uitvoering van beleid.

3.4 Programma 4: Welzijn, Gezondheid en Zorg

Welzijn Gezondheid en Zorg			
Deelprogramma	actuele	prognose	verwachte
	begroting 2014	saldo 2014	afwijking VGR 2014-1
04.1 Soc samenhang en participatie	-42.567	-41.268	1.299
04.2 Preventie en zorg	-21.553	-21.553	0
04.3 Integratie en emancipatie	-1.998	-1.998	0
04.4 Overig welz, gezondh, zorg	0	0	0
Totaal Welzijn Gezondheid en Zorg	-66.118	-64.819	1.299

Toelichting op financiële afwijkingen

04.1 Sociale samenhang en participatie (1,3 miljoen euro voordeel)

Huishoudelijke hulp natura en PGB (0,9 miljoen euro voordeel)

Voor Huishoudelijk hulp (HH) en het Persoonsgebonden budget (PGB) wordt voor 2014 een voordeel van 0,9 miljoen euro ten opzichte van de begroting geprognoseerd. We zien een daling in het aantal cliënten (- 2,7 %), verschuiving naar goedkopere varianten (HH1 voor HH2, PGB laag voor PGB hoog) en lagere uurtarieven. Bovendien zien we een lagere ureninzet per cliënt per week. Al deze ontwikkelingen zijn enerzijds het gevolg van getroffen maatregelen en hebben anderzijds een autonoom karakter. Door de verwevenheid is het niet goed mogelijk de effecten van elke afzonderlijke ontwikkeling te kwantificeren. Wel kunnen over de effecten van de genomen maatregelen de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- de maatregel van enige jaren geleden om te sturen op strikte toepassing van de criteria voor het toekennen van de zwaardere HH2 waardoor een verschuiving naar de goedkopere HH1 resulteert, heeft nog steeds effect. Jaarlijks wijzigt de verhouding met ongeveer 2% ten gunste van HH1. De geprognoseerde verhouding voor 2014 is 48% HH2, 52% HH1;
- de besparing als gevolg van de maatregel uit 2013 om vanaf 1-1-2014 een tariefdifferentiatie voor PGB-voorzieningen in te voeren (hoog tarief en laag tarief, afhankelijk van de soort zorg die met de PGB wordt ingekocht) is hoger dan begroot;
- de aanbesteding eind 2013 voor HH heeft tot lagere tarieven voor 2014 geleid, waarmee in de begroting 2014 geen rekening kon worden gehouden. Het voordeel van de tariefsverlaging is 0,4 miljoen euro;
- de gekantelde werkwijze en de omzetting van indicaties per klasse naar indicaties in uren zijn maatregelen die o.m. beogen het aantal HH-verstrekkings en het aantal uren per HH-verstrekking terug te brengen. Op grond van de ontwikkelingen in het eerste kwartaal voor 2014 zien we zowel een daling van het aantal cliënten als van het aantal bestede uren per cliënt. De verwachting is dat de genomen maatregelen tot een besparing leiden van ruim 0,5 miljoen euro.

Effecten extramuralisering

Tegenover het bovengenoemde voordeel staat het effect van de Rijksmaatregel om (in het licht van extramuralisering) een aantal lichte zorgzwaartepakketten (ZZP) in de AWBZ-zorg af te schaffen, waardoor een extra beroep op Wmo voorzieningen kan worden gedaan. Hiervoor heeft het rijk voor 2014 incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld. Op dit moment hebben wij nog geen inzicht in hoeverre dit effect wordt gerealiseerd. In de komende periode zullen wij hier nader onderzoek naar doen. In de prognose wordt voorlopig aangenomen dat deze middelen in 2014 besteed zullen worden.

Onzekerheden 2014 en 2015

Naast de hierboven toegelichte afwijkingen en ontwikkeling van extramuralisering speelt in 2014 onzekerheid bij de afschaffing van de wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en Compensatie eigen risico (CER). Hiervoor in de plaats krijgen gemeenten de taak een nieuwe regeling te ontwikkelen. De planning is het gemeentelijk beleid voor de nieuwe regeling na de zomer te zullen vaststellen. Voorlopig wordt ook hier verondersteld dat de in 2014 voor deze regeling ter beschikking staande middelen in 2014 volledig besteed zullen worden.

Daarnaast volgt in 2015 een forse korting van het Rijk op het budget voor huishoudelijke hulp. Bovendien worden in 2015 een aantal jeugd- en AWBZ-taken gedecentraliseerd. Hierbij dienen o.m. aanzienlijke kortingen te worden gerealiseerd. Bovendien dienen op basis van overgangsrecht lopende beschikkingen in 2015 gecontinueerd te worden.

De risico's en onzekerheden die deze ontwikkelingen met zich meebrengen waren bij de jaarrekening 2013 aanleiding om voor te stellen de egaliseringsreserve Wmo te vergroten. Gelet op de onzekerheden die in 2015 op ons afkomen is het zeker wenselijk deze buffer aan te vullen.

Apparaatskosten (0,1 miljoen euro nadeel)

In 2013 is in twee wijken gestart met het experiment sociale teams. De ambitie is dit aantal in 2014 uit te bouwen naar 6 teams. De deelnemende partners, waaronder de gemeente Groningen, plegen personele inzet in de teams vanuit de reguliere formatie. Deze inzet wordt niet financieel verrekend. De gedachte hierachter is dat de inzet voor de sociale teams voor de reguliere werkzaamheden niet tot productieverlies leidt. Wat betreft de inzet vanuit de gemeente van Wmo-consulenten blijkt dit niet het geval. Hun inzet bij de sociale teams dient daarom grotendeels met tijdelijk personeel vervangen te worden. De verwachting is dat hierdoor een tekort van 0,1 miljoen euro ontstaat in 2014.

Vrijval extra beleid (0,3 miljoen euro voordeel)

Bij de begroting 2014 was voor 2014 incidenteel 0,3 miljoen euro bijdrage extra beleid beschikbaar gesteld. Deze bijdrage was nodig om het restant van een niet realiseerbare oude bezuinigingsmaatregel af te dekken. De huidige

prognose is dat de Wmo-uitgaven voor 2014 meevallen. Dit zou betekenen dat de huidige bijdrage kan vrijvallen.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

4.	Programma: Welzijn, gezondheid en zorg	
4.3	Integratie en emancipatie	
	Beleidsveld: Diversiteit en integratie	
	Inburgering	Vanaf 1 februari bekostigen we ook de eigen bijdrage voor medicatie van onverzekerbare vreemdelingen uit dit noodfonds. We verwachten dat er in 2014 een extra beroep zal worden gedaan op het fonds van circa 8.000 euro. We kunnen hiervoor de post onvoorzien aanwenden (14.000 euro).
	Beleidsveld: Vluchtelingen en asielzoekers en asielgerechtigden	
	Fonds knelpunten noodopvang asielzoekers	We verwachten dat we de doorloop aan trajecten in 2014 volledig kunnen financieren uit de overlopende passiva inburgering. Gezien het feit dat we mogelijk in 2015 een tekort verwachten moeten we met de aanbieders overleggen hoe we dit tekort kunnen opvangen.

3.5 Programma 5: Sport en Bewegen

Sport en Bewegen			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
05.1 Sportieve infrastructuur	-16.060	-16.349	-289
05.2 Deelname aan sport	-1.695	-1.695	0
05.3 Overig sport en bewegen	-355	-355	0
Totaal Sport en Bewegen	-18.110	-18.399	-289

Toelichting op financiële afwijkingen

05.1 Sportieve infrastructuur (0,3 miljoen euro nadeel)

Basis- en Jeugdsportsubsidies (0,2 miljoen euro nadeel)

Het betreft hier een open einde regeling. Er is geen subsidieplafond. Er worden meer accommodaties verhuurd waardoor er ook meer subsidies worden verstrekt. Er was een buffer beschikbaar om de stijging van het gebruik van deze regeling op te vangen. Deze buffer is grotendeels bezuinigd. Tegelijkertijd wordt er de laatste tijd meer gebruik gemaakt van de regeling. Beleidsaanpassingen, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord, zijn in ontwikkeling om vanaf 2015 te komen tot een gedekt geheel. Daarnaast wordt een taakstelling van 73 duizend euro niet gehaald.

Stadjerspas (35 duizend euro nadeel)

De bezuinigingen op de stadspas heeft heeft gevolgen voor de inkomsten op de sportaccommodaties. De vernieuwde stadspas heeft minder kortingen voor de sport en is voor minder gebruikers beschikbaar. Daarom becijferen we het verwachte tekort op 35 duizend euro.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

5.	Sport en bewegen	
5.1	Sportieve infrastructuur	
	Beleidsveld: Verenigingen en subsidies	
	Uitvoeren subsidie- en tarievenstelsel: nieuw beleid per 1-8-2014	We slagen er niet in om het nieuwe tarieven- en subsidiebeleid per 1 augustus 2014 in te voeren. Een nieuwe regeling die per 1 augustus 2014 in moet gaan had ca. 1 april klaar moeten zijn. Dat is niet gelukt omdat het nieuwe beleid wordt gebaseerd op een nieuwe visie op de ondersteuning van sportverenigingen ("de moderne sportvereniging). Die visie willen we samen met de verenigingen ontwikkelen. Dat vraagt om een zorgvuldig proces en dat kost meer tijd dan we eerder hadden voorzien. De huidige regeling is een open-eind regeling. Het budget wordt de laatste jaren steeds overschreden (budget ca. 800 duizend euro, toekenning ca. 1 miljoen euro). De overschrijdingen werden

		opgevangen binnen de sportbegroting. Het gevolg van het niet ingaan van het nieuwe stelsel betekent dat de open-eind regeling wordt gecontinueerd met kostenoverschrijding (158 duizend euro) als gevolg. Daarnaast lag er al een bestaande taakstelling van 73 duizend euro. De kostenoverschrijdingen moeten worden opgelost binnen de diverse sportbudgetten.
	Faciliteiten voor de moderne vereniging (nieuwe subsidievorm).	Deze nieuwe subsidievorm voeren we ook niet in per 2014 omdat deze activiteit nauw samenhangt met het subsidie- en tarievenstelsel.
	Beleidsveld: Openbare ruimte	
	Kerngebied Kardinge - uitbreiden parkeren - nieuw fiets- en voetpad - nieuwe toegang - boulevard	De visie op kerngebied Kardinge is in 2013 nog niet aangepast vanwege het niet doorgaan van de tram. Het proces nam meer tijd dan gedacht. Een aantal maatregelen kan niet worden uitgevoerd omdat het tram project niet is doorgedaan. De nieuwe toegang is bijna klaar, maar de andere drie punten zijn voorlopig <i>on hold</i> gezet. Vooralsnog gaan we deze in 2014 niet uitvoeren.

3.6 Programma 6: Cultuur

Cultuur			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
06.1 Culturele infrastructuur	-31.546	-31.296	250
06.2 Deelname aan cultuur	-3.724	-3.724	0
06.3 Overig cultuur	-1.330	-1.330	0
Totaal Cultuur	-36.600	-36.350	250

Toelichting op financiële afwijkingen

06.1 Culturele Infrastructuur (0,3 miljoen euro voordeel)

Subsidies (0,3 miljoen euro duizend euro voordeel)

In 2014 zijn de beschikbare subsidiebudgetten voor de activiteiten geïndexeerd. Met de bezuinigingsbesluiten is besloten om voor de activiteiten van de instellingen die gekort worden als subsidiebudget 2014 de hoogte van het subsidiebudget 2013 minus 10% beschikbaar te stellen. De weggezette bedragen bij de instellingen zijn minder dan de begrote bedragen omdat bij de begroting 2014 geen rekening is gehouden met de indexering. Hierdoor geven we in 2014 minder uit dan begroot en is er sprake van vrijval.

Kosten voormalig directeur K&C (23 duizend euro nadeel)

Conform afspraak worden de kosten i.v.m. de voormalig directeur K&C ten laste van het concern gebracht. Dit is consistent aan de rapportage in voorgaande jaren. Er is geen budget voor beschikbaar. Het nadeel is over vier deelprogramma's verdeeld.

Vrijval extra beleid (23 duizend euro voordeel)

Plan was om in de zomer van 2014 de hijsinstallatie in de grote zaal (grotendeels) te vernieuwen. Theateradvies BV begeleidt ons in dit complexe proces waarvoor de kennis onmogelijk aanwezig kan zijn bij 1 theater. Dit project is onder invloed van het hoge kosten en te korte doorlooptijd uitgesteld tot 2015. Dit leidt in 2014 tot een vrijval extra beleid van 23 duizend euro

Saldo taakstelling (669 duizend euro nadeel)

Betreft een nadeel op diverse taakstellingen met betrekking tot bedrijfsvoering en programmering. Zie hiervoor ook de bijlage bedrijfsvoering, onderdeel 6b.

Ontwikkeling zakelijke markt (100 duizend euro nadeel)

Op basis van de recent behaalde financiële resultaten en de economische vooruitzichten hebben wij in het kader van onze pilot organisatieontwikkeling besloten de afdeling zakelijke programmering anders te organiseren en deze

activiteit te beleggen bij de nieuwe afdeling horeca / sales. Hiermee is bespaard op de kosten maar met behoud van ons netwerk en kennis. Wij willen de time to market zo kort mogelijk houden.

Op basis van de herziene verkoopdoelen verwachten wij voor 2014 kostendekkend te draaien. In de begroting 2014 was nog een positief resultaat van 100 duizend euro voorzien.

Bijsturingsmaatregelen 2014

- Het MIOP is geactualiseerd. Prioritering en precisering leidt voor jaarschijf 2014 tot een bijstelling van de begroting met 690 duizend euro voordelig.
- Voorzien zijn administratieve correcties en diverse kleine ontwikkelingen tot een bedrag van 102 duizend euro. Bij VGR-I voeren wij de correctie van de begrote ambtelijke personeelskosten door tot een bedrag van 48 duizend euro.
- De effecten van het besluit van de sluiting van het Kruithuis konden bij de begroting 2014 niet worden verwerkt. In de besluitvorming was niet meegenomen dat er sprake was van ambtelijke bezetting (voormalig gesubsidieerde arbeid) bij de afdeling Podiumtechniek. Wij hebben vermeerderd met het vrijvallende programmeringsbudget 80 duizend euro bijgestuurd.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

6.	Programma: Cultuur	
6.1	Culturele infrastructuur	
	Beleidsveld: Podiumkunsten	
	Het organiseren van een succesvolle aanbesteding voor, of bemiddelen bij het vinden van passende huisvesting voor culturele instellingen	Op de korte termijn blijft huisvesting van Club Guy & Roni (internationaal dansgezelschap) en Het Houten Huis (jeugdtheatergezelschap) urgent. Wij ondersteunen hen bij de zoektocht naar alternatieven, samen met vastgoed en grondzaken.
	Beleidsveld: Letteren	
	Subsidiëren centrale bibliotheek en familiebibliotheken in de wijk	1) Instellingen voeren minder activiteiten uit vanwege 10% generieke korting 2014. Door de bezuinigingen is er flink gesneden in het personeelsbestand bij de bibliotheek. 2) Door de stapeling van bezuinigingen bij Biblionet en de stadsbibliotheek komen een aantal taken onder druk te staan. Drie servicepunten zijn gesloten en het schoolbibliotheekwerk is gestopt (bezuiniging van 100 duizend euro) en er resteert een beperkt budget binnen de totale subsidie om vorm te geven aan het voorkomen van taalachterstanden en het stimuleren van leesvaardigheid door de bibliotheek. Verder is het collectiebudget onvoldoende. Als bijsturingsmaatregel kan de bibliotheek ervoor kiezen om niet alle filialen open te houden in 2014.
6.2	Deelname aan cultuur	
	Beleidsveld: Cultuureducatie	
	Uitvoeren Rijksprogramma <i>Cultuureducatie met</i>	Cultuureducatie krijgt in het basisonderwijs nog niet de aandacht die het verdient. Dit komt doordat het rijk niet dwingend

	<i>kwaliteit</i>	<p>voorschrijft dat de scholen de circa 11 euro per kind ook daadwerkelijk besteden aan cultuuronderwijs. Het instrument is overtuigingskracht. Inmiddels zijn we met een aantal bijsturingmaatregelen bezig om op diverse plekken te zorgen dat er meer aandacht komt voor cultuureducatie:</p> <p>Actie 1: bestuurlijk gesprek met directie Centrum voor de Kunsten, voorbereiden vervolgstappen voor de zomer met nieuwe college.</p> <p>Het Groninger onderwijs is nog onvoldoende doordrongen van de kwaliteit en functie van het nieuwe jeugdtheatergezelschap Het Houten Huis.</p> <p>Actie 2: we hebben in een brief de scholen gewezen op de komst van dit gezelschap en uitgenodigd voor een voorstelling.</p>
6.3 Overige cultuur		
Beleidsveld: Kunstraad		
	Organiseren visitatie	<p>De kunstraad heeft de effecten van o.a. de 10% korting op de instellingen in kaart gebracht. Op een aantal onderdelen verwachten we dat er minder aanbod is en/of er minder kwaliteit kan worden geboden. We verwachten met name bij de volgende culturele instellingen problemen: Over het voortbestaan van Theater te Water, Santelli, De Noorderlingen, NP3, Sign en Wall House #2 maakt de Kunstraad zich grote zorgen. Andere instellingen zijn financieel kwetsbaar, maar lijken zich voorlopig te redden: Jonge Harten Festival, Music and Fun, Tschumipaviljoen, Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen en Martini Beiaard. Ook onder de focusinstellingen bevinden zich kwetsbare organisaties. Het gaat om Het Houten Huis, Club Guy and Roni, Grand Theatre, GR-ID en Noorderlicht. Ook voor De Steeg is er weinig toekomstperspectief als de gemeentelijke subsidie eindigt in 2015. Uitgedrukt in cijfers: van de 39 geëvalueerde instellingen zijn 17 financieel kwetsbaar tot zeer kwetsbaar. In de beeldende kunst- en erfgoedsector gaat het om meer dan de helft van de instellingen. We kijken op dit moment hoe we kunnen bijsturen.</p>
Beleidsveld: Incidentele activiteiten		
	Verduurzaming lokale evenementen	<p>Het hergebruik van plastic bekertjes is logistiek niet zonder problemen en bovendien blijkt dat het type plastic dat voor hergebruik nodig is, minder duurzaam is dan gedacht. We oriënteren ons nu samen met de Oosterpoort op het gebruik van PLA, een plastic dat gerecycled of gecomposteerd kan worden.</p>

3.7 Programma 7: Verkeer

Verkeer			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
07.1 Fiets	-807	-1.061	-254
07.2 Openbaar vervoer	-128	-128	0
07.3 Auto	-345	-345	0
07.4 Parkeren	1.033	1.618	585
07.5 Verkeersveiligheid	0	0	0
07.6 Overig verkeer	-3.364	-3.364	0
Totaal Verkeer	-3.611	-3.280	331

Toelichting op financiële afwijkingen

07.1 Fiets (0,3 miljoen euro nadeel)

Bezuiniging spitsrekken en stalling (1)

In het kader van de begroting 2014 is voorgesteld te stoppen met het wekelijks plaatsen van de spitsrekken in de binnenstad en tevens het beheer van de fietsenstalling bij station Europapark terug te brengen. Op 20 februari 2014 is uw raad geïnformeerd dat deze bezuiniging niet kan worden gerealiseerd in 2014. In totaal gaat het om 94 duizend euro. Normaliter zou deze niet te realiseren bezuiniging binnen de sector zelf moeten worden opgevangen, maar dit is niet mogelijk gezien het feit dat alle onderdelen van het pakket fietsparkeren in het contract met WerkPro zijn opgenomen.

Fiets (2)

In 2014 is de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf geactualiseerd. Het totale tekort van het parkeerbedrijf komt in 2014 naar verwachting uit op 375 duizend euro. In de begroting 2014 (gebaseerd op de meerjarenprognose 2013) was een tekort voorzien van circa 800 duizend euro. Hiervoor zijn middelen extra beleid beschikbaar gesteld. Per saldo leidt dit tot een voordeel van 425 duizend euro. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Deelprogramma 7.1 fiets	160 duizend euro nadeel
<u>Deelprogramma 7.4 parkeren</u>	<u>585 duizend euro voordeel</u>
Saldo	425 duizend euro voordeel

De opgenomen besparing voor het beheer van de NS stalling Station, Werkpro en het fietsdepot zal niet geheel worden gerealiseerd, dit leidt tot een nadeel van 160 duizend euro.

07.4 Parkeren (0,6 miljoen euro voordeel)

Parkeren (1)

In 2014 is de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf geactualiseerd. Het totale tekort van het parkeerbedrijf komt in 2014 naar verwachting uit op 375 duizend euro. In de begroting 2014 (gebaseerd op de meerjarenprognose 2013) was een tekort voorzien van circa 800 duizend euro. Hiervoor zijn middelen extra beleid beschikbaar gesteld. Per saldo leidt dit tot een voordeel van 425 duizend euro. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Deelprogramma 7.1 fiets	160 duizend euro nadeel
<u>Deelprogramma 7.4 parkeren</u>	<u>585 duizend euro voordeel</u>
Saldo	425 duizend euro voordeel

Op het deelprogramma parkeren wordt per saldo een voordeel verwacht van 585 duizend euro. Dit kan als volgt worden verklaard:

- Het rentepercentage (ROP) was in de meerjarenprognose parkeerbedrijf uit 2013 geschat op 3,45%. De uitgangspunten uit deze meerjarenprognose zijn verwerkt in de begroting 2014. Het rentepercentage voor 2014 bedraagt in werkelijkheid 3%. Dit levert een voordeel op van 450 duizend euro in 2014.
- De lagere exploitatielasten worden veroorzaakt door lagere personele kosten (inclusief parkeertoezicht). Daarnaast worden de extra exploitatielasten voor Kardinge, Haren en kwaliteitsverbetering niet in 2014, maar in 2015 verwacht. Per saldo levert dit een voordeel van 185 duizend euro op.
- Per saldo zijn de opbrengsten met 50 duizend euro afgenomen.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

7.	Programma: Verkeer	
7.2	Openbaar vervoer	
	Beleidsveld: Spoor	
	Knoop Groningen (stationsgebied)	Voor de Spoorzone is inmiddels een (voorlopige) voorkeursvariant bepaald (B4), een variant die de doortrek van treinen uit Leeuwarden mogelijk maakt. Over de voorkeursvariant wordt in het tweede kwartaal van 2014 een brede actieve dialoog met de omgeving gestart. Voor wat betreft de verplaatsing van het opstel terrein naar de Rouaanstraat wordt de procedure van een provinciaal omgevingsplan ingezet. Deze procedure bepaalt het moment van start uitvoering en is daarmee bepalend voor het kritisch pad. Beoogd wordt de uitvoeringsactiviteiten in het kader van de Spoorzone afgerond te hebben voor 2020 (deadline RSP/aanbesteding nieuwe spoorconcessie). Hiervoor moet begin 2015 de aanbesteding opgestart worden. De projectplanning is ambitieus. Provincie is opdrachtgever voor het project. Via de stuurgroep wordt invloed uitgeoefend op de planning en realisatie.
	Beleidsveld: Bus	

	Bus toe- en afrit Hoogkerk	Afgesproken is dat het project wordt ondergebracht bij ARZ (Aanpak Ring Zuid). Financieel is er overeenstemming met de provincie over het grootste deel van de dekking uit RSP HOV transferia. Dit moet echter nog formeel worden afgerond (bij HOV as Peizerweg is dat al wel geregeld). De subsidieaanvraag is in voorbereiding.
7.4	Parkeren	
	Beleidsveld: Parkeerbedrijf	
	Resultaat parkeerbedrijf	<p>(Extra beleidsmiddelen)</p> <p>In 2013 is de marketingcampagne 'De auto onder dak' uitgerold. Deze campagne is ingezet om de bekendheid en de bezettingsgraden van de Damsterdiep-, Boterdiep- en Oosterpoortgarage te vergroten. Ook zijn per 2014 tariefdifferentiatie maatregelen ingevoerd om het Parkeerbedrijf commerciëler te laten werken. De eerste resultaten zijn inmiddels voorzichtig merkbaar.</p> <p>De meerjarenprognose Parkeerbedrijf 2014 laat in de beginjaren een fors positiever resultaat zien dan de meerjarenprognose 2013. Het verschil in de eerste jaren wordt onder andere verklaard door de lagere kapitaallasten ten gevolge van de lagere rente. Daarnaast was het behaalde resultaat op straatparkeren in 2013 hoger dan begroot, wat een meerjarig positief effect heeft.</p> <p>Ondanks het positievere beeld bevat de exploitatie van het Parkeerbedrijf nog steeds forse risico's (o.a. de renteontwikkeling, de bezetting van de parkeergarages en de ingroei van de omzet uit het parkeertoezicht. Deze risico's zijn verwerkt in het risico-model en meegenomen bij de bepaling van de gewenste omvang van het weerstandsvermogen.</p> <p>Het tekort bij de VGR-1 bedraagt 0,375 miljoen euro inclusief fiets. Vanuit middelen nieuw beleid is 0,8 miljoen euro beschikbaar gesteld om het tekort te dekken. Per saldo is er sprake van een voordeel van 0,425 miljoen euro.</p> <p>Door regelmatig de meerjarenprognose van het Parkeerbedrijf te actualiseren houden we zicht op de ontwikkeling van het resultaat en noodzakelijk bijsturingsmaatregelen.</p>
	Exploitatie straatparkeren (en extra kosten parkeerautomaten Card Only)	<p>In 2013 is de aanbesteding van Card Only parkeerautomaten afgerond en in januari 2014 zijn de eerste test-automaten geplaatst in de Oosterpoort. Indien deze test positief verloopt, dan zal vanaf eind 2e kwartaal 2014 de feitelijke plaatsing van de bijna 300 automaten van start gaan.</p> <p>Evenals in de meerjarenprognose 2013 is in de geactualiseerde meerjarenprognose 2014 een substantiële groei (stapsgewijs) van het resultaat uit parkeertoezicht meegenomen. Deze groei is ten opzichte van de voorgaande meerjarenprognose de eerste jaren licht naar beneden bijgesteld. Voor 2014 is nu een omzet geraamd van 2,0 miljoen euro (mjp 2013 2,2 miljoen euro).</p>
	Exploitatie Parkeergarages	De bezettingsgraden van de gemeentelijke parkeergarages worden direct beïnvloed door de macro-economische /conjuncturele ontwikkelingen. De vertraagde ontwikkelingen van de diverse programma's, de daling van het bezoek aan de binnenstad en andere ontwikkelingen zoals het internet winkelen

		<p>en "Het nieuwe werken", vormen een risico voor de bezetting van de parkeergarages.</p> <p>De verwachte omzet voor de Damsterdiepgarage is voor 2014 naar beneden bijgesteld (van 1,1 miljoen euro naar 800 duizend euro).</p>
	Beheer P+R terreinen	<p>De dekking van beheer- en exploitatielasten van de gemeentelijke P+R-terreinen vraagt aandacht. Voor 2013 en 2014 is de bijdrage van het OV-bureau (150 duizend euro geëffectueerd).</p> <p>In 2014 is met de verschillende partners een verkenning opgestart hoe vanaf 2015 omgegaan moet worden met dit vraagstuk. Omdat op dit punt nog geen sluitende afspraken zijn gemaakt, blijft dit een risico.</p>
	Stadstoezicht	<p>In de meerjarenprognose is een ingroei pad opgenomen betreffende het resultaat uit parkeertoezicht. Gezien de omvang van het bedrag en omdat het resultaat beïnvloed wordt door verschillende onderdelen (betalingsbereidheid, beleidsmaatregelen (inzet op P+R, "Blik van straat")) en economische factoren (bezoekersaantallen binnenstad, internet winkelen), is hier een fors risicoprofiel aangehangen.</p> <p>Ondertussen zijn verschillende maatregelen in voorbereiding om het bovenstaande risico te verkleinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Extra inhuur personele capaciteit en sturen op uren en flexibele inzet; - Verdere uitrol digitalisering; - Ontwikkelen management informatie en dashboard; <p>Omdat de bovenstaande maatregelen tijd en besluitvorming vragen worden ze gefaseerd uitgerold.</p>
7.5	Verkeersveiligheid	
	Beleidsveld: Verkeersveiligheid	
	Afronden 30 km/u gebieden	Vechtstraat moet nog uitgevoerd. Door hogere kosten in ander gebied is nog onduidelijkheid over de invulling en realisatie.

3.8 Programma 8: Wonen

Wonen			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
08.1 Doelgroepen	-50	-50	0
08.2 Nieuwbouw	-1.105	-2.023	-918
08.3 Bestaande woningvoorraad	-645	-645	0
08.4 Cultuurhistorie en archeologie	-741	-741	0
08.5 Overig wonen	-2.425	-2.425	0
Totaal Wonen	-4.966	-5.884	-918

Toelichting op financiële afwijkingen

08.2 Nieuwbouw (0,9 miljoen euro nadeel)

Bouwleges (0,9 miljoen euro nadeel)

Lasten

Door het niet invullen van vacatureruimte, het beëindigen van inhuurcontracten en het uitvoeren van werken derden voor andere gemeenten worden lagere lasten voor de vergunningverlening leges bouwactiviteit geprognoseerd dan begroot. In totaal 0,4 miljoen euro.

Baten

Op basis van de actuele begroting 2014 zou tot en met maart 1,567 miljoen euro gerealiseerd moeten zijn van de jaarbegroting van 6,269 miljoen euro. In 2014 peildatum medio april is 0,722 miljoen euro aan leges bouwactiviteit verantwoord. Dit is exclusief de ingekomen bouwaanvraag leges aanleg Sontbrug van 360 duizend euro.

De prognose van de opbrengsten is gebaseerd op een 5-jaarsgemiddelde over de totale legesontvangsten tot 200 duizend euro. De grote projecten (leges meer dan 200 duizend euro) zijn apart geïdentificeerd op basis van verwachte aanvragen in 2014. Tot slot is gekeken naar de huidige werkvoorraad. Door de huidige economische omstandigheden blijven grote bouwprojecten uit of worden bouwkosten naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van de actuele begroting 2014 is de prognose dat 1,3 miljoen euro minder leges worden gerealiseerd.

Er worden echter nog een aantal grote bouwprojecten verwacht. Het is op dit moment alleen niet duidelijk of de aanvragen in 2014 binnenkomen. Het gaat om de Emmaviaduct en de protonenkelder UMCG. De aanvankelijke bouwkosten van de protonenkelder zijn 70 miljoen euro.

Realisatie 2014 peildatum medio april	0,722 miljoen euro
Prognose (projecten leges ≤ 0,1 miljoen euro)	0,951 miljoen euro
Prognose (projecten leges > 0,1 miljoen euro)	3,339 miljoen euro
<i>Totale prognose inkomsten leges bouwactiviteit 2014</i>	<i>5,012 miljoen euro</i>
<i>Begroting inkomsten leges bouwactiviteit 2014</i>	<i>6,269 miljoen euro</i>
<i>Prognose resultaat inkomsten leges bouwactiviteit 2014 VGR-I</i>	<i>1,257 miljoen euro</i> -/-

De werkelijke opbrengsten kunnen met een optimale prognosemethode altijd nog afwijken. Er kunnen mutaties in onderhavige projecten plaatsvinden en vertragingen optreden. Dit kan de prognose sterk beïnvloeden.

Per saldo wordt het resultaat 2014 leges bouwactiviteit geprognoseerd op 0,9 miljoen euro negatief. De huidige stand van de reserve is niet toereikend om het genoemde tekort op te vangen.

Leges vellen houtopstand (2)

Door uw raad is besloten om met ingang van 1 maart 2014 leges te gaan heffen voor aanvragen omgevingsvergunningen voor het vellen van een houtopstand. De begroting leges op jaarbasis bedraagt 104 duizend euro. Gezien het heffen van de leges op 1 maart 2014 van kracht is gegaan, wordt de begroting legesinkomsten niet volledig gerealiseerd. Hierdoor ontstaat een nadeel van 18 duizend euro.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

8.	Programma: Wonen	
8.1	Doelgroepen	
	Beleidsveld: Jongeren	
	Toevoegen van kwalitatief hoogwaardige jongerenhuisvesting	Investeringsbeslissingen voor nieuwbouwprojecten door corporaties blijven vooralsnog uit. Corporaties bezinnen zich op financiële positie en prioriteitstelling. Er zijn wel wat initiatieven van marktpartijen in voorbereiding waarbij nog onzeker is of er een investeerder of afnemer kan worden gevonden
8.2	Nieuwbouw	
	Beleidsveld: Versnellen en faciliteren nieuwbouw	
	Reserve Grondzaken	Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt circa 164 miljoen euro en de verwachte omvang van de reserve bedraagt 30,7 miljoen euro.
	Beleidsveld: Bouwen in bestaande stad	
	Waardering gronden Suikerunie	Zie paragraaf Grondbeleid.
	Beleidsveld: Kwaliteitsbewaking en dienstverlening	
	NLA 2.0	De verbetering van bestaande woningen verloopt volgens schema. De realisatie van honderd energie neutrale sociale huurwoningen en renoveren van honderd bestaande woningen naar energienota-nul is nog niet opgepakt. Wel wordt in het kader van het landelijke project Stroomversnelling een proefwoning gerenoveerd tot energienota-nul woning.
	Groene Daken	Vooralsnog zijn het aantal aanvragen gering.
	(Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap	Initiatieven worden ondersteund, maar hebben nog niet in concreet uitgevoerde projecten geresulteerd.
8.3	Bestaande woningvoorraad	
	Beleidsveld: Wijkperspectieven/Evenwichtige wijken	
	Energiebesparing in sociale woningvoorraad (Hoogspringers)	Er is nog geen uitgewerkte businesscase in het kader van het Hoogspringersproject. Heeft onder andere te maken met voortgang van het landelijke project.
8.4	Cultuurhistorie en archeologie	
	Beleidsveld: Monumenten	
	Reguliere activiteiten	Vergunningverlening komt bijna in de knel vanwege grenzen aan beschikbare capaciteit.
	Beleidsveld: Archeologie	
	Overige activiteiten	Opstellen Groninger Onderzoekagenda is vertraagd i.v.m. prioriteitstelling. De rest ligt op schema.

3.9 Programma 9: Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte

Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
09.1 Kwaliteit leefomgeving	-35.760	-35.760	0
09.2 Afvalverzameling en-verwerking	1.947	1.947	0
09.3 Overig ondh en beh openb ruim	-2.393	-2.393	0
Totaal Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte	-36.206	-36.206	0

Geen toelichting op financiële afwijkingen vereist

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

9.	Programma: Onderhoud en beheer openbare ruimte	
9.1	Kwaliteit van de leefomgeving	
	Beleidsveld: Onderhoud en beheer van de openbare ruimte	
	Verwerking snoei- en maaiafval	De beoogde start van de proef waarbij snoeihout wordt gebruikt voor verwarming van zwembaden Kardingse is vertraagd door de benodigde vorming van een buffervoorraad. Zoals het nu lijkt kunnen we in het najaar hier beginnen met de duurzame verwerking van snoeihout.
	Beleidsveld: Stadsparken	
	Stadspark	Voor de aanleg van de beoogde parkeervoorziening zijn vooralsnog geen middelen beschikbaar.
	Noorderplantsoen	De tijdelijke toiletvoorzieningen in het Noorderplantsoen blijven vooralsnog gehandhaafd. Het is op dit moment nog onzeker of er een kiosk in het plantsoen komt met een meer permanente oplossing hiervoor.
	Beleidsveld: Bewonersparticipatie bij onderhoud van de leefomgeving	
	Bedrijventerreinen	De beoogde uitwerking van het parkmanagement op Westpoort stagneert door het nog beperkte aantal bedrijven dat zich hier heeft gevestigd.
9.3	Overig Onderhoud en Beheer openbare ruimte	
	Beleidsveld: Bodem	
	Gaswinning en aardbevingen	In de begroting 2014 was nog niet voorzien in de advisering rondom dit thema. Naar verwachting zal hier veel capaciteit en deskundigheid voor moeten worden ingezet, waar op dit moment geen extra middelen tegenover staan. Binnen de programma's bodem en Energie zullen nadere prioriteiten worden gesteld, wat gevolgen kan hebben voor de uitvoering van de beide programma's.

3.10 Programma 10: Veiligheid

Veiligheid	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	-95	-95	0
10.2 Bedrijvigheid en veiligheid	0	0	0
10.3 Jeugd en veiligheid	0	0	0
10.4 Integriteit en veiligheid	-812	-812	0
10.5 Fysieke veiligheid	-15.575	-15.575	0
Totaal Veiligheid	-16.482	-16.482	0

Geen toelichting op financiële afwijkingen vereist

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijking in de uitvoering van beleid.

3.11 Programma 11: Stadhuis en Stadjer

Stadhuis en Stadjer			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
11.1 Contact met de burger	-53	-53	0
11.2 Beleidscommunicatie	-423	-423	0
11.3 Publieke dienstverlening	-11.185	-12.207	-1.022
11.4 Overige stadhuis en stadjer	-90	-90	0
Totaal Stadhuis en Stadjer	-11.751	-12.773	-1.022

Toelichting op financiële afwijkingen

11.3 Publieke Dienstverlening (1,0 miljoen euro nadeel)

Gemeenteleges (0,6 miljoen euro nadeel)

Met ingang van 1 januari 2014 is het tarief rijbewijzen verlaagd (325 duizend euro).

Met ingang van 9 maart 2014 mogen er geen leges meer worden geheven voor vermissingen, ongeldig maken, en gevonden documenten (100 duizend euro). Tevens is per 9 maart 2014 het tarief identiteitskaarten verlaagd (53 duizend euro).

Daarnaast worden er minder gemeenteleges ontvangen als gevolg van een lagere afgifte GBA afschriften (75 duizend euro).

Per saldo vertoont de legesopbrengst een nadeel van 553 duizend euro.

Vrijval Extra Beleid, Wijkservicecentrum Lewenborg (4 duizend euro voordeel)

Het beschikbaar gestelde nieuw beleidsgeld voor het wijkservicecentrum Lewenborg valt in 2014 deels vrij. Deze vrijval op de kapitaallasten is het gevolg van een lagere investering in de inrichting van het gebouw en de ICT-voorzieningen.

Proceskostenvergoeding belastingen (250 duizend euro nadeel)

Het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures voert neemt toe. Deze bureaus werken gratis. Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt van ons de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten.

Bezuiniging samenvoeging Burgerzaken / Publiekszaken (63 duizend euro nadeel)

Voor het jaar 2014 is er een bezuiniging ingeboekt van 0,5 fte voor het samenvoegen van de afdelingen Burgerzaken en Publiekszaken. De verwachting is dat deze bezuiniging in 2014 niet zal worden gerealiseerd omdat de formatieplaats pas eind dit jaar zal vervallen.

Taakstelling formatie omvang KCC (160 duizend euro nadeel)
 Betreft een taakstelling van 2 formatieplaatsen op het gebied van kanaalmanagement. Deze taakstelling kan (vooralsnog) niet worden gerealiseerd.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid
 Wij verwachten geen afwijking in de uitvoering van beleid.

3.12 Programma Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering			
Deelprogramma	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
12.1 Innovaties	-3.198	-3.198	0
12.2 Personeel	0	0	0
12.3 Facil dienstverlening	-5.716	-5.716	0
12.4 Overig bedrijfsvoering	4	4	0
Totaal Bedrijfsvoering	-8.910	-8.910	0

Geen toelichting op financiële afwijkingen vereist

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

12.	Programma: Bedrijfsvoering	
12.1	Innovaties	
	Beleidsveld: Informatisering en automatisering	
	Digitalisering van bedrijfsvoering	De huidige financiële situatie vraagt dat er prioriteiten worden gesteld in de investeringen die nodig zijn om te innoveren op het gebied van concern brede digitalisering. Deze prioritering gebeurt op korte termijn. Hierna kan gestart worden met de uitvoering van de programmatische aanpak van de digitalisering.
	De aanbevelingen uit het doelmatigheidsonderzoek zullen leiden tot wijzigingen in de I&A-functie, die, gelijktijdig met de realisatie van het SSC, in 2014 geïmplementeerd moeten	Het doelmatigheidsonderzoek voor I&A vormt een goed vertrekpunt voor de doorontwikkeling van de I&A-organisatie naar meer samenwerking en uitbesteding. In het Overheid DataCenter Noord ODCN is het rekencentrum ondergebracht. Binnen Samenwerking Noord wordt een business case uitgevoerd op welke terreinen de organisaties (o.a. DUO, gemeente, CJIB, provincie, RDW) kunnen samenwerken en of we meer functies

	worden.		kunnen onderbrengen bij ODCN. In 2014 is voor tenminste één perceel principebesluit genomen en aanbesteding gestart.
12.4	Overige bedrijfsvoering		
	Beleidsveld: Resultaat organisatiekosten		
	Bedrijfsvoering RO/EZ Binnen het organisatieonderdeel RO/EZ, is door de economische crisis, de compensatie opbrengsten uit projecten teruggelopen. Hierdoor is er sprake, ondanks het terugbrengen van de formatie en de flexibele schil, van een structureel tekort van 3,2 miljoen op de organisatiekosten.		Binnen het domein RO is gestart met een tweede fase organisatieontwikkeling. Doel van dit organisatieontwikkelingstraject is het organisatieonderdeel meer te laten aansluiten op de vraag van de omgeving. Er is gestart met de ontvlechting van de budgetten. Voor een bedrag van 2,2 miljoen dient nog een oplossing te worden gezocht. Er is voor 2014 een incidenteel bedrag van 2 miljoen beschikbaar gesteld. Er wordt gewerkt aan de vormgeving van Stadsontwikkeling en een voorstel om het tekort op te lossen.

3.13 Programma 13: Overig

Overig			
	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
Deelprogramma			
13.1 College en Raad	-408	275	683
Totaal Overig	-408	275	683

Toelichting op financiële afwijkingen

13.1 College, Raad en Overig (0,7 miljoen euro voordeel)

De verwachte voordelige afwijking bestaat uit een aantal onderdelen: Op de nominale compensatie verwachten we een vrijval van bijna 0,9 miljoen euro doordat we de op basis van actuele parameters de prijs- en looncompensatie 2013 en 2014 aan de organisatie-onderdelen neerwaarts hebben bijgesteld. Daarnaast zien we een vrijval van structureel extra beleidsgeld van 0,3 miljoen euro. En tenslotte verwachten wij dat de nog niet verdeelde taakstelling op het KCC van 0,5 miljoen euro niet realiseerbaar is.

Uw raad is de mogelijkheid geboden om wensen en bedenkingen te maken t.a.v. de voorgenomen verkoop van de aandelen Attero. Vier van de raadsfraties hebben hiervan gebruik gemaakt en de voorgenomen verkoop is besproken tijdens de 'veegcommissie' in uw raad. Wanneer de voorgenomen verkoop leidt tot een transactie, zal dit nog een voordelig resultaat van circa 1,8 miljoen met zich meebrengen. We komen hierop terug bij VGR11.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijking in de uitvoering van beleid.

3.14 Programma 14: Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien

Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien			
Deelprogramma	<i>actuele begroting 2014</i>	<i>prognose saldo 2014</i>	<i>verwachte afwijking VGR 2014-1</i>
14.1 Algem. ink. & post onvoorzien	347.188	348.716	1.528
Totaal Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien	347.188	348.716	1.528

Toelichting op financiële afwijkingen

14.1 Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien (1,5 miljoen euro voordeel)

Algemene uitkering (1,2 miljoen euro voordeel).

Landelijke ontwikkelingen 2014

Op basis van de informatie opgenomen in de decembercirculaire 2013 blijkt dat de uitkeringsfactor voor 2014 met 6 punten wordt verlaagd ten opzichte van de begroting 2014. Dit levert een nadeel op van 1 miljoen euro voor Groningen.

Plaatselijke ontwikkelingen 2014

De plaatselijke ontwikkelingen zijn geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de primitieve begroting 2014. Op basis van actuele informatie vanuit onder andere het CBS en de waarderingskamer zijn de standen van een groot aantal verdeelmaatstaven geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt wederom dat de stad op een heel aantal onderdelen in de afgelopen periode sneller is gegroeid dan waar we rekening mee hebben gehouden (dit wordt ook deels verklaard door de structurele doorwerking van de groei vanuit 2013). Deze stijging zit vooral in het aantal inwoners, het aantal lage inkomens en de omgevingsadressendichtheid. Deze ontwikkelingen leiden per saldo tot een hogere uitkering van 2,2 miljoen euro over 2014.

Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen zal het rijk de hogere uitkomst als gevolg van deze groei deels corrigeren via de uitkeringsfactor. Op dit moment valt niet in te schatten of deze correctie zal plaats vinden en hoe groot die eventueel zal zijn.

Financieringsfunctie (0,4 miljoen euro voordeel)

Van het resultaat wordt 0,3 miljoen euro gerealiseerd door het toepassen van mismatchfinanciering. Daarnaast verwachten we een rentevoordeel van 0,4 miljoen euro op nieuwe leningen. Dit voordeel ontstaat doordat de marktrente ongeveer een half procent onder de begrote rente ligt.

Tegenover dit voordeel staat een nadelig resultaat op kort geld van 0,3 miljoen euro.

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijking in de uitvoering van beleid.

4 SSC

De verwachte afwijkingen op het onderdeel SSC zijn als volgt.

<i>Lasten</i>				
▪	Vrijval verzelfstandiging openbaar onderwijs	1	V	275
▪	Realisatie bezuinigingen	2	N	1.305
▪	Diverse knelpunten		N	275
Totaal			N	1.305
<i>Baten</i>				
▪				
Totaal				

Toelichting op de financiële afwijking

Vrijval verzelfstandiging openbaar onderwijs (1)

Bij de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs is uitgegaan van een financieel voordeel als gevolg van vermindering van de directe gemeentelijke bijdrage in het bedrijfsbureau en overhead. Uw raad heeft besloten dat de vrijval, na aftrek van tijdelijke frictiekosten, ten gunste komt aan onderwijshuisvesting. Voor het jaar 2014 hebben wij, na aftrek van frictiekosten, een voordeel van 275 duizend euro.

Na de beëindiging van de dienstverlening van de afdeling Vastgoed aan O2G2 ontstond een dekkingstekort in de begroting. De frictie die daardoor is ontstaan is vergelijkbaar in omvang met het voordeel. Deze is (o.a.) opgenomen onder de diverse knelpunten.

Bezuinigingen (2)

Er zijn diverse bezuinigingstaakstellingen op vastgoed, huisvesting en facilitair. Per saldo verwachten wij dat deze voor ten minste 1.120 duizend euro niet in 2014 gerealiseerd kunnen worden. In 2014 hebben we nog te maken met incidentele kosten ten behoeve van het halen van de bezuinigingen. Tevens zijn er taakstellingen werken voor derden (85 duizend euro nadelig) en een taakstelling telefonie (100 duizend euro). Realisatie van deze taakstellingen zijn momenteel onderwerp van onderzoek en worden betrokken bij de actualisatie van het Meerjarenbeeld I&A. Samen zijn er taakstellingen van 1,305 miljoen euro waarop we vertraging verwachten (niet te realiseren in 2014).

5 Paragraaf 2: Duurzaamheid

Duurzaamheid (energieprogramma)		
Besparen		Er wordt voortvarend gewerkt aan een hele waaier van activiteiten rond wonen en bedrijven, o.a. in samenwerking met Kuub. Financiering loopt echter dit jaar af. Kansen moeten worden benut door gelden uit het landelijke energieakkoord en door prioriteit binnen de noordelijke energie-agenda Switch.
Warmte		<p>Het spoor warmte komt weliswaar op stoom, maar politieke aandacht blijft noodzakelijk. Dit komt door de impact (financiën, techniek) van dit soort projecten. Dit jaar moet duidelijkheid komen rondom geothermie.</p> <p>Er zijn volop kansen en mogelijkheden, maar het blijft wel een kwestie van doorpakken. Met WarmteStad heeft de gemeente een andere rol.</p> <p>Overzicht warmteprojecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Collectieve wko Europapark in uitvoering • Masterplan wko Europapark in voorbereiding • WarmteStad Bv opgericht • Haalbaarheid geothermie (inclusief businesscase) • Putontwerpen geothermie gereed • Aanvraag SEI-subsidie geothermie • Contouren warmtenet Noordwest bekend • Businesscase collectieve businesscase binnenstad • Restwarmte suikerunie in onderzoek • Haalbaarheid riothermie positief voor zwembad De Papiermolen <p>Ontwikkelingen rondom wko Ebbingekwartier</p>
Biomassa		Biomassa zit nog in pioniersfase. Vraagt expliciete beleidsinzet om potentiële investeringen van de grond te krijgen. Voorbeelden zijn: biomassateelt Roodehaan, toepassingen eigen plantsoenafval, continueren groen gas productie in relatie tot verkoop Attero.
Zon		Er is een duidelijke stijging te zien in de toepassing van zonne-energie in de gemeente Groningen. Ook in 2014 (telling is eind mei 2014 bekend) verwachten we weer een flinke toename. Grootschalige toepassing zal echter ook nodig zijn om onze doelstelling wat betreft zonne-energie te behalen. We hebben in Groningen (nog) geen grootschalige weides gerealiseerd (we zijn hier overigens wel mee bezig). De postcodeoosregeling is een middel, maar met beperkingen: de begrenzing van het postcodegebied en de administratieve rompslomp wordt als een hindernis ervaren. Lobby (ook met het oog op mogelijke experimenteergebieden) levert wellicht een verruiming naar de gemeentegrens op. Daar komt bij dat de provincie een ruimtelijk beleid voert, dat grootschalige zonneweides ontmoedigt in agrarisch gebied. Ook hier zou lobby een uitkomst kunnen bieden, wellicht met de komst van de nieuwe omgevingsvisie.
Wind		Beoogd resultaat was een significante bijdrage vanuit wind aan de doelstelling om in 2035 energieneutraal te worden. De provincie Groningen staat geen turbines boven 15 m toe. Zolang dit niet verandert, is het behalen van de doelstelling vermoedelijk niet

		mogelijk. Er zijn/worden inspanningen geleverd om de provincie op andere gedachten te brengen (o.a. excursie) tot nu toe zonder concreet resultaat. De nieuwe Omgevingsvisie zal wellicht een opening bieden.
	Duurzaamheid in het reguliere beleid	Het ophalen van de resultaten op 10 terreinen n.a.v. de uitgevoerde quick scan is over de verkiezingen heen getild. Dus niet volgens planning geschied in 1 ^e kwartaal.

6 Paragraaf 9: Vernieuwing Sociaal Domein

In de paragraaf Vernieuwing Sociaal Domein benoemen we als activiteit 'voorbereiding op decentralisaties'. Daarna worden een aantal thema's en projecten benoemd. Wij geven in deze paragraaf een korte toelichting op de stand van zaken per project.

Jeugd

In februari heeft de raad het Regionaal Transitie Arrangement vastgesteld. Het college heeft daarnaast in februari een nota vastgesteld over de vorm van samenwerking in en met de regio. Momenteel is de provinciale programma-organisatie bezig met o.a. de uitwerking van het Groninger Functioneel Model en de vertaling naar het lokale aanbod, het maken van afspraken met aanbieders in het kader van het RTA en het uitwerken van (sturings)model voor regionale samenwerking.

Passend Onderwijs

Met het onderwijs is in januari en februari overleg gevoerd over de ondersteuningsplannen. Daar zijn een aantal punten benoemd die lokaal of regionaal worden uitgewerkt. In juni is er weer overleg met het onderwijs om te bepalen of we op koers liggen.

AWBZ en arrangementen

Met de vaststelling van het beleidsplan heeft de raad ook de uitgangspunten voor de continuïteitsarrangementen AWBZ vastgesteld. Gesprekken met aanbieders zijn en worden in maart en april gevoerd. Die inventarisatie moet leiden tot een besluit in het college in mei en een definitief besluit waarin de arrangementen worden vastgesteld in het college in juni. Een inhoudelijk plan en Plan van Aanpak dagbesteding worden in april in het college besproken. De overige onderwerpen AWBZ krijgen een plek in het uitvoeringsplan, dat in augustus in college ligt. De nota Maatschappelijke Participatie 'Iedereen doet mee' is in februari in de raad vastgesteld.

Gebiedsgebonden Aanpak

In de gebiedsgebonden aanpak is de uitrol van de sociale teams naar de gebiedsgebonden aanpak van 2014 tot en met 2017 opgesteld. Die uitrol is gedeeld met adviesraden en instellingen. Daarbij hoort ook de verzilveringssystematiek; hoe realiseren we de vernieuwing binnen de financiële kaders. Voor die verzilvering is de afgelopen tijd geïnventariseerd welke bedragen in het sociale domein omgaan, zowel vanuit de gemeente als vanuit het rijk. Die bedragen worden vervolgens verdeeld over samenleving/basisvoorzieningen/algemene voorzieningen, sociale wijkteams, maatwerkvoorzieningen/HH en begeleiding en hoog specialistische zorg. Daarnaast worden momenteel de processen binnen de gebiedsgebonden aanpak uitgelijnd; hoe begeeft een burger zich, van toegang tot dienstverlening, door het 'systeem'? Onderdeel van de gebiedsgebonden

aanpak zijn de sociale teams. Per half april komen er twee nieuwe sociale teams bij. Vervolgens worden in het najaar weer twee nieuwe sociale teams gestart. Begin 2015 moet ook een sociaal wijkteam operationeel zijn.

7 Paragraaf 1: stadsdelen

Aansluitend aan de hierboven beschreven ontwikkeling van de gebiedsgebonden aanpak werken we aan vernieuwing van de Groningse wijkaanpak. Met het wijkkompas en onze contacten en netwerken in de wijken beschikken we over instrumentarium om een gedegen wijkanalyse te maken. Deze analyse vormt de basis voor onze inzet in de wijken. Voor wijkontwikkeling laten wij het wijkinitiatief leidend zijn. Belangrijke initiatieven zijn onder meer het wijkbedrijf Selwerd, de Oude Bieb in Lewenborg, de Heerdenaanpak in Beijum. Deze intitatieven vinden plaats in wijken die ook volgens het wijkkompas, daadwerkelijk aandacht nodig hebben.

Ook zijn we gestart met nieuwe vormen van participatie zoals bijvoorbeeld in de Rivierenbuurt en Groningen West en de 4 wijken (Zeehelden, Gruno, Laanhuizen en Badstratenbuurt).

We werken samen met verschillende partners (corporaties, zorginstellingen, initiatiefgroepen, ondernemers, etc.) aan maatschappelijke voorzieningen in de wijk. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe Floreshuis, Oosterhoogbrug en transitie maatschappelijk vastgoed in Beijum.

Met de afspraken in het coalitieakkoord geven we een impuls aan de samenwerking en ontwikkelingen in de wijken.

Wij verwachten voor 2014 geen afwijking in de uitvoering van beleid.

Bijlage

Bedrijfsvoering Voortgangsrapportage 2014-I

Inhoudsopgave

1	Personeel	42
1.1	Programma “Van werk naar werk”.	42
1.2	Externe inhuur	43
2	Verloop post onvoorzien	43
3	Geconstateerde onrechtmatigheden	44
4	Afwijkingen in de voortgang van de IC-plannen	44
5	Aanbevelingen Rekenkamer Commissie	44
5.1	Rekenkamer onderzoek ‘Reorganisatie SOZawe’	44
5.2	Rekenkameronderzoek samenwerkingsrelaties	44
6	Eerder gedane toezeggingen	45
6.1	Treasury	45
6.2	Oosterpoort en Stadsschouwburg	45
6.3	Stadstoezicht	45
6.4	CBK	45
7	Slot- en nacalculaties	46
8	Accountantsaanbevelingen	48

Bij de Voortgangsrapportage 2014-I bieden wij u de bijlage bedrijfsvoering VGR 2014-I aan.

De bedrijfsvoering onderdelen die in dit document worden toegelicht zijn:

1. personeel;
2. verloop post onvoorzien;
3. geconstateerde onrechtmatigheden;
4. afwijkingen in de voortgang van de IC plannen;
5. aanbevelingen Rekenkamer Commissie;
6. eerder gedane toezeggingen
7. slot- en nacalculaties;
8. accountantsaanbevelingen.

1. Personeel

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de begrote formatie en het bijbehorende begrotingsbedrag, afgezet tegen de geprognosticeerde gemiddelde bezetting en de verwachte personele lasten voor 2014. De prognose voor 2014 is gebaseerd op de realisatie tot en met 31 maart 2014. Het betreft hier uitsluitend het ambtelijk personeel dat in vaste of tijdelijke dienst is, inclusief de begroting en verwachte realisatie van het programma “Van werk naar werk” en exclusief het bestuur en WSW-personeel.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2014		Prognose 2014		Verschil	
	fte	€	fte	€	fte	€
Totaal personeel in dienst	2.922	191.866	2.757	186.475	165	5.391

Er is een verschil tussen het begrote aantal fte's en het bezette aantal op 31 maart 2014. Dat komt grotendeels door het hanteren van een flexibele schil: vacatureruimte die we bewust niet invullen, maar inzetten voor het opvangen van pieken, extra werk, seizoenswerk en dergelijke. Dit gebeurt dan vaak via externe inhuur. Verder is in de afgelopen periode terughoudend omgegaan met het (structureel) vervullen van vacatures. Tot slot is er altijd een vertragende werking van incidentele vacatureruimte, omdat tussen het vrijkomen van een vacature en het daadwerkelijk invullen een zekere tijd zit.

Programma “Van werk naar werk”.

Het programma “Van werk naar werk” vormt binnen de gemeentelijke organisatie het hart van de mobiliteit. Binnen dit programma zijn alle herplaatsers van de gemeente geplaatst en dit leidt veelal tot een succesvolle tijdelijke dan wel definitieve plaatsing op vacatures die beschikbaar zijn. Het programma heeft de beschikking over een frictiebudget, waarmee de herplaatsers die voortkomen uit het nieuwe SSC incidenteel worden gefinancierd.

Incidenteel is sprake van detachering van herplaatsers naar andere organisaties, waarvoor vaak een vergoeding aan de gemeente wordt betaald. In de loop van het jaar zal blijken hoe groot de omvang van dergelijke detacheringen daadwerkelijk is.

Al met al leidt dit tot onderstaand beeld voor het programma “Van werk naar werk”:

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2014		Prognose 2014		Verschil	
	fte	€	fte	€	fte	€
Herplaatsers bij "Van werk naar werk"	56,17	4.160	48,33	3.467	7,84	693

Deze prognose is gebaseerd op de SSC herplaatsers. De kosten van herplaatsers uit eerdere reorganisaties worden vooralsnog in de lijn verantwoord.

In 2014 is in totaal 13,7 miljoen euro extra beleid beschikbaar gesteld voor frictiekosten voor de verwachte herplaatsers van de diverse reorganisaties. 4,9 miljoen euro van dit budget is gebruikt ter dekking van de in 2013 ingestelde reorganisatievoorziening. Resterend in exploitatie 8,8 miljoen euro (totale reorganisatie voorziening is 5,4 miljoen euro, 450 duizend euro wordt gedekt uit reserve flankerend beleid).

We verwachten in 2014 per saldo 3,5 miljoen euro salarislasten van de herplaatsers. Hiervan wordt 1,5 miljoen euro ten laste gebracht van de reorganisatievoorziening en 2 miljoen euro ten laste van de exploitatie. We verwachten een restant budget in exploitatie van 6,8 miljoen euro.

Bij de tweede voortgangsrapportage gaan we de prognose actualiseren en gaan we de raad voorstellen het restantbudget 2014 aan de reserve extra beleid toe te voegen ter dekking van de frictiekosten in de jaren 2015 en verder.

Externe inhuur

In de begroting hebben we vastgelegd dat de externe inhuur in 2014 maximaal 12% van de loonsom 2013 bedraagt. Dat komt overeen met een bedrag van 23,8 miljoen euro. De externe inhuur via onze vaste contractpartners Randstad en Yacht en de externe inhuur voor ICT en het Ingenieursbureau bedraagt in het eerste kwartaal ruim 5 miljoen euro. Gebaseerd op deze werkelijke inhuur in het eerste kwartaal hebben wij geen aanwijzingen dat de taakstelling niet wordt gehaald.

Nu de vorming van het SSC een feit is, zijn we begonnen met de inrichting van één centrale administratie van alle externe inhuur. Daarmee wordt in de loop van 2014 op een uniforme wijze informatie verkregen, betrekking hebbend op de gehele gemeente Groningen.

2. Verloop post onvoorzien

In het kader van de bezuinigingen werd de post onvoorzien in 2013 met 200 duizend euro verlaagd naar een structurele omvang van 100 duizend euro.

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Orgaan	Datum	Dienst	Saldo 2014
Post onvoorzien in begroting 2014				100
Saldo				100

In 2014 zijn de middelen van de post onvoorzien nog niet aangesproken

3. Geconstateerde onrechtmatigheden

In het kader van de rechtmatigheidscontroles worden gedurende het jaar controles uitgevoerd om te kunnen vaststellen dat de opzet, het bestaan en de werking van procedures die de rechtmatigheid borgen aanwezig zijn en functioneren.

De accountant maakt, bij haar jaarlijkse controle betreffende de rechtmatigheid, gebruik van de uitgevoerde controles. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

4. Afwijkingen in de voortgang van de IC-plannen

De administratieve organisatie en de daarbij behorende interne controle/beheermaatregelen borgen dat de producten die de gemeente maakt en de diensten die de gemeente levert juist, tijdig en volledig tot stand komen. Om te kunnen vaststellen dat AO/IC maatregelen in opzet voldoen, ook daadwerkelijk zijn geïmplementeerd en als laatste ook daadwerkelijk functioneren, worden jaarlijks IC-plannen opgesteld waarin de controles op de AO/IC worden beschreven. Wij verwachten geen afwijkingen in de voortgang van de IC-plannen in 2014.

5. Aanbevelingen Rekenkamer Commissie

a. Rekenkamer onderzoek 'Reorganisatie SOZAWE'

Wij hebben uw Raad op 10 april 2013 een brief, met kenmerk SZ13.3628119, doen toekomen. Hierin hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken op dat moment en tevens hebben wij u aangegeven dat wij uw Raad tijdens een aantal bijeenkomsten in 2013, mondeling zouden meenemen in de verdere voortgang van de organisatieontwikkeling op het gebied van werk, inkomen en maatschappelijke participatie. Inmiddels hebben wij vier bijeenkomsten met uw raad over dit thema gevoerd. Met bovengenoemde acties zijn de aanbevelingen van de rekenkamer afgehandeld.

b. Rekenkameronderzoek samenwerkingsrelaties

De rekenkamercommissie heeft begin dit jaar een aantal aanbevelingen gedaan over de omgang met samenwerkingsrelaties, waaronder te rekenen verbonden partijen, inkooprelaties en subsidies. Het college heeft in reactie op dit onderzoek aangegeven de verbonden partijen nader te bezien, met name vanuit het oogpunt van governance, voor zowel het aangaan van nieuwe verbonden partijen, alsmede voor de huidige verbonden partijen. Daarbij is ook aangekondigd een afweging van nut en noodzaak van de huidige verbonden partijen, waarbij de resultaten van het onderzoek door het nieuwe college aan de nieuwe raad kunnen voorgelegd.

Verder dwingt ook de aanstaande inwerkingtreding (per 1 juli 2014) van de wet Markt en Overheid tot een afweging hoe met verbonden partijen dient te worden omgegaan. Analoog aan de omgang met verbonden partijen zal worden gekeken of voor de belangrijkste subsidie- en inkooprelaties eenzelfde regime in het perspectief van governance zal moeten gelden.

Het resultaat van dit geheel zal aan het begin van de zomer aan de raad worden voorgelegd.

6. Eerder gedane toezeggingen

a. Treasury

De limiet voor de vaste financiering is voor 2014 conform het Treasury Statuut 2014 – 2015 niet meer vastgesteld op een maximaal bedrag. De noodzakelijke leningen kunnen worden aangetrokken, over de omvang ervan wordt in begroting, voortgangsrapportages en achteraf in de jaarrekening gerapporteerd aan de raad van de gemeente Groningen.

Voor 2014 gaan we conform de huidige prognoses uit van een bedrag van aan te trekken langlopende leningen van 80 miljoen euro. Hiervan is inmiddels 40 miljoen euro gerealiseerd. De rest wordt in het tweede halfjaar van 2014 naar verwachting aangetrokken.

Van de totale behoefte aan lange financieringsmiddelen wordt daarnaast naar verwachting 63 miljoen euro gerealiseerd door gebruik te maken van korte mismatchfinanciering

b. Oosterpoort en Stadsschouwburg

Bij Collegebrief OS13.4068680 is de raad geïnformeerd “over de oplossingsrichtingen voor de problematiek OPSB”.

“In 2014 willen we met aanvullende maatregelen de exploitatie verder op orde brengen. Een aantal van deze maatregelen komt voort uit het boekenonderzoek dat KPMG in 2013 verrichte”.

Gesteld is dat “mogelijk niet ontkomen, kan worden aan aanvullende maatregelen in het publieksaanbod (voorstellingen). We betrekken hierbij de visitatie van de Kunstraad in het eerste kwartaal van 2014”.

Wij stellen vast dat een aantal bijsturingmaatregelen erg moeizaam verloopt. Het gaat hier om bedrijfsvoering aspecten en de programmering.

c. Stadstoezicht

Stand van zaken verbeterplan Stadstoezicht 2014-2016

Op dit moment ligt Stadstoezicht voor wat betreft de verbeteracties uit het Verbeterplan op schema. Er zijn echter nog wel enkele onzekerheden (zie hieronder) die voor vertraging kunnen zorgen. Stadstoezicht gaat gestaag door op de ingeslagen weg.

We signaleren het volgende:

Mogelijkheden medewerkers

Er wordt veel gevraagd van de medewerkers bij Stadstoezicht. We constateren dat op diverse plekken de grenzen van medewerkers worden bereikt. Soms in het reguliere werk, soms in combinatie met de implementatie en uitvoering van acties uit het Verbeterplan.

Evenementenbeleid

Naar verwachting zijn de kaders voor het nieuwe strategische evenementenbeleid in september 2014 in concept klaar. Het is wenselijk het beheerbeleid voor evenementen gelijktijdig met het strategisch evenementenbeleid aan de raad voor te leggen. Streven is het nieuwe beleid met ingang van 2015 van kracht te laten zijn. Omdat in december 2014 de jaarkalender 2015 vastgesteld moet worden en de eerste vergunningen voor 2015 al afgegeven moeten worden, betekent dit een grote druk bij het aanpassen van het beheerbeleid.

Sturing

Stadstoezicht heeft in het eerste kwartaal diverse stappen gezet om meer in control te komen. Er wordt gewerkt aan het jaarplan 2014. Dit plan wordt opgesteld volgens de A-3 systematiek, net als het Verbeterplan. Aan het eind van 2014 wordt het jaarplan 2015 gemaakt, zodat dit vanaf het begin van het nieuwe jaar bruikbaar is en erop gestuurd kan worden.

Bij het verbeteren van de sturing heeft ook de ontwikkeling van het “dashboard” met meetinstrumenten hoge prioriteit. Dit biedt de mogelijkheid om zicht te houden op de voortgang en eventuele afwijkingen van de planningen tijdig te signaleren, waarna maatregelen genomen kunnen worden.

Er is een begin gemaakt met het maken dan wel herzien van processen en protocollen, zowel op het terrein van evenementen als van toezicht en handhaving.

d. CBK

Afspraken rondom Kunst op Straat lopen volgens plan. Er wordt uitvoering gegeven aan de nota ‘Kunst op Straat in Groningen 2010-2014’.

7. Slot- en nacalculaties

In 1998 heeft de raadscommissie Financiën en Veiligheid de aanbeveling gedaan om richtlijnen op te stellen voor slot- en nacalculaties. Het doel van de slot- en nacalculatie is tweeledig. Bij voltooiing van het project kan de raad met een slot- of nacalculatie controleren of het project volgens de gemaakte afspraken is uitgevoerd. Tegelijk kunnen wij adequaat verantwoording afleggen aan uw raad over de uitvoering van de diverse investeringen. Als een project (met investeringsbedrag > 450 duizend euro) voor circa 95% is afgerond wordt een slotcalculatie dan wel nacalculatie opgesteld. De verwachting is dat we in 2013 nog de volgende slot- en nacalculaties opstellen:

Dienst	Slot- / nacalculatie	Omschrijving
SSC-Dir2/ Bosdijk	4 ^e kwartaal 2014	Nieuwbouw Bessemmerstraat
	4 ^e kwartaal 2014	Nieuwbouw Gymlokale Violentstraat
	4 ^e kwartaal 2014	Uitbreiding Basisschool Reitdiep
Sport&Recreatie	4 ^e kwartaal 2014	Planuitwerking en kredietaanvraag Renovatie Karding fase 2: duurzaam bewegen
	Oktober 2015	Herinrichting Sportpark Corpus den Hoorn
	December 2014	MIP 2014 2 kunstgrasmatten voetbal Sportpark

		Kardinge
SOZawe	1 ^e kwartaal 2014	Slotcalculatie Harm Buitenplein (11 maart jl. door het College vastgesteld)
RO/EZ	2014	Beter benutten fietsparkeren
		Aansluiting P+R Europapark (P3) op Europaweg
		Zuidelijke Ringweg Langmanmaatregelen
		Reconstructie knooppunt Noordelijke/Westelijke Ringweg/Reitdiep
		Parkeergarage Damsterdiep
		Tram
		Herinrichting Stadspark
		Lewenborg Centrumzone – winkelcentrum e.o.
		Oosterparkwijk – grijs en groen
		Terreinwinst / revitalisering Hoendiep.
Stadsbeheer	November 2014	Sanering riolering 2010
	November 2014	Sanering riolering 2011

8. Accountantsaanbevelingen

Accountantsaanbevelingen worden gedaan naar aanleiding van de jaarlijkse interim-controle en de controle op de jaarrekening. Deze controles worden per dienst uitgevoerd. Per dienst worden ook de bevindingen zoals deze door de accountant zijn gedaan gerapporteerd. Daarnaast adviseert de accountant op concernniveau; deze adviezen zijn eveneens in onderstaande rapportage opgenomen.

Niet alle bevindingen worden vermeld in het uiteindelijke controleverslag bij de jaarrekening. Dit heeft te maken met de door uw raad vastgestelde rapporteringtolerantie. Daarnaast worden de accountantsbevindingen die al zijn opgevolgd en afgemeld niet meer in dit document opgenomen. Om een snel inzicht in de voortgang van de aanbevelingen te verschaffen is de titel van de aanbeveling in kleur weergegeven. **groen** staat voor afgehandelde aanbevelingen, **geel** betekent dat afhandeling van de aanbeveling is gestart, **rood** houdt in dat de afhandeling van de aanbeveling nog niet is gestart.

Kwaliteit informatievoorziening verplichtingenadministratie	
Aanbeveling	Onderzoek in hoeverre het gebruiksgemak van de verplichtingenadministratie in Dafinci verbeterd kan worden, zodat de procedures van de verplichtingadministratie wordt nageleefd. Waarborg de naleving van interne procedures en toets deze periodiek. Onderzoek nader bij welke directies het gebruik van de inkoopmodule achterblijft en daar maatregelen te treffen. Wij verzoeken u voorafgaand aan de eindejaar controle zichtbaar te controleren of facturen, die zijn ontvangen in 2014, in het juiste jaar zijn verantwoord.
Stand van zaken VGR 2013-II	Om het gebruiksgemak van de verplichtingenadministratie in Dafinci te verbeteren is voor de trechter “werken” het besluit genomen door het concern systeem- en proceseigenaar om de toepasbaarheid van de module te verbeteren.
Stand van zaken VGR 2014-I	We zijn bezig om meer inzicht te krijgen in de trechter werken en te zorgen dat iedereen op dezelfde manier deze trechter gaat gebruiken. Het is nu vooral een kwestie van beter onder de knie krijgen (zowel door de gebruiker als door de afdeling Inkoop) hoe het inleggen van een verplichting en de verdere afhandeling in DaFinci werkt en dit meenemen als kennis voor een efficiëntere inrichting van DaFinci 2.0. Daarmee moet ook het gebruik van de inkoopmodule en de naleving van procedures door de organisatie verder verbeteren. Voorafgaand aan de eindejaar controle heeft controle plaats gevonden op de verantwoording van facturen in het juiste jaar.
Status	Afhandeling gestart

Onrechtmatig verstrekte vergoedingen personeel	
Advies	<p>Uit de interne controle van het salarisproces is wederom gebleken dat in meerdere gevallen vergoedingen aan personeel onrechtmatig zijn uitbetaald. Dit betekent niet dat vergoedingen ten onrechte zijn uitbetaald, maar wel dat deze niet voldoen aan de interne/externe regels.</p> <p>Wij adviseren het college nogmaals:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de verantwoordelijkheden met betrekking tot de correcte aanlevering en controle van mutaties aan de regelgeving duidelijk vast te leggen, in te bedden in de procedures en toe te zien dat deze procedures worden nageleefd; 2. de interne controles op het salarisproces te intensiveren en in 2013 per kwartaal uit te laten voeren, zodat nog tijdig bijgestuurd kan worden.
Stand van zaken VGR 2014-I	<p>Binnen de huidige centrale setting van HR Beheer wordt gewerkt aan verlaging van de foutmarge. Er is instructie gegeven over de verwerking van o.a. de reis- en verblijf declaraties aan de medewerkers HR Beheer. De instructie is gebaseerd op de uitwerking van de belangrijkste voorgaande concernbevindingen. Binnen de oude diensten waren er structureel verschillen in de wijze van uitvoering/verwerking. Nu zijn er nog slechts 4 personen (senioren) verantwoordelijk voor de uiteindelijke goedkeuring van mutaties. Het doel van deze werkwijze is niet alleen om de eenduidigheid maar ook het rechtmatig afhandelen van mutaties te borgen. Verder is er maandelijks overleg met de salarisadministratie (een week na de verwerkingsdatum). Het doel hiervan is streven naar verbeteringen in de wijze van aanlevering.</p> <p>Op dit moment wordt gewerkt aan een instructie voor het management en de kaders rondom verstrekkingen aan personeel worden in het GMO besproken.</p>
Ontwikkeling organisatie en eventuele reorganisatievoorziening	
Advies	<p>De reorganisatie van de gemeente Groningen krijgt steeds meer vorm. Door de reorganisatie ontstaat een situatie waarin wellicht sprake zal zijn van boventallig personeel, het uitgangspunt is echter om mensen van werk naar werk te begeleiden (geen gedwongen ontslagen). Wij hebben begrepen dat er een frictiebudget beschikbaar is gesteld ter dekking van de frictiekosten in de begroting 2013.</p> <p>Recentelijk is een nieuwe notitie verschenen van het BBV, welke nadere spelregels geeft betreffende de verwerking en bepaling van een eventuele reorganisatievoorziening. Uit deze notitie blijkt dat aan het vormen van een reorganisatievoorziening de volgende voorwaarden zijn verbonden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de gemeente moet een reorganisatieplan en/of besluit genomen

	<p>hebben in het betreffende boekjaar;</p> <ul style="list-style-type: none"> - het personeel moet over het plan en/of besluit zijn geïnformeerd; - de omvang van de verplichting moet op betrouwbare wijze kunnen worden geschat. <p>Wij adviseren het college om de gevolgen hiervan tijdig in kaart te brengen en zo nodig een voorziening te treffen in de jaarrekening 2013.</p>
Stand van zaken VGR 2014-I	In de jaarrekening 2013 is een reorganisatievoorziening getroffen van € 5,4 miljoen. De voorziening is bedoeld ter dekking van de loonkosten van de herplaatsingskandidaten en kosten van flankerend beleid.

Implementatie nieuwe systemen en IT audit	
Advies	Op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren bij de implementatie van nieuwe systemen en applicaties (Gouw Belastingen, Dafinci, Gouw voor de DAL-gemeenten en ook SIMS), adviseren wij het college invulling te geven aan IT-audit binnen concern control en de interne controle van de gemeente. Zowel bij de bestaande applicaties als bij de invoering van nieuwe systemen, kan IT-audit meer zekerheid geven over de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking en ook bijdragen aan een efficiëntere interne controle.
Stand van zaken VGR 2014-I	In 2014 worden in het kader van de herinrichting van de begroting 2015 de nodige aanpassingen aan Dafinci gedaan. Concerncontrol en de afdeling Procesinnovatie & Auditing (P&A) kijken hier kritisch bij mee, onder ander vanuit IT-audit perspectief. De concernfunctionaris informatiebeveiliging neemt hierin het initiatief. Daarnaast wordt in het kader van het jaarplan informatiebeveiliging gekeken hoe aanpassingen aan software (rechten, conversie etc.) op een eenduidige wijze doorgevoerd kunnen worden en verantwoord. Indien aan de orde zullen processen worden aangepast om dit te borgen.

Veel ontwikkelingen op fiscaal gebied vragen om meer fiscale control	
Advies	Wij adviseren u om, in het kader van genoemde fiscale ontwikkelingen, vorm te geven aan fiscale control binnen de gemeente, zodat daarmee de aandachtspunten van afgelopen jaren een structurele plek krijgen. Wij hebben inmiddels vernomen dat bij de oprichting van het SSC tevens aandacht wordt besteed aan een afdeling met fiscale specialisten. Dan kunnen wellicht ook de eerste stappen worden gezet richting het opzetten van een Tax Control Framework, waardoor met de Belastingdienst afspraken kunnen worden gemaakt rondom Horizontaal Toezicht.
Stand van zaken VGR 2014-I	Met de vorming van het SSC is de fiscale functie specifiek belegd bij de afdeling Specialistische functies. Door bundeling van de kennis en het samenbrengen van fiscale zaken binnen deze afdeling zullen we beter in staat zijn te borgen dat de gemeente Groningen Fiscaal in

	control is. Op dit moment zitten we nog in de fase van overdracht van de werkzaamheden. In 2014 zullen binnen de afdeling de processen worden verdeeld en zal tevens een opzet worden gemaakt van te bereiken doelen en het bijbehorende tijdspad in relatie tot de nu beschikbare capaciteit.
--	--

Beveiliging DigiD	
Advies	Naar aanleiding van beveiligingsincidenten rondom DigiNotar en DigiD is in 2012 het beveiligingsassessment rondom DigiD aangekondigd. Inmiddels is enige tijd verstreken en zijn diverse gemeenten en leveranciers van gemeentelijke websites gestart met het inventariseren van de impact van de norm van Logius. Ernst & Young maakte onderdeel uit van de pilot die door VNG en KING is georganiseerd om de impact van de norm te bepalen en is sindsdien actief betrokken bij diverse gemeenten en gemeentelijke leveranciers. We zien echter dat inspanningen momenteel nog achterblijven wat het risico met zich meebrengt dat gemeenten niet tijdig een assessment hebben laten uitvoeren. Wij adviseren u op korte termijn de werkelijke situatie te bepalen om vast te stellen waar u momenteel staat. Op die manier heeft u nog ruim de tijd eventuele verbeteringen door te voeren, voordat u zich laat toetsen tegen de norm. Hierbij adviseren wij u op korte termijn afspraken te maken met uw auditor.
Stand van zaken VGR 2014-I	In de periode van juli tot en met november 2013 zijn de benodigde verbeteringen doorgevoerd. Eind 2013 is het beveiligingsassessment DIGID uitgevoerd en zijn de rapporten opgeleverd aan Logius. Hiermee heeft de gemeente voldaan aan de verplichtingen. Er is ook reeds een positieve terugkoppeling van Logius gekomen. De gemeente heeft voor 2 eisen nog een verbeterplan opgeleverd. De acties in dit verbeterplan zijn nu onderhanden.

Vennootschapsbelasting	
Advies	Uw gemeente is niet onderworpen aan de vennootschapsbelasting. In mei 2012 heeft de Staatssecretaris van Financiën in zijn "Notitie Belastingplicht Overheidsbedrijven" echter aangekondigd. Tevens heeft de staatssecretaris aangekondigd een consultatieronde te zullen houden in het kader van de vormgeving van de regeling. Wij raden u aan om in de komende periode de te verwachten impact van de voorgenomen wijzigingen in beeld te krijgen. Dit stelt u in staat, waar mogelijk, tijdig op de beoogde wijzigingen te anticiperen. Ook adviseren wij u een strategie te bepalen voor de behartiging van uw belangen tijdens de geplande consultatieronde van de staatssecretaris. Zo kan het bijvoorbeeld raadzaam blijken de juridische structuur of de

	wijze van financiering van uw gemeente en haar deelnemingen nader te beoordelen. Ook zal nadrukkelijk aandacht moeten worden geschonken aan de zakelijkheid van opbrengsten- en kostentoe rekening tussen de verschillende activiteiten onderling.
Stand van zaken VGR 2014-I	Medio april is de concept wettekst voor consultatie vrijgegeven. Aangekondigd is de wet in 2014 door de Tweede en Eerste Kamer aan te laten nemen. De wet zal vervolgens gelden vanaf het boekjaar 1 januari 2016. Een eerste analyse leert dat dit grote impact gaat hebben in de organisatie en administratie van de gemeente. Los van de vraag welke financiële en beleidsmatige impact dit zal hebben. Veel is nog onduidelijk en zal nader ingevuld moeten worden. Binnen de gemeente is ambtelijk overleg over hoe we de implementatie van de wet vorm willen gaan geven. Binnenkort wordt een voorstel aan het college aangeboden.

Voortgang en planning rechtmatigheidscontrole SOZawe	
Advies	Wij adviseren u toe te zien op tijdige uitvoering en spreiding van de interne controle zodat tijdig herstelacties mogelijk zijn.
Stand van zaken VGR 2014-I	Interne controle is sinds februari 2014 ondergebracht in het SSC, binnen de afdeling Procesinnovatie en Auditing (P&A). Daardoor is de continuïteit en planbaarheid van interne controles beter gewaarborgd dan voorheen. Dit moet leiden tot tijdige uitvoering en spreiding van de interne controle.

IBAN	
Advies	Momenteel vindt de migratie plaats naar IBAN en betaalmiddelen die zijn gebaseerd op Europese standaarden in Nederland. Uiterlijk 1 februari 2014 moeten deze standaarden ingevoerd zijn. Het Nationaal Forum voor de SEPA-migratie constateert dat publieke instellingen, in tegenstelling tot elders in Europa waar publieke instellingen een voorbeeldfunctie vervullen, niet vroeg overgaan. Met name gemeenten zullen een extra inspanning moeten verrichten voor de overgang op IBAN, die momenteel nog erg achterblijft. Uit de migratiemonitor blijkt dat een substantieel deel van de gemeenten zijn planning nog moet bepalen. Wij willen u graag wijzen op de naderende deadline en het belang om de planning ten aanzien van de IBAN-implementatie te bepalen.
Stand van zaken VGR 2014-I	De projectgroep heeft de implementatie in februari afgerond. In het eerste kwartaal is het betalingsverkeer onder invloed van de wijzigingen minder stabiel geweest. Desondanks zijn betalingen en

	incasso's tijdig verwerkt. Landelijk is de datum van invoering verschoven naar 1 augustus. Alle systemen en procedures zijn inmiddels aangepast aan de IBAN nummers.
--	--

Onrechtmatigheid	
Aanbeveling	Waarborg dat er maatregelen worden getroffen om zodoende de onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Analyseer in hoeverre de fouten uit het gemeente brede btw-onderzoek een incidenteel dan wel structureel karakter hebben. Het risico bestaat dat niet volgens de wet- en regelgeving wordt gehandeld, waardoor onrechtmatig wordt gehandeld. Daarnaast bestaat een fiscaal risico dat het onjuist toepassen van het btw-regime kan leiden tot naheffingen.
Stand van zaken VGR 2014-I	Interne controle is sinds februari 2014 ondergebracht in het SSC, binnen de afdeling Procesinnovatie en Auditing (P&A). Op dit moment worden de bestaande risicoanalyses geactualiseerd. Door middel van de uitvoering van het IC-plan 2014 wordt getoetst of er voldoende maatregelen zijn getroffen om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. De bevindingen worden gerapporteerd aan het verantwoordelijke management met een afschrift aan de concerncontroller. Door de afdeling Specialistische functies fiscaal wordt nog in 2014 een steekproef uitgevoerd betreffende de BTW. We doen dit door middel van een statistische steekproef om de juistheid van de te betalen, te ontvangen en te compenseren BTW te bepalen. De steekproef is daarmee een control instrument betreffende de BTW.

Vastlegging interne controles K&A	
Aanbeveling	De uitgevoerde interne controles door K&A worden onderbouwd met achterliggende stukken. Niet alle documentatie is direct beschikbaar in de interne controledossiers en tussen documenten is in beperkte mate sprake van onderlinge verwijzingen. De accountant adviseert de vastlegging van de interne controles te verbeteren.
Stand van zaken VGR 2014-I	Interne controle is sinds februari 2014 ondergebracht in het SSC, binnen de afdeling Procesinnovatie en Auditing (P&A). Op dit moment werken wij aan de verbetering en uniformering van de vastlegging van de interne controles.

Wachtwoordenbeleid Dafinci	
Advies	Wij bevelen u ten eerste aan een strenger wachtwoordbeleid in te richten. Hierbij dient tenminste gedacht te worden aan: <ul style="list-style-type: none"> - minimaal aantal tekens; - bepaalde complexiteit (leestekens, cijfers); - verval van wachtwoorden (na x-aantal dagen);

	- afdwingen van wijzigen initieel wachtwoord.
Stand van zaken VGR 2014-I	Van de aanbevelingen voor het wachtwoorden beleid is het punt van de verandering van het initiële wachtwoord ondertussen doorgevoerd. De overige punten zijn meegenomen in het ontwerp van de autorisatiestructuur van DaFinci 2.0 die per 1 januari 2015 wordt geïmplementeerd.

Belastingheffing DAL-gemeenten	
Advies	Wij adviseren de gemeente Groningen om afspraken te maken over de wijze waarop verantwoording aan de DAL-gemeenten zal plaatsvinden.
Stand van zaken VGR 2014-I	In het 2 ^e kwartaal van 2014 zal de afdeling Belastingen in gesprek gaan met de DAL gemeenten over de wijze waarop de verantwoording zal plaatsvinden.

Eigen bijdrage verstrekte voorziening WMO	
Advies	Wij adviseren u te onderzoeken bij hoeveel dossiers sprake is van een aanpassing op een eerder verstrekte voorziening, waarvoor onterecht geen eigen bijdrage is berekend en wat de financiële omvang van de onrechtmatigheid is. Daarnaast adviseren wij u om uw procedures aan te scherpen m.b.t. aanpassingen op eerder verstrekte voorzieningen. Wij verzoeken u voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole 2013 bovenstaande punten te hebben onderzocht en de eventuele onrechtmatigheden te kwantificeren.
Stand van zaken VGR 2014-I	Het probleem is onderkend; Er is een medewerker aangesteld om de omvang van het probleem vast te stellen. Het Wmo-handboek is inmiddels aangepast. De aanbeveling wordt in het tweede kwartaal 2014 afgewikkeld.

Tekenen buiten mandaat om	
Aanbeveling	Bij de interne rechtmatigheidscontrole is vastgesteld dat in een aantal gevallen buiten het ondermandaat om is getekend. Wij adviseren u om het mandaatbesluit nog eens nadrukkelijk uit te dragen aan de gemandateerde werknemers. Door het mandaatbesluit aan de kaak te stellen wordt de bewustwording van de belangrijkheid van mandatering wellicht beter opgevolgd. Daarnaast adviseren wij te overwegen om de steekproef voor de rechtmatigheidscontrole uit te breiden om in voldoende mate vast te stellen in welke gevallen buiten het mandaat om is getekend.

Stand van zaken VGR 2014-I	In de eerste helft van 2014 wordt een audit uitgevoerd op het Inkoopproces. Deze audit zal inzicht bieden in de naleving van het ondermandaat.
----------------------------	--

Controle facturering detacheringen	
Aanbeveling	Geconstateerd is dat onvoldoende interne controle plaatsvindt op de facturering van detacheringen. Het risico bestaat hierdoor dat opbrengsten worden misgelopen. Wij adviseren u om controle te gaan uitvoeren op de juistheid en de volledigheid van de facturering betreffende detacheringen.
Stand van zaken VGR 2014-I	De processen rond de facturering van detacheringen zijn opnieuw beschreven. Dit leidt ertoe dat er een betere interne controle is op de facturering.

Financiële rechtmatigheidsfouten BUIG	
Advies	Uit de interne rechtmatigheidscontrole is gebleken dat in veel gevallen fouten een repeterend karakter hebben (bijvoorbeeld het toepassen van inkomenskortingen). Voor het voorkomen en detecteren van deze fouten is nog onvoldoende beheersing aanwezig in het proces. SOZAWE heeft het voornemen om met ingang van nieuwe processen de interne controle op een andere wijze in te richten. Door een systeemgerichte controle uit te voeren, gebaseerd op een risicoanalyse, kan worden getoetst of de interne beheersingsmaatregelen in het uitkeringsproces toereikend zijn.
Stand van zaken VGR 2014-I	Interne controle is sinds februari 2014 ondergebracht in het SSC, binnen de afdeling Procesinnovatie en Auditing (P&A). Op dit moment worden de bestaande risicoanalyses geactualiseerd. Op basis daarvan wordt de controle-aanpak bepaald. Het doel is om bij de BUIG met systeemgerichte controles te gaan werken. De uitvoering hiervan wordt met de accountant afgestemd.

Interne controle inkoop trajecten	
Advies	Door IC is vastgesteld dat momenteel een adequate budgetbewaking op project niveau voor inkooptrajecten ontbreekt. Hierdoor is geen sturingsinformatie aanwezig waaruit de werkelijk bestede kosten ten opzichte van de begrote kosten blijken. Daarnaast bestaat onvoldoende inzicht in de verplichtingen, omdat de inkopen voor re-integratietrajecten en scholing voor klanten niet in Inkoopnet worden vastgelegd. Geadviseerd wordt, als onderdeel van de managementrapportage, per inkooptraject inzichtelijk te maken wat de werkelijke kosten ten opzichte van de bestede kosten zijn. Hierdoor kan per project tijdig worden bijgestuurd.

Stand van zaken VGR 2014-I	Sinds 1 april 2013 worden de contracten en bestedingen grotendeels in GWS geregistreerd. Dit blijkt echter niet de ideale oplossing te zijn om tot betrouwbare prognoses te komen. Inmiddels zijn andere acties in gang gezet, o.a. rond de verbetering van de financiële informatievoorziening. In de loop van 2014 moeten deze tot resultaten leiden.
----------------------------	---

Onzekerheden participatiebudget	
Advies	Om vast te stellen of de indexering van het minimumloon terecht heeft plaatsgevonden zal aanvullend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan deze onzekerheid worden opgeheven of zal dit leiden tot een financiële fout. In dit laatste geval zal de impact op de totale massa moeten worden bepaald.
Stand van zaken VGR 2014-I	De indexering van het minimumloon van de betreffende groep klanten is stopgezet. Daarmee wordt conform gemeentelijk beleid gewerkt. Er is geen sprake van een financiële fout.

Ontoereikende functiescheiding autorisatie facturen subsidiebanen	
Advies	Wij adviseren om functiescheiding te creëren tussen het registreren en controleren van de factuur. Daarnaast adviseren wij om de ontvangen eindafrekening te controleren aan de hand van de contracten en geboekte bedragen in GWS.
Stand van zaken VGR 2014-I	De functiescheiding is inmiddels doorgevoerd. De eindafrekening is gecontroleerd en waar nodig gecorrigeerd.

Ontbrekende startkwalificaties ex-WIJ-ers	
Advies	Wij adviseren u om zo spoedig mogelijk acties te ondernemen op de groep jongeren waarvoor nog geen startkwalificatie is afgegeven.
Stand van zaken VGR 2014-I	Alle jongeren zonder startkwalificatie worden inmiddels actief opgepakt door klantmanagers. Bij jongeren waarbij de startkwalificatie ontbreekt, is vastgesteld wat de reden daarvan is (bijv. medische redenen) en is een plan van aanpak afgesproken en in gang gezet om de jongeren alsnog een startkwalificatie te laten verkrijgen. Hiermee zijn voldoende acties ondernomen op deze groep jongeren.

Inschrijvingen UWV	
Advies	Wij adviseren het college om zo spoedig mogelijk, conform de Wet Werk en Bijstand, de cliënten te manen de inschrijving bij het UWV alsnog te doen en hierop actief te handhaven. Het ministerie heeft het afgelopen jaar het standpunt ingenomen dat het ontbreken van een dergelijke inschrijving niet meer kan worden gewogen als een formele

	fout, maar moet worden gezien als een financiële fout.
Stand van zaken VGR 2014-I	Eind 2013 is een herstelactie uitgevoerd op alle WWB-uitkeringsgerechtigden die ingeschreven zouden moeten staan bij het UWV, maar waarbij dat niet het geval was. Daarmee zijn alle WWB-cliënten weer bij het UWV ingeschreven. In februari 2014 heeft het UWV het besluit genomen om alle inschrijvingen van WWB-cliënten automatisch te verlengen tot 1 januari 2015, in afwachting van de automatische verlenging van de UWV-inschrijving, die dan geregeld moet zijn. Daarmee is de structurele UWV-inschrijving van WWB-cliënten gewaarborgd.

Overgang onderhoud scholen naar schoolbesturen	
Aanbeveling	<p>Het Ministerie van OCW werkt op dit moment aan een wetsvoorstel voor de overheveling van het buitenonderhoud in het primair onderwijs van de gemeente naar de schoolbesturen. De verwachting is dat schoolbesturen met ingang van 1 januari 2015 volledig zelf verantwoordelijk worden voor het onderhoud. In de bekostiging zullen zij daarvoor compensatie krijgen. Voor de schoolbesturen brengt dit kansen, maar ook zeker risico's met zich mee.</p> <p>Wij adviseren het college in het kader van dit wetsvoorstel op korte termijn een nulmeting te laten uitvoeren van de actuele onderhoudsstaat van de gebouwen en met de scholen in overleg te treden over de overdracht van de middelen betreffende buitenonderhoud PO-scholen die de gemeente nog niet heeft besteed.</p>
Stand van zaken VGR 2014-I	De 0-meting is in 2009 uitgevoerd. Conclusie: de staat van onderhoud is gemiddeld voor alle schoolbesturen goed. Het wordt een zogenaamde "koude" overdracht. De gemeentefondsuitkering wordt per 1-1-2015 teruggebracht voor Groningen met circa 1,5 miljoen. Dit geld gaat naar de schoolbesturen. Er vindt geen verrekening plaats (geen overgangsregeling) voor wat betreft de gereserveerde middelen; ook wordt geen relatie gelegd tussen de niet uitgegeven middelen inzake buitenonderhoud en het niveau van onderhoud en de gemeentelijke uitgaven daarvoor. Wel komt vanuit het rijk een vangnetregeling (met rijksmiddelen) om overgangsproblemen bij vooral de kleinere schoolbesturen op te kunnen vangen. Overleg met schoolbesturen zal na vaststelling van de nieuwe wetgeving en de uitvoeringsregeling worden gevoerd. Echter niet over de overdracht van middelen. Daarvan zal in de nieuwe regeling zoals het er nu voorstaat geen sprake zijn.

Invoering SIMS	
Aanbeveling	Wij adviseren u de IT-review op de werking van dit pakket zo snel

	<p>mogelijk te laten afwikkelen, zodat een oordeel kan worden gegeven over de werking van het pakket en de geconstateerde bevindingen uit de interne controle.</p>
Stand van zaken VGR 2014-I	<p>De EDP audit op het subsidiepakket (SIMS) is eind 2013 afgerond. De bevindingen en adviezen hebben geleid tot aanpassingen in de inrichting van subsidieproces. De afdeling interne controle, die reeds op de hoogte was van een aantal bevindingen, heeft in overleg met de accountant de controle uitgebreid. Bij de eindcontrole over 2013 gaf dit voor de accountant geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.</p>

Bewaking termijnen subsidieverstrekingen	
Aanbeveling	<p>Wij adviseren u om de subsidietermijnen volgens de algemene subsidieverordening d.d. 9 december 2011 goed te bewaken en dit te laten toetsen door de interen controle functionaris.</p>
Stand van zaken VGR 2013-11	<p>We hebben aanvullende maatregelen geïmplementeerd.</p>
Stand van zaken VGR 2014-I	<p>De door de afdeling subsidies (CMS) van de voormalige dienst OCSW genomen aanvullende maatregelen leiden m.i.v. 2014 tot een meer strikte interne controle op dit onderdeel zowel binnen CMS als door de afdeling P en A.</p>
Status	<p>Afgehandeld</p>
Verzelfstandiging muziekschool	
Aanbeveling	<p>Wij adviseren u de financiële gevolgen van de verzelfstandiging / fusie tijdig te verwerken in de jaarrekening van de gemeente (op het moment van definitieve besluitvorming)</p>
Stand van zaken VGR 2014-I	<p>De financiële afhandeling van de verzelfstandiging van de Muziekschool is verwerkt in de jaarrekening 2013 en heeft niet geleid tot opmerkingen van de accountant.</p>

Functiescheiding en wachtwoorden SIMS	
Aanbeveling	<p>Wij bevelen u aan de functionaliteit toe te voegen waardoor het voor gebruikers mogelijk is hun wachtwoord op eigen initiatief te wijzigen en het periodiek wijzigen van wachtwoorden door SIMS te laten afdwingen. Daarnaast bevelen wij u aan het wachtwoordbeleid integraal in de applicatie door te voeren zodat het niet mogelijk is een makkelijk te achterhalen wachtwoord te hanteren.</p> <p>Wij verzoek u daarnaast om extra controle uit te voeren op de handelingen van de systeembeheerders, om vast te stellen dat geen onrechtmatige subsidieverstrekingen hebben plaatsgevonden.</p>
Stand van zaken VGR 2014-I	<p>De geconstateerde tekortkomingen op het gebied van wachtwoordbeheer zijn voor de afdeling reden geweest om de problematiek op te nemen met de ontwikkelaar van het systeem. Het overleg moet leiden tot een verbeterde versie van het systeem. Voor de</p>

	afdeling interne controle is dit reden geweest om een specifieke controle op dit punt uit te voeren bij de jaarrekeningcontrole 2013. Dit heeft niet geleid tot opmerkingen.
--	--

Analyse resultaten op de afvalstoffenheffing	
Advies	Wij zijn nog steeds van mening (gezien wederom een positief resultaat van 1 miljoen euro) dat het van belang is om de voorspelbaarheid van de baten en lasten voor afvalstoffenheffing (bij de begroting) te verbeteren, zeker ook omdat het hier een tarief betreft waarvoor maximale kostendekkendheid geldt. De voorspelbaarheid kan onder andere worden geanalyseerd door nacalculaties op te stellen. Hoewel het tarief op begrotingsbasis kostendekkend is, suggereren de positieve resultaten en de omvangrijke reserve dat wellicht sprake is van meer dan maximale kostendekkendheid van het tarief. Naar onze inschatting is dit een risico. Wij adviseren het college, evenals in voorgaande jaren, om de resultaten op afvalstoffenheffing nader te analyseren en maatregelen te treffen om in de toekomst grote resultaatseffecten te voorkomen. Omdat wij dit advies een aantal jaren hebben gegeven, zullen wij dit volgend jaar niet opnieuw herhalen.
Stand van zaken VGR 2014-I	Op het resultaat van de afvalstoffenheffing kan slechts in beperkte mate worden gestuurd doordat externe factoren (bv weersomstandigheden en de economische situatie) invloed hebben op de afvalstromen. Wel kunnen de afvalstromen en opbrengsten progressiever worden geraamd. De eerste stap is gezet bij de begroting 2014. Bij de voorbereiding van de begroting 2015 zal worden bekeken in hoeverre deze maatregelen toereikend zijn en of verdere bijstelling nodig is.

Grondexploitatie (staat P)	
Aanbeveling	Maak periodiek een dwarsdoorsnede van alle projecten samen waarbij de werkelijke verkopen (inclusief opties) worden vergeleken met de geprognostiseerde verkopen. Onderbouw de gevormde/te vormen voorzieningen toereikend en reken ze toe aan de verschillende grondexploitaties. Geef voor alle gronden in exploitatie, waarvan jaarlijks geen herziening wordt opgesteld, wat de reden aan waarvoor geen herziening wordt opgesteld. Stel vast dat voor de NIEGG een reëel stellig voornemen tot bebouwing aanwezig is en dat is onderbouwd met een raadsbesluit en welk effect dit heeft voor de waardering van de NIEGG. Bij onvoldoende projectbeheersing bestaat de mogelijkheid dat risico's in projecten zich voordoen en dat deze vervolgens niet tijdig worden gesignaleerd. Dit betekent een extra last, zonder dat deze is geprognostiseerd. In tijden van grote bezuinigingen is de voorspelbaarheid van de prognose van groot belang.
Stand van zaken	Aanbeveling is uitgevoerd in het najaar 2013. In 2014 zal de

VGR 2014-I	rapportage van de verkopen verder uitgewerkt worden.
------------	--

Controle project Meerstad	
Aanbeveling	Onderbouw de uitgangspunten rondom de verkoopverwachtingen met onderzoeken en laat hierop een second opinion uitvoeren, gezien de aanhoudende recessie en de tegenvallende verkopen. Hou rekening met het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen aangezien het volledige risico voor de ontwikkeling van Meerstad bij de gemeente Groningen ligt. Door de aanhoudende recessie bestaat het risico dat uitgangspunten, met name verkoopverwachtingen, zich minder gunstig ontwikkelen dan verwacht. Dit betekent dat aanvullende verliesvoorzieningen moeten worden gevormd.
Stand van zaken VGR 2014-I	In december 2013 is de herziening van de grondexploitatie Meerstad afgerond. In de herziene grondexploitatie is een vervolg gegeven aan de uitwerking van de aanbeveling.

Onafhankelijke positie PBI in relatie tot waardering gronden	
Aanbeveling	Beoordeel objectief op welke wijze kan worden gegarandeerd dat intern voldoende "checks and balance" aanwezig zijn ten behoeve van de waardering van gronden. In de huidige organisatievorm en financiële omstandigheden, bestaat het risico dat meer druk komt te liggen bij een onafhankelijke beoordeling van projecten door PBI.
Stand van zaken VGR 2014-I	Bij de organisatie ontwikkeling zijn de 1 ^{ste} en 2 ^{de} lijnscontrol uit elkaar gehaald. De 1 ^{ste} lijnscontrol en advisering van het lijnmanagement bij projecten en waardering van gronden vindt plaats binnen het SSC. Binnen de Concernstaf is de 2 ^{de} lijnscontrol belegd. De 2 ^{de} lijns controller wordt vroegtijdig betrokken bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties. De 2 ^{de} lijns control vindt plaats onder rechtstreekse aansturing van de concerncontroller. Door deze organisatiewijziging is de onafhankelijkheid van de 2 ^{de} lijnscontrol beter gegarandeerd dan in de oude organisatie, waardoor de afwegingen scherper in beeld komen en aan college en raad kunnen worden voorgelegd. Daarnaast maken we bij de (beoordeling van) waardering van gronden gebruik van externe deskundigheid. In 2013 is onderzoek gedaan naar de woningvraag in de stad Groningen. In 2014 laten we een onderzoek uitvoeren naar de marktvaart naar bedrijventerreinen.

Ontwikkeling woningmarkt en bedrijventerreinen	
Advies	De afgelopen jaren is gebleken dat met in de huidige economische situatie, gegeven de ontwikkeling in de woningmarkt, het inschatten van het marktrisico zeer onzeker is. Wij adviseren u daarom opnieuw dit marktrisico nauwlettend te monitoren, bij voorkeur door middel van

	specifiek en onafhankelijk marktonderzoek.
Stand van zaken VGR 2014-I	In het najaar is een woningmarktonderzoek uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in het MJP wonen en indien noodzakelijk de grondexploitaties. In het voorjaar van 2014 wordt de regionale vraagontwikkeling voor bedrijventerreinen gemonitord. De eventuele consequenties hiervan op de verwachte afzet van bedrijventerreinen worden meegenomen met de herziening van 2014.

	Waardering overige NIEGG
Advies	De afgelopen jaren is de waardering van het vastgoed vanwege de economische ontwikkeling steeds belangrijker geworden. Wij onderschrijven het belang van het interne voornemen om taxaties uit te voeren op de waardering van de overige NIEGG.
Stand van zaken VGR 2014-I	Aanbeveling is uitgevoerd. In 2014 zal een vervolg plaatsvinden.

	Waardering gronden
Advies	Gezien de ontwikkelingen in de vastgoedmarkt, de aanhoudende recessie en de omvang van de grondposities adviseren wij u de waardering van de gronden het komende jaar kritisch te blijven monitoren.
Stand van zaken VGR 2014-I	Aanbeveling is uitgevoerd bij de herziening van de grondexploitaties in het najaar van 2013.

	Inkomsten parkeren blijven structureel achter op m.j.prognoses
Advies	Wij adviseren u te onderzoeken in hoeverre voor de verwachte tekorten voldoende dekking bestaat in de meerjarenbegroting van de gemeente o.b.v. de meest recente meerjarenprognose. Indien onvoldoende dekking bestaat verzoeken wij u om in de jaarrekening 2013 een voorziening te treffen voor het ongedekte tekort. Tijdens de jaarrekeningcontrole wordt de nieuwe meerjarenprognose van het parkeerbedrijf door ons beoordeeld.
Stand van zaken VGR 2014-I	Bij de jaarrekening 2013 vindt nadere afstemming plaats met de accountant. Begin 2014 is de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf geactualiseerd. Het verwachte tekort voor 2014 is gedekt uit middelen extra beleid. Het tekort voor de periode 2015-2018 wordt als knelpunt betrokken bij de voorbereidingen van de begroting 2015.

	Projectbeheersing
Aanbeveling	Onderzoek waarom de gestelde doorlooptijd van de ORF nog niet in alle gevallen gerealiseerd wordt en op basis hiervan maatregelen te

	nemen om incidenten in de toekomst te voorkomen. Hiermee wordt voorkomen dat kosten worden gemaakt voordat de ORF is geautoriseerd.
Stand van zaken VGR 2014=I	Interne opdrachten worden geregistreerd in het planningsysteem en in het financiële systeem. De registratie gaat via digitale opdrachtregistratieformulieren (ORF-en). Het planningsbureau PCS analyseert periodiek de voortgang van de registraties aan de hand van normen. ORF-en met een te lange doorlooptijd worden daarbij nader in beeld gebracht. De analyse wordt in het Capaciteitsoverleg besproken. In dit overleg kan tot eventuele maatregelen worden besloten. Hiermee is deze bevinding afgehandeld.

10DE VOORTGANGSRAPPORTAGE BEZUINIGINGEN

1. INLEIDING

Hierbij ontvangt u de 10de Voortgangsrapportage Bezuinigingen. Wij hebben uw raad toegezegd regelmatig te rapporteren over de voortgang van de bezuinigingsmaatregelen. In deze rapportages informeren wij u over de actuele stand, de belangrijkste ontwikkelingen en risico's, inhoudelijk gewijzigde maatregelen, de frictiekosten en de communicatie. Begin 2013 is met het Audit Committee afgesproken om twee maal per jaar te rapporteren. In 2014 voegen wij de rapportages over de bezuinigingen bij de Voortgangsrapportage 2014 I en III.

Deze 10de Voortgangsrapportage Bezuinigingen geeft de stand van zaken per april 2014 over het bezuinigingspakket 2011-2014. Ook over de nieuwe taakstellingen voor de periode 2014-2017 die door uw raad bij de begroting 2014 zijn vastgesteld melden wij de voortgang. Beide bezuinigingspakketten waren nog uitgewerkt in de dienstenstructuur. Ze zijn nu voor de 10de rapportage geordend naar de nieuwe organisatie-inrichting.

Uw raad heeft bij de begroting 2014 een bedrag van 7,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor maatregelen 2011-2014 die niet kunnen worden gerealiseerd. We doen bij deze rapportage een voorstel om een aantal maatregelen geheel of gedeeltelijk te laten vervallen. Wij stellen we uw raad voor om alle gerealiseerde en vervangen maatregelen uit de raadsperiode 2011-2014 in volgende bezuinigingenrapportages niet meer op te nemen. Wij zullen u dan alleen nog de voortgang melden van de maatregelen 2011-2014 die bij aanvang van de nieuwe raadsperiode nog niet structureel zijn gerealiseerd of vervangen.

2. ACTUELE STAND BEZUINIGINGEN

2.1 Financiën

Het totaal aan taakstellingen voor de periode 2011-2014 bedraagt 45,1 miljoen euro. De verdeling over de jaren is als volgt:

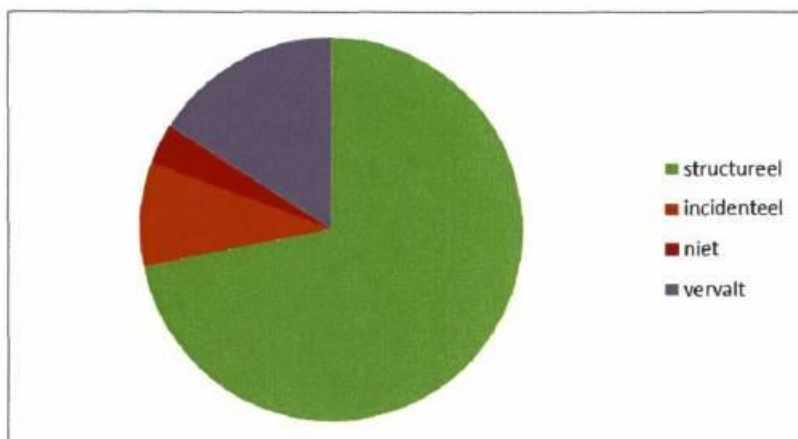
2011	16,6 miljoen euro
2012	10,3 miljoen euro
2013	11,8 miljoen euro
2014	6,4 miljoen euro
Totaal	45,1 miljoen euro

Het totaal aan taakstellingen voor de periode 2014 – 2017 bedraagt 27,823 miljoen euro structureel en 48,1 miljoen euro incidenteel. Met de volgende verdeling over de jaren:

2014	12,9 miljoen euro	+ incidenteel 40,0 miljoen euro
2015	5,2 miljoen euro	+ incidenteel 5,1 miljoen euro
2016	6,3 miljoen euro	+ incidenteel 0,5 miljoen euro
2017	3,4 miljoen euro	+ incidenteel 0,5 miljoen euro
Totaal	27,8 miljoen euro	+ incidenteel 48,1 miljoen euro

Bezuinigingen 2011-2014

De actuele stand van het bezuinigingspakket voor de periode 2011-2014 ter hoogte van 45,1 miljoen euro is onderstaand in beeld gebracht. Op dit moment is 33,4 miljoen euro (74%) aan maatregelen structureel gerealiseerd en 4,1 miljoen euro (9%) incidenteel gedekt in 2014.

Van de nog niet gerealiseerde taakstellingen 2011-2014 kan een aantal maatregelen niet, of slechts gedeeltelijk worden gerealiseerd. Bij de begroting 2014 is dit gemeld als knelpunt, hiervoor is een bedrag van 7,6 miljoen opgenomen in de begroting. Vervangende dekking is verkregen uit de nieuwe bezuinigingen die uw raad heeft vastgesteld bij de begroting 2014.

We stellen voor om de onderstaande maatregelen geheel of gedeeltelijk te schrappen. In de bijlage 2.2 'Toelichtingen bezuinigingen 2011 – 2014' staat een nadere uitleg waarom deze maatregelen niet of slechts deels zijn te realiseren.

overzicht te vervangen maatregelen

		taakstelling	resterend	vervanger
6.1/2	Uitstroom jong voor oud / projectleiderspool	1500	495	1.005
22	Martiniplaza / SB/OP	200		200
23	Uitbesteden ombudsfunctie	75		75
24.4	ICT	320	160	160
24.6	Vastgoed (concern)	275	110	165
24.7	Personele diensten / HRM	680	250	430
24.9	Openbare ruimte	515	260	255
24.10	Afval / vervoer	345	150	195
24.11	Sport	55		55
24.12	Cultuur	50		50
1.4	Slimmer inkopen communicatie-activiteiten	400	100	300
26.7.4	Inhuur externen	1.486		1.486
44	Taakstelling geïntegreerde aanpak budget maatsch. Ontwikkelingen 1)	1.700		1.700
48	Verminderen subsidie Martiniplaza	200		200
AV1	Afschaffen (restant) IZA zorgpakket	100		100
AV2	Energie besparen gemeentelijke gebouwen	700		700
AV6	Afstoten/stoppen met de drafbaan/evenem.terrein	400	50	350
	totaal	9.001	1.575	7.426

1) Deze taakstelling is in 2014 samen met andere knelpunten op het sociaal domein voorzien van oplossingen.

Van de overblijvende taakstelling is eind april 1,6 miljoen nog niet voorzien van structurele of incidentele oplossingen, o.a.: de taakstelling besparing huisvesting 450 duizend euro; gebiedsgericht werken 120 duizend euro; beleidsfuncties maatschappelijk domein 400 duizend euro; besparing op telefoonkosten 100 duizend euro en inkoopstaakstellingen 410 duizend euro. We zoeken de komende maanden naar structurele en incidentele oplossingen. Indien nodig zullen wij u later dit jaar voorstellen het nog niet bestede deel van de 7,6 miljoen euro voor deze maatregelen te bestemmen.

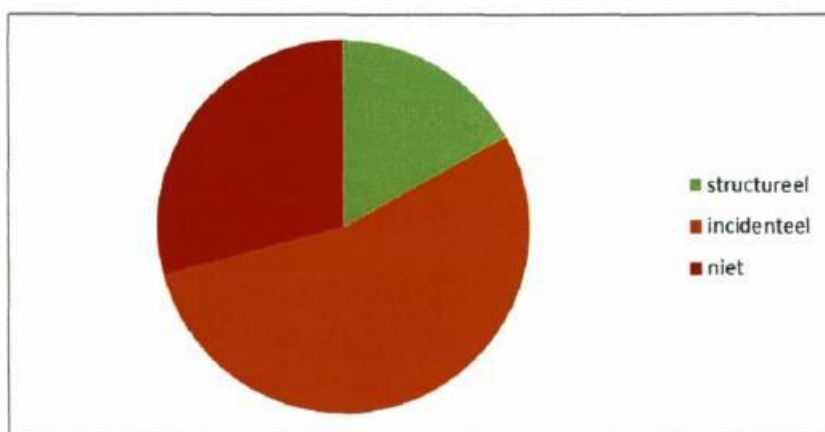
Bezuinigingen 2014 - 2017

Uw raad heeft bij de begroting 2014 voor 27,8 miljoen euro aan structureel en 48,1 miljoen euro aan incidenteel nieuwe bezuinigingstaakstellingen vastgesteld voor de periode 2014 – 2017.

Voor de jaarschijf 2014 bedraagt het totaal aan taakstellingen 54,9 miljoen euro, waarvan 12,9 miljoen euro structureel en 42 miljoen euro incidenteel. Eind april is van de structurele taakstellingen 2014 9,3 miljoen euro (72%) gerealiseerd en van de incidentele taakstellingen 26,9 miljoen euro (64%).

Van de structurele taakstelling is op dit moment 2,7 miljoen euro (21%) incidenteel gedekt in 2014. Dit betekent dat 15,9 miljoen euro aan taakstellingen nog niet is gerealiseerd. Het betreft met name de incidentele opbrengst uit verkoop van de aandelen Waterbedrijf (15 miljoen euro). De voorbereiding voor deze maatregel loopt nog.

Daarnaast realiseren wij de maatregel versoberen armoedebeleid wellicht niet volledig in 2014 en levert de verhuizing van de concernstaf en de griffie in 2014 nog geen voordeel op omdat er dit jaar nog verhuiskosten ed. betaald moeten worden. Wij hebben u daarnaast recent al gemeld dat de bewaking Fietsenstalling en spitsrekken in 2014 nog niet gerealiseerd kunnen worden.

2.2 Van werk naar werk

Tot en met 2015 verwacht wij vanwege reorganisaties circa 250 herplaatsers bij de gemeente. 185 als gevolg van de concernbezuinigingen 2011-2014 en circa 65 als gevolg van rijksmaatregelen en het oplossen van knelpunten in voormalige dienstbegroting. Dit aantal loopt mogelijk op tot circa 400 medewerkers in 2017. Het programma 'Van werk naar werk' faciliteert de medewerkers die ander werk zoeken. In de eerste plaats zijn dat herplaatsers, maar ook collega's die een andere baan binnen of buiten de organisatie ambiëren kunnen bij het programma terecht.

Naast het bezuinigingen pakket 2011-2014 zijn er nog diverse knelpunten in dienstbegrotingen op te lossen, ook dat heeft geleid tot een verdere afname van de formatie. Momenteel worden de personele consequenties van de organisatieontwikkelingen (Shared Service Center, Klant Contact Centrum, Stadbeheer, wijkgericht werken en de vorming van de beleidsunit Maatschappelijke Ontwikkeling) nader in kaart gebracht. De totale formatieafname is sterk afhankelijk van de keuzes die bij de organisatieontwikkeling per thema worden gemaakt en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsplannen voor het personeel.

In deze 10de Voortgangsrapportage bezuinigingen 2011-2014 hebben we vooral de voortgang in de financiële taakstellingen getoetst. Daarbij zien we dat er ook belangrijke vorderingen zijn gemaakt in de formele stappen die nodig zijn om bezuinigingstaakstellingen te realiseren, zoals bij het SSC. Daarnaast zijn er vorderingen gemaakt in het begeleiden van medewerkers naar ander werk. In de volgende bezuinigingenrapportage zullen wij u informeren over de actuele stand in de realisatie van formatie taakstellingen.

2.3. Actuele stand van de maatregelen

De actuele stand van alle maatregelen vindt u in bijlagen. In 5.1 en 5.3 de Bezuinigingen 2011-2014; en in de bijlage 5.2 en 5.4 de Bezuinigingen 2014-2017. Voor alle maatregelen is per april 2014 aangegeven of de maatregel structureel, incidenteel, of nog niet is gerealiseerd.

5. RESERVE FRICTIEKOSTEN

De reserve Fricatiekosten is in 2010 ingesteld om incidentele kosten te betalen die voortvloeien uit vastgestelde maatregelen van de Bezuinigingstaakstelling 2011- 2014. Tot en met 2013 is daarvan 2,5 miljoen euro besteed, daarover hebben we in voorgaande rapportages gerapporteerd. Bij de begroting 2014 heeft uw raad een budget beschikbaar gesteld om doorlopende projectkosten 2014 uit te kunnen betalen.

Overzicht:

Totaal beschikbare reserve Fricatiekosten	€ 2.863.000
Uw raad heeft inmiddels uit deze reserve beschikbaar gesteld t/m 2013	€ 2.532.000
Resteert	€ 331.000
Project Bezuinigingen 2014	€ 60.000
Nog beschikbaar in 2014	€ 271.000

6. COMMUNICATIE

Ons uitgangspunt is, dat betrokken partijen tijdig worden geïnformeerd over de maatregelen.

In het kader van de communicatie zijn vooral de volgende maatregelen relevant:

- over diverse *concernbrede personele maatregelen* is doorlopend contact met de OR.
- Over de ontwikkeling van de drafbaan is op bestuurlijk niveau gesproken met de werkgroep Feesten in Balans en met de heer van Gelder. Er is daarnaast contact geweest met de KHRV en organisatoren van Evenementen. Een projectleider is aan de slag met de verdere ontwikkeling van de drafbaan, daarbij zal het overleg met externen worden voortgezet.
- De instellingen waar in 2014 10% op de subsidie is gekort zijn mei 2013 over ons voornemen geïnformeerd. Zij konden daarop een zienswijze indienen. Met alle indieners van een zienswijze zijn gesprekken gevoerd. Daarnaast zijn in het kader van subsidieproces gesprekken met de andere instellingen gevoerd, waarbij ook de voorgenomen bezuinigingen zijn besproken. De zienswijzen zijn betrokken bij onze besluitvorming.

Juli 2013 zijn de bezuinigingsbesluiten verzonden. In dit besluit is ook aangegeven hoe ons college de zienswijze heeft betrokken bij de besluitvorming. Daarbij is ook informatie opgenomen over de right to challenge (mogelijkheid om met een budgettair neutraal advies te komen). Met alle indieners zijn gesprekken gevoerd. Daarna is de besluitvorming betrokken bij de begroting 2014. Alle instellingen die right to challenge ingediend hadden zijn per brief geïnformeerd over hoe ons college daarover besloten heeft.

7. VERVOLG

In deze Voortgangsrapportage bezuinigingen is de stand van zaken gegeven van de maatregelen uit het bezuinigingspakket 2011-2014 en het pakket 2014 - 2017. In de volgende rapportage bezuinigingen zullen wij u informeren over de voortgang in de realisatie van de bezuinigingstaakstellingen 2014-2017 en de maatregelen uit het pakket 2011-2014 die april 2014 nog niet structureel zijn gerealiseerd. die informatie zal bij de Voortgangsrapportage 2014-III wordt gevoegd.

Bijlagen:

- 2.1 Overzicht bezuinigingen 2011 -2014
- 2.2 Toelichtingen bezuinigingen 2011 – 2014
- 3.1 Overzicht bezuinigingen 2014 -2017
- 3.2 Toelichtingen bezuinigingen 2014 - 2017

BIJLAGE 2.1 : Bezuinigingen 2011-2014

		Taakstelling				Realisatie			Vervangen	
Nr.	Maatregel	Taakstelling x € 1.000				Totaal 2011-2014	t/m 2014			
		2011	2012	2013	2014		Taak- stelling	Realisatie S I N		
Bezuinigingen op en in de eigen organisatie										
Concentratie										
1	Concentreren/uniformeren onderst afdelingen:									
1.1	P&O functie		150	325	175	650	650	650		
1.2	Besparingen financiële functie				1.000	1.000	1.000			
1.3	Besparingen DIV-functie			100	100	200	200			
1.4	Slimmer inkopen communicatie-activiteiten		200	200		400	400	100	300	
1.4	Communicatie-advies herschikken			125	125	250	250	250		
1.5	Verbeteren bezwaarschriftenproces			50	50	100	100	100		
1.5	Efficiënter inrichten Juridisch adviesproces			50	50	100	100	100		
1.5	taakdifferentiatie				60	60	60	60		
1.5	Vermindering Vastgoed(VGO)-juridische dienstverlening aan BSD				40	40	40	40		
1	Subtotaal ondersteunende afdelingen		350	850	1.600	2.800	2.400	100	300	
2	Besparingen huisvesting facilitair / formatie		75	300	125	500	500	500		
2	Besparingen huisvesting Vastgoed		75	300	125	500	500	50	450	
3	Organisatieontwikkeling:									
3.1	Aanvulling uit traject organisatie ontwikkeling			270	270	540	540	540		
3.2	Stroomlijnen organisatie									
3.2.1	Samenvoegen beheer en onderhoud			300	300	600	600	600		
3.2.2	Management (AMT -> GMT)		155	105		260	260	280		
3.2.3	Gebiedgericht werken			150	150	300	300	180	120	
3.2.4	Beleidsfuncties maatschappelijk domein			200	200	400	400		400	
3.2.5	Samenvoegen iederz - sozawe			100	100	200	200	200		
3.2.6	Ontvlechting HVD			45	55	100	100	45	55	
3.2.7	Beleidsfuncties ruimtelijk domein									
3.2.8	Restpost OO managementfuncties									
3.2.9	Vertraging		345	330	-75	600	600	600		
3.2	Subtotaal Stroomlijnen organisatie		500	1.230	730	2.460	2.460	1.085	855	
3	Subtotaal Organisatieontwikkeling		500	1.500	1.000	3.000	3.000	1.625	855	
4	Vorming directie stadstoelicht:									
4.1	Overlappende taakgebieden				110	110	110	110		
4.2	Vergunningen			75		75	75	75		
5	Overige samenvoeging afdelingen									
5.1	taakreductie- en verandering : Formate bij inzameling gevaarlijk afval en Olie-Water-Slib		15			15	15	15		
5.2	Loket Beheer en verkeer			50		50	50	50		
5.3	Samenvoeging afdelingen DIA en Bestuursdienst			65		65	65	65		
	Totaal concentratie		15	1.115	3.025	2.960	7.115	4.890	955	
					2.960	7.115	4.890	955	970	
Efficiency (intern)										
6	Efficiency personeel en loonkosten:									
6.1	Uitstroom oud/ instroom jong personeel			250	750	1.000	1.000	495	505	
6.2	Uitzendkrachtenpool/ projectleiderspool		100	250	150	500	500		500	
6.3	Efficiency uitvoerende taken P&O			50		50	50	50		
6.4	Minder papieren salarisstroken		10			10	10	10		
6.5	Budgetten uitzendkrachten structureel verlagen		130			130	130	130		
6.6	Personeelsreductie: vacatureruimte:									
6.6.1	Structureel schrappen van vacatures		35			35	35	35		
6.6.2	personeelsreductie : Vrijval vacatureruimte		20			20	20	20		
6.6.3	personeelsreductie : vacatureruimte			55	50	105	105	105		
6.6.4	personeelsreductie : Vrijval wachtgeld		35			35	35	35		
6	Subtotaal efficiency personeel en loonkosten		230	155	600	900	1.885	880	1.005	
7	Factor incidenteel in nominale compensatie verlagen		250	250	250	250	1.000	1.000		
8	Sturen op autonome uitstroom			175	175	175	525	525		
9	Efficiency bedrijfsvoering									
9.1	vermindere aantal kantoorwerkplekken		25	25	225	300	300	300		
9.2	vermindere aantal telefoontoestellen				100	100			100	
9.3	Bedrijfsvoering RO/EZ COMBI 14									
9.4	Minder secretariale ondersteuning			100		100	100	100		
10	taakstellende bezuiniging I-functie(onderdeel 1)			100	100	200	200	200		

		Taakstelling					Realisatie				Vervangen
		Taakstelling x € 1.000				Totaal	t/m 2014				
Nr.	Maatregel	2011	2012	2013	2014	2011-2014	Taakstelling	Realisatie			
								S	I	N	
11	Anders financieren programma SHV	340			0	340	340	340			
12	Efficiëntie Zelfstandigen/WMK		90	90	100	280	280	280			
13	Verlaging concernbijdrage aan lederz			450	250	700	700	700			
14	Efficiency RO/EZ (incl. 9,3/15, 1/26, 1/26,2)		570	880	35	1.485	1.485	1.485			
15	<i>Overige efficiency maatregelen:</i>										
15.1	Buitendienst Geo Info-voorziening COMBI 14										
15.2	Bureau Woonwagenzaken		25	25		50	50	50			
15.3	Effectievere inzet pers. Muziekschool COMBI 15.4										
15.4	Samenvoeging Kunstencentrum en Muziekschool in een nieuwe stichting		160	50		210	210	210			
16	Minder wethouders	110	210			320	320	320			
17	Griffie	100	100	200		400	400	380		20	
18	<i>Technische correcties op bezuinigingsvoorstellen:</i>										
18.1	Bedrijfsvoering risico	-400	-100			-500	-500		-500		
18.2	Correctie ivm weglek		-600	-1.500	-1.500	-3.600	-3.600	-2.107	-100	0	
Totaal Efficiency (intern)		2.666	3.072	3.758	2.349	3.795	3.795	3.963	100	120	1.005
Efficiency (extern)											
19	Herinrichting vastgoedmanagement			160		160	160	160			
20	Uitbesteding bezwaar en beroep			115		115	115		115		
21	Efficiënter gebruik voorzieningen WSR			50		50	50	50			
22	Martiniplaza / SB/OP			200		200	200				200
23	Uitbesteden ombudsfunctie				200	200	200	125			75
Totaal Efficiency (extern)				525	200	725	725	335	115		275
Bedrijfsvoering & personele voorzieningen (was dienstverl. Intern)											
24	Subtotaal versobering inkoop goed. & dienstverl.	400	1.000	1.000	1.100	3.500	3.500	1.530	250	410	1.310
25	<i>Minder interne dienstverlening P&O gerelateerd:</i>										
25.1	Onttrekking resterend deel budget 'Regeling WGA'	260				260	260	260			
25.2	bedrijfsvoering MD.Personeel in balans			40		40	40	40			
26	<i>Bedrijfsvoering & personele voorzieningen:</i>										
26.1	Bedrijfsvoering RO/EZ A. COMBI 14										
26.2	Bedrijfsvoering RO/EZ B.COMBI 14										
26.3	Bedrijfsvoering & personele voorzieningen	180	50			210	210	210			
26.4	Eigen bedrijfsvoering : Catering	15				15	15	15			
26.5	Sluiting bedrijfskantine		20			20	20	20			
26.6	Afschaffen afdelingsuitjes	245				245	245	245			
26.7											
26.7.1	Fitness		84			84	84	84			
26.7.2	Dienstuitjes	120	-40			80	80	80			
26.7.3	Catering		350			350	350	161	189		
26.7.4	Inhuur externen	630	856			1.486	1.486				1.486
26.8	Versobering interne bedrijfsbudgetten	265	10	15		290	290	290			
27	Programma BOSS	300				300	300	300			
Totaal Bedrijfsvoering & personele voorzieningen		2.395	2.330	1.055	1.100	6.880	6.880	3.235	439	410	2.796
Dienstverlening (extern)											
28	Minder gebruik Gezinsbode		150			150	150	150			
29	Verkleinen concernbudget onvoorzien	200				200	200	200			
30	Inkrimpen Preparatie en Repressie		150	150	200	500	500	500			
31	Bezuinigingen bij Brandweer en GGD via de H&OG	50	50	150	50	300	300	300			
32	GGD: Officier van Dienst Geneeskundig onderbrengen bij de H&OG		40			40	40	40			
Totaal Dienstverlening (extern)		250	390	300	250	1.190	1.190	1.190			
Totaal Bezuinigingen op en in de eigen organisatie		5.326	6.907	8.663	6.859	19.705	19.705	13.613	1.609	1.500	4.376

		Taakstelling					Realisatie			Vervangen
		Taakstelling x € 1.000				Totaal	t/m 2014			
Nr.	Maatregel	2011	2012	2013	2014	2011-2014	Taakstelling	Realisatie S	I	N
Bezuinigingen op de Voorzieningen in de stad										
Werk & Inkomen										
33	Stadspas		250			250	250	250		
Leefomgeving										
34	Brandweer: maatr.Oosting/Alders terugdraaien		70	70		140	140	140		
35	Minder personeel brugbediening		50	50		100	100	100		
36	Verruiging grote groengebieden	300	535			835	835	835		
37	verlagen vrij budget Stadsdeelbeheerder		80			80	80	80		
Wonen										
38	Hypotheek-gemeente-garanties	25				25	25	25		
39	Platform GRAS		20			20	20	20		
40	Verlaging budget stadsdeelprogramma (Nb zie ook stadsdeelprogramma)	250	250			500	500	500		
41	Groninger Woonkwaliteit	100				100	100	100		
Onderwijs										
42	Verlaging subsidie de Jonge onderzoekers		160	200		360	360	380		
43	Afschaffen schoolzwemmen			225		225	225	225		
Welzijn										
44	Geïntegreerdpak budget maatsch. ontwikkelingen		500	1.200		1.700	1.700			1.700
Gezondheid										
<i>Uitvoering Wmo</i>										
45.1	WMO: eigen bijdrage (4.6 tm 4.10)	300	325	125		750	750	750		
45.2	WMO: Het verschuiving van het aandeel HH2 naar HH1 (hulp bij het huishouden)	20	40	65		125	125	125		
Sport, Cultuur, Welzijn										
46	Beëindigen subsidiërelaties met instellingen.		550			550	550	550		
47	Verhogen inkomsten door extra activiteiten WSR		25			25	25	25		
48	Verminderen subsidie Martiniplaza		200	200		400	400	200		200
Totaal Bezuinigingen voorzieningen in de stad		995	3.055	2.135		6.185	6.185	4.285		1.900

		Taakstelling					Realisatie			Vervangen
		Taakstelling x € 1.000				Totaal	t/m 2014			
Nr.	Maatregel	2011	2012	2013	2014	2011-2014	Taakstelling	Realisatie S	I	N
Financieel/technische maatregelen										
<i>Anders afschrijven</i>										
49.1	Afschrijven tot restwaarde ondergrondse parkeergarages	300				300	300	300		
49.2	verlenging afschrijvingstermijnen computerhardware			130	130	260	260	260		
49.3	Invoering restwaarde gemeentelijke gebouwen	200	200	200	200	800	800	800		
49.4	Invoering restwaarde gebouwen DIA	200				200	200	200		
49.5	Niet afschrijven op grondwaarde	400				400	400	400		
49.6	Verlenging afschrijvingstermijnen concerninvesteringen	1.480				1.480	1.480	1.480		
50	Taakreductie- en verandering : verminderen toevoeging aan reserve bodemsanering	100				100	100	100		
51	ISV middelen	1.250	1.250			2.500	2.500	2.500		
52	Afomen van te verwachten positief resultaat Wmo	1.900				1.900	1.900	200	1.700	
53	Peuterspeelzaalwerk/kinderopvang	400	200	200	200	1.000	1.000	1.000		
54	Vermindering subsidie Groningen Airport Eelde			265		265	265	265		
55	Areaaluitbreiding HVD/OCSW 3 jaarschrijven	100	100	100		300	300	300		
56	Vrijval risicobuffer 2007-2010	990				990	990	990		
57	Werkwijze communicatie				30	30	30	30		
58	Bijdrage erfpachterreinen	90				90	90	90		
Totaal financieel/technische maatregelen		7.410	1.750	895	560	10.615	10.615	8.915	1.700	

		Taakstelling				Realisatie				Vervangen
		Taakstelling x € 1.000				Totaal	t/m 2014			
Nr.	Maatregel	2011	2012	2013	2014	2011-2014	Taakstelling	Realisatie		
							S	I	N	
Verhoging van de gemeentelijke inkomsten										
59	Gehandicaptenparkeerkaart		35	40		75	75	75		
80	Woonwagens				35	35	35	35		
81	Verkeerskundige toets bouwvergunningen				70	70	70	70		
82	Meer gebruik openbaar gebied in rekening brengen		60	60		120	120	120		
83	Taakreductie- en verandering : vegen uit rioolrecht	315				315	315	315		
84	Publiekrechtelijke tarieven hogere dekkingsgraad	350	400	300		1.050	1.050	1.025	25	
65	<i>Verhoging tarieven en entreegelden OCSW:</i>									
65.1	Verhoging tarieven en entreegelden OCSW		50			50	50	50		
66	<i>Leges DIA:</i>									
66.2	Afschaffen kortingsregeling reisdocumenten en rijbewijzen	50				50	50	50		
67	<i>Overige aanpassingen tarieven:</i>									
67.1	Verhoging Logiesbelasting	40		50		90	90	90		
67.2	GGD: terugdraaien maatregelen Oosting/Alders: het verhogen van de leges.	10				10	10	10		
68	Verhogen OZB	4.000				4.000	4.000	4.000		
69	Uitbreiding dienstverlening derden bij CIO	25	25	25	25	100	100	50		50
70	Uitbreiding dienstverlening derden bij Salarisadministratie	50				50	50	50		
71	Meer werken voor derden		50	55		105	105	105		
Totaal financieel/technische maatregelen		4.840	620	530	130	6.120	6.120	5.820	250	50

		Taakstelling				Realisatie				Vervangen	
		Taakstelling x € 1.000				Totaal	t/m 2014				
Nr.	Maatregel	2011	2012	2013	2014	2011-2014	Taakstelling	Realisatie			
							S	I	N		
Eigen organisatie											
AV1	Afschaffen (restant) IZA zorgpakket			100		100	100			100	
AV2	Energie besparen gemeentelijke gebouwen			400	300	700	700			700	
AV3	Investeren in KCC en kanaalmanagement			250	250	500	500	500			
Voorzieningen in de stad											
AV4	Vermindering ondersteuning duurzaamheid			75		75	75	75			
AV5	Afschaffen subsidies Goed Idee			100		100	100	100			
AV6	Afstoten/stoppen met de drafbaan/evenem terrein			200	200	400	400		50	350	
AV7	Lagere bijdrage aan de GR Meerschap Paterswolde				100	100	100	100			
Financieel/technische maatregelen											
AV8	Verlagen budget onvoorzien			200		200	200	200			
AV9	Lagere dotatie WGA-budget aan reserve WGA			200		200	200	200			
Verhogen eigen inkomsten											
AV10	Dienstverlening voor regio-gemeenten			50	50	100	100	100			
Totaal aanvullende bezuinigingen			1.575	900		2.475	2.475	775	500	50	1.150

TOTAAL bezuinigingen 2011-2014	18.571	12.332	13.798	8.449	45.100	45.100	33.408	4.059	1.600	7.426
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	--------------	---------------	---------------	---------------	--------------	--------------	--------------

- de taakstelling is gerealiseerd
- risico op niet realiseren
- voorstel tot (deels) afboeken

BIJLAGE 2.2 Toelichtingen 10DE Voortgangsrapportage Bezuinigingen 2011-2014

De wijzigingen ten opzichte van de vorige rapportage zijn grijs gearceerd.

Het pakket aan maatregelen bestaat uit:

- A. Bezuinigingen op en in de eigen organisatie (19,7 miljoen euro)
- B. Bezuinigingen op de voorzieningen in de stad (6,2 miljoen euro)
- C. Financieel-technische maatregelen (10,6 miljoen euro)
- D. Verhoging van de gemeentelijke inkomsten (6,1 miljoen euro)
- E. Aanvullende bezuinigingen (2,5 miljoen euro)

A. Bezuinigingen op en in de eigen organisatie

Het bezuinigingspakket voor de organisatie is opgebouwd uit de volgende categorieën:

- Concentreren of samenvoegen van gemeentelijke functies
- Efficiencymaatregelen voor interne gemeentelijke werkprocessen
- Efficiencymaatregelen voor werkprocessen waarvan externe partijen onderdeel uitmaken
- Verbeteren bedrijfsvoering en versobering personele voorzieningen
- Besparen op/door dienstverlening externen

1. Concentreren of uniformeren ondersteunende afdelingen

Het SSC is met ingang van 1 januari 2014 van start gegaan.

De medewerkers van de ondersteunende afdelingen bij de voormalige diensten zijn geplaatst bij het SSC, of overgedragen aan het programmabureau van Werk naar Werk. Daarmee is de formele voorbereiding van de bezuinigingstaakstellingen nagenoeg afgerond. Het programmabureau zoekt met de betrokken bovenformatieve medewerkers naar passende oplossingen binnen of buiten de gemeentelijke organisatie. Van de 65 te herplaatsen medewerkers zijn er begin mei 10 herplaatst (deels met een loonsuppletie), 31 tijdelijk herplaatst en 24 nog niet geplaatst. Incidentele dekking voor de frictiekosten is in het financieel meerjarenperspectief opgenomen.

1.4 Slimmer inkopen communicatie activiteiten.

Deze taakstelling is maar voor een deel te realiseren. De uitgaven aan communicatie activiteiten is vaak incidenteel gefinancierd uit projectbudgetten en er is een overlapping met andere bezuinigingsmaatregelen. Wij stellen daarom voor 1 ton van deze taakstelling te handhaven en 3 ton te laten vervallen.

2. Besparingen huisvesting/gebouwenbeheer (€ 1 miljoen, fte pm)

We willen deze besparing realiseren door enerzijds de uniformering van het facilitaire proces en anderzijds door het management en beheer op de gemeentelijke gebouwen/vastgoed te bundelen. Er ligt een conceptontwerp voor de nieuwe vastgoedorganisatie en de nieuwe facilitaire organisatie. Deze concepten zijn gedeeld met alle betrokkenen binnen onze gemeente (zoals COR, medewerkers en opdrachtgevers). Voor de bundeling van het vastgoedmanagement en -beheer gaat het vooral om technisch gebouwenbeheer/ onderhoud, ruimtetoewijzingsbeleid, standaardisering inrichtingsafspraken en gezamenlijke aanbestedingen. De taakstelling is onderverdeeld in:

Facilitair (€500 duizend)

We willen een nieuwe Facilitaire organisatie gaan vormen, met als doel om de huidige acht facilitaire afdelingen samen te voegen tot één gemeentebrede facilitaire organisatie. Dit als deelproject van de concernbrede organisatieontwikkeling PIJOFACH.

Vastgoed (€500 duizend)

Wij willen het kernvastgoed (de gemeentelijke kantoorgebouwen) samenvoegen en centraal exploiteren, zodat de ambtelijke organisatie optimaal wordt geaccommodeerd met een efficiënte inzet van eigen en gehuurd vastgoed.

Het facilitaire (formatie) deel van de taakstelling is onderdeel van maatregel 1.

De taakstelling kan voor circa 50 duizend euro worden gedekt door de extra inkomsten uit de huisvesting van het Veiligheidshuis bij de gemeente Groningen. De overige voorgenoemde wijzigingen, waaronder centralisatie van het gemeentelijk kernvastgoed zal in 2014 en 2015 nog niet tot besparingen leiden waarmee deze taakstelling kan worden ingevuld. Er is nog geen incidentele dekking gevonden voor deze taakstelling.

3. Organisatieontwikkeling (€ 3 miljoen, fte pm)

We hebben in ons collegeprogramma aangegeven, dat we een aanpassing van de organisatievorm willen doorvoeren. De volgende structuurwijzigingen zijn vastgesteld:

1. het samenvoegen van de taken in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte
2. de vorming van een Gronings Management Team
3. wijkgewijs werken onderbrengen bij één dienst
4. concentreren beleidstaken maatschappelijk domein
5. samenvoegen SOZawe – iederz
6. ontvlechting HVD

We gaan daarbij de primaire bedrijfsprocessen stroomlijnen en taken met minder mensen uitvoeren door de processen slimmer en efficiënter te organiseren. Hierdoor willen we een besparing realiseren van 3 miljoen euro, volgens de volgende invulling.

	totaal	2013	2014	2015	FTE
3.1 Aanvulling op traject PIJOFACH/SSC/Concernstaf	540	270	270		pm
3.2.1 Samenvoegen Beheer en onderhoud (Stadsbeheer)	850	300	300	250	12.0
3.2.2 Management structuur (AMT naar GMT)	260	260			3.0
3.2.3 Wijkgericht werken	300	150	150		6.0
3.2.4 Beleidsfuncties maatschappelijk domein	600	200	200	200	6.0
3.2.5 Samenvoeging iederz, SoZaWe	300	100	100	100	4.0
3.2.6 Ontvlechting HVD	150	45	55	50	1.5
3.2.7 Beleidsfuncties ruimtelijk domein			pm		
3.2.8 Restpost organisatie ontwikkeling		pm			
Totaal	3.000	1.325	1.075	600	44.5

De genoemde taakstellingen zijn de netto bedragen die per maatregel structureel worden ingeboekt als besparing. Bruto zal er bij enkele maatregelen meer moeten worden bespaard, omdat deze taken voor een deel worden gefinancierd met inkomsten uit de gemeentelijke tarieven zoals de afvalstoffenheffing of bv. uit investeringskredieten. Dit betekent dat een deel van de besparing “weglekt” en leidt tot lagere gemeentelijke tarieven en lagere investeringskosten, in plaats van concrete bezuinigingen.

Het realiseren van de taakstellingen op Organisatieontwikkeling kent een vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke fasering. In 2014 is dat 600 duizend euro.

We stellen voor om deze kosten in 2014 incidenteel te dekken uit de bedrijfsvoeringsbuffer (500 duizend euro) en uit het budget weglekcompensatie (100 duizend euro) binnen het bezuinigingspakket.

De stand van zaken per onderdeel is als volgt.

3.1 Aanvulling op traject PIJOFACH/ Shared Service Center/Concernstaf

Een taakstelling van 540 duizend euro zal worden ingevuld door extra formatiereductie bij de uitwerking van SSC/Concernstaf. De taakstelling loopt op van 270 duizend euro in 2013 naar 540 duizend euro in 2014. Deze taakstelling maakt deel uit van de totale bezuinigingstaakstelling van het SSC, die daarmee uitkomt op circa 3,7 miljoen euro.

Zoals bij maatregel 1 aangegeven zijn de formele stappen voor de realisatie van deze taakstelling nagenoeg door lopen, op dit moment wordt gewerkt aan de herplaatsing van medewerkers.

3.2.1 Beheer

De taakstelling 2013 en 2014 zijn gerealiseerd.

3.2.2 Vorming GMT

De taakstelling is gerealiseerd.

3.2.3 Gebiedsgericht werken

De meer efficiënte en effectieve inrichting van het wijk- of gebiedsgericht werken is in voorbereiding. Daarbij maken we onderscheid tussen ondersteuning en faciliteren van de coördinerende, uitvoerende (beherende) en beleidsmatige taken in de wijk. De coördinerende taken worden nu voornamelijk door (stadsdeelcoördinatie/wijkzaken = gebiedszaken) uitgevoerd. Nadere analyse moet uitwijzen hoe een besparing kan worden gerealiseerd, door de coördinerende taak beter te verankeren in de organisaties. Hierbij betrekken we ook de relaties met gesubsidieerde instellingen in het maatschappelijk domein. De taakstelling 2014 kan voor 30 duizend euro worden gerealiseerd door vacature vrijval. Voor de resterende taakstelling zoeken wij nog een oplossing.

3.2.4 Concentreren beleidstaken maatschappelijk domein

We willen de beleidsfuncties op het maatschappelijk domein centraliseren in de beleidsunit Maatschappelijke Ontwikkeling. De bezuinigingstaakstelling loopt op van 200 duizend euro structureel in 2013 naar 400 duizend euro in 2014 en 600 duizend euro in 2015. Deze taakstelling is gekoppeld aan de efficiency-voordelen die voortvloeien uit het samenvoegen van de beleidsafdelingen OCSW, SOZawe en de HVD/GGD (stad).

In de loop van 2013 is gestart met de voorbereidingen gericht op de totstandkoming van deze beleidsunit. Dit heeft geresulteerd in een contourennota die begin 2014 is vastgesteld door het college. In deze nota is de gewenste ontwikkelrichting omschreven, voorzien van een aanpak waarin de daadwerkelijke verandering werkendewijs vorm krijgt. Hiervoor is – te rekenen vanaf het eerste kwartaal 2014 – een periode van één jaar uitgetrokken.

Gelet op de gekozen veranderaanpak is de taakstelling over 2013 niet gerealiseerd en is de realisatie van de taakstelling 2014 afhankelijk van de mate waarin op vrijwillige basis mobiliteit kan worden gestimuleerd en gefaciliteerd. In het eerste kwartaal van 2015 zal de nieuwe organisatie worden vastgelegd in de vorm van een uitvoeringsplan. Hierin zal de bezuinigingstaakstelling van 600 duizend euro structureel zijn beslag krijgen.

3.2.5 Samenvoeging iederz – SOZawe

Vanuit de maatregelen organisatieontwikkeling wordt een extra taakstelling toegevoegd aan de samenvoeging van de diensten SOZawe en iederz. We gaan vooralsnog uit van een taakstelling van 300 duizend euro en vier formatieplaatsen. Deze taakstelling wordt meegenomen bij de organisatieontwikkeling en wordt incidenteel gedekt in 2014.

3.2.6 Ontvlechting HVD

De ontvlechting van de HVD in een regio- en stadsunit levert een bezuinigingsmogelijkheid op van 150 duizend euro. De taakstelling 2013 van 45 duizend euro is gerealiseerd uit vrijvallende budgetten voor formatie. De taakstellingen 2013 en 2014 zijn in de begroting opgelost. Voor de taakstelling 2015 is nog geen invulling gevonden.

4. Vorming van de directie Stadtoezicht (€ 185.000, fte pm)

4.1 Overlappende taakgebieden

De efficiëncytaakstelling is vanaf 2014 gerealiseerd door vacatureruimte niet in te vullen.

4.2 Vergunningen

De maatregel is gerealiseerd.

5. Overige samenvoegingen van afdelingen (€ 130.000, 2,7 fte)

5.1 Formatie bij inzameling gevaarlijk afval en Olie-Water-Slib

Deze maatregel is gerealiseerd.

5.2 Loket beheer en verkeer

De taakstelling is gerealiseerd.

5.3 DIA en Bestuursdienst.

Uit efficiencyoverwegingen verzorgt de DIA de financiële administratie voor de Bestuursdienst.

Vanuit deze efficiencygedachte willen we ook de functies Informatiemanagement (IM) én Facilitaire Zaken (FZ) van beide diensten samenvoegen en onderbrengen bij de DIA. De besparing die we hiermee kunnen realiseren, bedraagt 65 duizend euro vanaf 2012. Het betreft 1,2 fte.

In 2014 is deze bezuiniging met de vorming van het Shared Service Center ingevuld.

EFFICIENCYMAATREGELEN (INTERN)

6. Efficiency personeel en loonkosten (€ 1,885 miljoen, 4,5 plus pm fte)

Naast het concentreren van verschillende P&O beheertaken, willen we op verschillende manieren de inzet van ons personeel en loonkosten nog efficiënter maken.

6.1 Uitstroom oud/ instroom jong personeel (1 miljoen euro vanaf 2013 / 2014)

Deze taakstelling is in totaal voor 500 duizend euro structureel vervangen door een verlaging van de factor incidenteel in de nominale looncompensatie over de loonsom (250 duizend euro netto in 2013 en in 2014). Dit deel van de taakstelling wordt gerealiseerd.

In 2014 resteert voor de maatregelen 6.1 en 6.2 in totaal een taakstelling van 1.005 duizend euro. We stellen voor om deze resterende maatregel te laten vervallen.

De mogelijkheden om medewerkers te stimuleren om eerder met FPU te gaan zijn inmiddels afgeschaft. Door de verhoging van de pensioenleeftijd en het ontbreken van uitstroom bevorderende maatregelen werken medewerkers steeds langer door. Dat heeft tot gevolg dat de toename van de uitstroom van medewerkers wegens pensioen later dan verwacht op gang komt (pas vanaf 2015 is er een groei). Daarnaast proberen we op dit moment boventalligen zoveel mogelijk te plaatsen op tijdelijk en structureel vrijkomende formatieplaatsen. Daardoor zijn de mogelijkheden om te besparen op de loonkosten door lagere inschaling van nieuwe instroom zeer beperkt; neemt de inzet van uitzendkrachten af; en wordt de projectleiderspool nu anders opgezet en vooral benut om de frictiekosten van boventallig personeel te beperken. Daarnaast zien we bij de uitwerking van de maatregelen dat er sprake is van een overlap met enkele andere maatregelen in het bezuinigingspakket.

6.2 Uitzendkrachtenpool/ projectleiderspool

De taakstelling op de uitzendkrachtenpool is moeilijk te realiseren. Zie toelichting maatregel 6.1.

6.3 Efficiency uitvoerende taken P&O

Deze bezuiniging is in 2014 met de vorming van het Shared Service Center ingevuld.

6.4 Minder papier salarisstroken

Deze maatregel is gerealiseerd.

6.5 Budgetten uitzendkrachten structureel verlagen

Deze maatregel is gerealiseerd.

6.6 Personeelsreductie, vacatureruimte

Deze maatregel is gerealiseerd.

7. Factor incidenteel in nominale compensatie verlagen (€ 1 miljoen)

Deze maatregel is gerealiseerd.

8. Sturen op autonome uitstroom (€ 525.000, 7,5 fte)

De taakstelling 2014 wordt gerealiseerd binnen het primaire proces van de nieuwe uitvoeringsorganisatie op het terrein van Werk, Participatie en Inkomen.

9. Efficiency Bedrijfsvoering (€ 650.000, 1,7 fte)

Op het gebied van de bedrijfsvoering kunnen we door een aantal efficiëncymaatregelen circa 650 duizend euro besparen. Het gaat om de volgende maatregelen.

9.1 Verminderen aantal kantoorwerkplekken 300 duizend euro

We verwachten door Het Nieuwe Werken 1000 werkstations te kunnen schrappen. In totaal komt deze maatregel dan op een besparing van 300 duizend euro. De voorgestelde vermindering van het aantal werkplekken wordt gerealiseerd door medewerkers de beschikking te geven over een desktop óf een laptop. Deze keuze leidt tot een besparing op de aanschafkosten en de beheerswerkzaamheden.

We hebben de afgelopen periode kritisch gekeken naar de benodigde vervangingsinvesteringen voor Werkplekautomatisering. Mede door ingebruikname van de Nieuwe Digitale Werkplek, die minder eisen stelt aan de Werkplekautomatisering hebben we vanaf 2014 structureel minder Werkplekautomatisering nodig. Hiermee wordt deze taakstelling vanaf 2014 gerealiseerd.

9.2 Verminderen aantal telefoontoestellen 100 duizend euro Groen

Deze taakstelling kunnen we door uiteenlopende technische tegenvallers nog niet realiseren. We zoeken nog naar een vervangende oplossing, of incidentele dekking in 2014.

9.3 Bedrijfsvoering ROEZ 150 duizend euro

De taakstelling is gerealiseerd.

9.4 Minder secretariële ondersteuning

De bezuiniging is gerealiseerd binnen de reorganisaties van Concernstaf en SSC.

10. Taakstellende bezuiniging i-functie (€ 200.000, 2,5 fte)

We hebben onderzoek gedaan naar de informatiefunctie bij de gemeente. Via verdere centralisatie achten wij een besparing mogelijk van 200 duizend euro (2013: 100 duizend euro en 2014: 100 duizend euro). De hiermee gepaard gaande formatieve reductie van 2,5 fte kan naar de huidige inschatting via natuurlijk verloop worden gerealiseerd.

Dit voorstel is in voorbereiding, de realisatie hangt samen met de wijze waarop de informatiefunctie de komende jaren binnen de organisatie wordt gepositioneerd (inrichting Shared Service Center).

Enkele medewerkers gaan pas in de loop van 2014 met pensioen.

In 2014 is deze bezuiniging met de vorming van het Shared Service Center ingevuld.

11. Anders financieren programma SHV (€ 340.000, 0 fte)

Deze maatregel is gerealiseerd.

12. Efficiëntie Zelfstandigen/WWIK (€ 280.000, 2,6 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

13. Verlaging concernbijdrage aan iederz (€ 700.000)

We waren voornemens te bezuinigen op de bijdrage aan iederz. Door de economische crisis kan iederz minder verdienen dan gepland. Conform uw raadsbesluit van 9 november 2011, wordt in 2013 450 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld en in 2014 700 duizend euro. Daarmee

is deze bezuiniging tot en met 2014 incidenteel gedekt. De bezuinigingstaakstelling is opgenomen in het financieel perspectief 2014-2017.

14. Efficiencytaakstelling RO/EZ (€ 1,485 miljoen, 26 fte)

De doelstelling is om efficiënter te werken en een taakstelling op de formatie te realiseren. Om dit te realiseren is gekeken naar de werkwijze, de financiering en de taken binnen RO/EZ. Dit heeft geresulteerd in een organisatieontwikkelingstraject.

De organisatiekosten van RO/EZ staan onder druk. Er zijn minder projecten en / of projecten zijn vertraagd. Gevolg is dat er minder organisatiekosten kunnen worden gedekt uit investeringsprojecten. Ook zijn er tekorten op de uitvoering van wettelijke taken en beleidsproducten. De taakstelling is gerealiseerd.

15. Overige efficiency maatregelen (€ 205.000, fte 1,0 plus pm)

15.1 Buitendienst Geografische Informatievoorziening (RO/EZ)

De taakstelling is opgenomen in het uitvoeringsplan van maatregel 14.

15.2 Bureau Woonwagenzaken (RO/EZ)

De taakstelling is gerealiseerd.

15.3 Muziekschool (OCSW) 50 duizend euro

De maatregel is toegevoegd aan voorstel 15.4

15.4 Samenwerking van het Kunstencentrum en de Muziekschool (OCSW) 210 duizend euro

De taakstelling is gerealiseerd.

16. Minder wethouders (€ 320.000, 2,5 fte)

Deze maatregel is gerealiseerd.

17. Raad / Griffie (€ 400.000, 2 fte)

De taakstellingen zijn in 2013 voor 320 duizend euro gerealiseerd. Voor de betrokken formatiereductie is er nog wel in geringe mate sprake van een realisatierisico.

De resterende taakstelling van 80 duizend euro is per 1 maart gerealiseerd, dat leidt tot een incidenteel nadeel van 20 duizend euro in 2014.

18. Technische correcties op de bezuinigingsvoorstellen (€ - 4,1 miljoen)

18.1 Risico's

Het realiseren van de interne efficiencymaatregelen is geen gemakkelijke opgave. Het risico bestaat dat we niet alle maatregelen op het beoogde niveau kunnen realiseren. Om dit risico op te vangen verminderen we de opbrengst met in totaal 500 duizend euro.

We stellen voor om deze risicobuffer voor 2014 in te zetten voor de vertraging bij de organisatieontwikkeling (taakstelling 3)

18.2 Weglekeffecten

Bij de geselecteerde maatregelen voor de bedrijfsvoering ontstaat een 'weglekeffect' naar tarieven, projectbudgetten en verrekeningen met derden ten hoogste van ongeveer 3,6 miljoen euro. De maatregelen leiden dan tot een "goedkopere overheid" voor burgers en bedrijven, maar de netto besparing voor de gemeente Groningen valt door het weglekeffect lager uit. We hebben het effect niet verdeeld over de maatregelen, maar als een algemene correctie verwerkt in het bezuinigingspakket. Deze financieel-technische maatregel bedraagt in totaal 3.6 miljoen euro, waarvan circa 2,1 miljoen structureel al is ingezet. We stellen voor om 100 duizend euro in te zetten voor de vertraging bij de organisatieontwikkeling (taakstelling 3). Het resterende bedrag is nog voor een deel nodig bij enkele begrotingswijziging die nog gemaakt moeten worden. We verwachten eind 2014 het definitieve bedrag van de benodigde weglek te kunnen bepalen.

EFFICIENCYMAATREGELEN (EXTERN)

19. Overdracht vastgoed management aan corporaties (€ 160.000, 2,0 fte)

Vanaf 2014 is de taakstelling gerealiseerd.

20. Uitbesteding bezwaar en beroep (€ 115.000, 1,5 fte)

Eerder onderzoek naar uitbesteding van deze taak per 2013 heeft uitgewezen dat de taakstelling niet (volledig) kan worden gerealiseerd.

Het volledig afschaffen van de externe commissie is van de baan. Er is gekozen van een mengvorm tussen ambtelijk horen en door een externe commissie. Definitieve besluitvorming daarover bereiden wij voor in de 2^e helft van 2014. De taakstelling kan worden ingevuld door vrijvallende formatie in 2015. De taakstelling wordt in 2014 incidenteel gedekt.

21. Efficiënter gebruik voorzieningen WSR (€ 50.000, 0,2 fte)

De bezuinigingstaakstellingen bij de WSR zijn opgelost door te besparen op de kosten voor formatie, het investeringsbudget, energiekosten en schoonmaakkosten.

22. Samenwerking Martiniplaza en OPSB (€200.000, pm fte)

Wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn tot samenwerking tussen de werkmaatschappij Oosterpoort Stadsschouwburg (OPSB) en Martiniplaza, op de terreinen programmering en planning, administratie en management. Hieraan verbinden wij een bezuinigingstaakstelling van 200 duizend euro in 2013.

Beide instellingen zijn bereid tot samenwerking, vanuit een verschillend perspectief, maar beide instellingen ondervinden ook de gevolgen van de recessie met teruglopende opbrengsten en oplopende (onderhouds-)kosten. Zowel Martiniplaza als de Stadsschouwburg/Oosterpoort geeft aan de besparingen nodig te hebben voor een sluitende exploitatie. We stellen voor om de taakstelling van 200 duizend euro te laten vervallen.

23. Uitbesteden ombudsfunctie (€ 200.000, 2,4 fte)

Deze maatregel per 2014 is na besluitvorming in uw raad vervallen en voor een deel vervangen door de structurele kostenbesparing van het afschaffen van de nieuwjaarsreceptie voor de burgers (100 duizend euro) per 2014 en de besparing op internationale samenwerking (25 duizend euro). We stellen voor om de resterende taakstelling van 75 duizend euro te laten vervallen.

BEDRIJFSVOERING EN PERSONELE VOORZIENINGEN

24. Versobering inkoop goederen en dienstverlening (€ 3,5 miljoen, pm fte)

De inkoopstaakstelling wordt volgens categoriemanagement ingevuld. Hiermee beperken we het aantal contactpunten binnen de gemeente voor hetzelfde type inkopen bij dezelfde leveranciers of in hetzelfde marktsegment. De taakstelling bedraagt in totaal 3,5 miljoen euro en is als volgt verdeeld.

	totaal	2011	2012	2013	2014
24.1 Concernaanbestedingen	200	400	-100		
24.2 Energiebesparing	500		500		
24.3 Facilitair	185		70	60	55
24.4 ICT	320		130	95	95
24.5 Communicatie	80		50	20	10
24.6 Vastgoed (concern)	275		100	85	90
24.7 HRM / Personele diensten	680		250	205	225
24.8 Overige categorieën	1.280			535	625
Totaal	3.500	400	1.000	1.000	1.100

Een algemeen risico bij deze taakstelling is dat prijsafspraken en contracten voor een beperkte periode worden afgesloten. Er is een risico dat we op termijn de nu ingeboekte inkoopvoordelen weer kwijtraken.

24.1 Concernaanbestedingen

De taakstelling is gerealiseerd.

24.2 Energiebesparing

De taakstelling is gerealiseerd.

24.3 Facilitair

Het laatste deel van deze taakstelling wordt in 2014 gerealiseerd met een lagere aanbesteding van de multifunctionals. Daarmee is deze taakstelling afgerond..

24.4 ICT

Van deze bezuinigingstaakstelling is 160 duizend euro gerealiseerd door inkoopvoordelen op het onderhoudscontract Novell . Een oplossing voor de resterende taakstelling van 160 duizend euro is niet voorhanden, vanwege uiteenlopende knelpunten in het I&A-werkveld. We stellen voor om deze taakstelling te laten vervallen.

24.5 Communicatie

De taakstelling is gerealiseerd.

24.6 Vastgoed

De taakstelling kan voor 110 duizend euro structureel worden gerealiseerd. We stellen voor om het resterende deel van deze taakstelling (165 duizend euro) te laten vervallen.

24.7 HRM / Personele diensten

Als invulling van de inkoopstaakstelling categorie HRM/Personele diensten worden de prijsvoordelen van het mantelcontract Randstad tweemaal per jaar geïncasseerd op realisatiebasis. We verwachten een jaarlijkse besparing van 250 duizend euro. Voor de resterende taakstelling van 430 duizend euro is geen reële invulling gevonden. We stellen voor om deze taakstelling te laten vervallen.

24.8 Overige categorieën

De inkoopstaakstelling op Strategisch vastgoed (25 duizend euro) is nog niet ingevuld.

De taakstelling Afval en vervoer (345 duizend euro) is niet te realiseren, omdat de contracten voor de afvalstoffenverwerking door lopen tot 2021. We onderzoeken of een deel van de taakstelling anders kan worden opgelost, door het verlengen van de economische levensduur van het wagenpark.

Mogelijke levert dat een besparing op van 150 duizend euro. Indien dit een reële optie is, dan zullen we later dit jaar een voorstel aan uw raad voorleggen. We stellen voor om de resterende taakstelling op de afvalverwerking van 195 duizend euro te laten vervallen.

De taakstelling voor Openbare ruimte (515 duizend euro) moet ieder jaar incidenteel worden ingevuld. Vrijval op de investeringsbudgetten wordt tot op heden echter voor andere doeleinden ingezet. Het aanbestedingsvoordeel Europapark (6 miljoen euro) is bijvoorbeeld vrijgevallen ten behoeve van de meerjarenbegroting en het aanbestedingsvoordeel Sontbrug is ingezet om de bijdrage van Meerstad met 9 miljoen euro te verlagen. We stellen voor om 255 duizend euro van de taakstelling te laten vervallen.

De taakstellingen op de inkoop bij de werkmaatschappijen WSR en OPSB zijn niet te realiseren. We stellen voor om deze taakstellingen van in totaal 105 duizend euro te laten vervallen.

25. Minder interne dienstverlening P&O gerelateerd (€ 300.000)

25.1 Onttrekking resterend deel budget Regeling WGA. 260 duizend euro

Deze maatregel is gerealiseerd.

25.2 Bedrijfsvoering MD. Personeel in balans. 40 duizend euro

Deze maatregel is gerealiseerd.

26. Bedrijfsvoering en personele voorzieningen (€ 3,06 miljoen, 6,6 fte +pm)

De taakstellingen zijn gerealiseerd, met uitzondering van:

26.7.3 Catering

We hebben voor de besparing op de catering gekozen voor een versoberde exploitatieopzet. Dat zal naar verwachting een bruto besparing opleveren van circa 500 duizend euro. Na aftrek van al ingeboekte besparingen bij enkele diensten en weglek blijft een netto structurele besparing over van 350 duizend euro. De invoering van het versoberde cateringaanbod wordt nu in samenspraak met diensten en de leverancier uitgevoerd.

De maatregel is voor 161 duizend euro structureel gerealiseerd in 2013. Voor het resterende deel zoeken we in 2014 nog een oplossing.

26.7.4 Externe inhuur

In 2011 en 2012 is uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om aan de afgesproken afname van inhuur derden een structurele besparing te koppelen. Daaruit blijkt dat de inhuur van extern personeel afneemt, maar dat de taakstelling financieel moeilijk is te realiseren. Dit komt doordat de kosten van tijdelijk personeel vaak zijn gedekt uit incidentele budgetten, investeringskredieten of bijdragen van derden. Het incasseren van structurele budgetten is dan niet mogelijk en leidt tot het wegvallen van inkomsten of het niet na kunnen komen van contractuele verplichtingen. Daarnaast genereert tijdelijk personeel ook extra inkomsten (die dan ook wegvallen) of wordt personeel ingehuurd om basisvoorzieningen in stand te houden.

Wij hebben u naar aanleiding van uw motie "Intern in plaats van extern" op 26 september 2013 een brief gestuurd waarin wij ingaan op de actuele stand inhuur externen en inzet van boventallige medewerkers (BD 13.3906679).

We stellen voor om de taakstelling te laten vervallen.

26.8 Versobering interne bedrijfsbudgetten

Deze maatregel is gerealiseerd.

27. Programma BoSs (€ 300.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

BESPARING OP/DOOR DIENSTVERLENING (EXTERN)

28. Minder gebruik Gezinsbode (€ 150.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

29. Verkleinen concernbudget onvoorzien (€ 200.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

30. Brandweer: Inkrimpen Preparatie en Repressie (€ 500.000, 7 fte)

De taakstelling is gerealiseerd.

31. Bezuinigingen brandweer en GGD via de V&GR (€ 300.000, 17 fte)

Deze maatregel is gerealiseerd.

32. GGD: Officier van Dienst Geneeskundig onderbrengen bij de V&GR (€ 40.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

B. Bezuinigingen op de voorzieningen in de stad

WERK & INKOMEN

33. Stadjerspas (€ 250.000, 0,34 fte)

Deze maatregel is gerealiseerd.

LEEFOMGEVING

34. Brandweer: maatregelen Oosting/Alders terugdraaien (€ 140.000, 2 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

35. Minder personeel brugbediening (€ 100.000, fte 2)

De maatregel is gerealiseerd.

36. Verruiging grote groengebieden (€ 835.000)

De maatregel is gerealiseerd.

37. Verlagen vrij budget Stadsdeelbeheerder (€ 80.000, 0 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

WONEN

38. Hypotheek-gemeente-garanties (€ 25.000, 0 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

39. Platform GRAS (€ 20.000, 0 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

40. Verlaging budget stadsdeelprogramma (€ 500.000, 0 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

41. Groninger Woonkwaliteit (€ 100.000, 0 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

ONDERWIJS

42. Verlaging subsidie de Jonge onderzoekers (€ 360.000, 0 fte)

Deze maatregel is gerealiseerd.

43. Afschaffen Schoolzwemmen (€ 225.000, 1 fte)

De maatregel is gerealiseerd.

WELZIJN

44. Geïntegreerde aanpak budget maatschappelijke ontwikkelingen (€ 1,7 miljoen, pm fte)

De taakstelling van 1,7 miljoen euro is vanaf 2014 volledig opgenomen in het financieel meerjarenperspectief en daarmee vervallen.

GEZONDHEID

45. Uitvoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) (€ 875.000, 0 fte)

45.1 WMO eigen bijdrage

Deze maatregel is gerealiseerd.

45.2 WMO verschuiven HH2 naar HH1

De maatregel is gerealiseerd.

SPORT, CULTUUR, WELZIJN

46. Beëindigen subsidierelatie met instellingen (€ 550.000)

De maatregel is gerealiseerd.

47. Verhogen inkomsten door extra activiteiten WSR (€ 25.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

48. Verminderen subsidie Martiniplaza (€ 400.000)

De taakstelling is vervallen naar aanleiding van het raadsbesluit 19-2-2014.

C. Financieel technische maatregelen

49. Anders afschrijven (€ 3,44 miljoen)

Oorspronkelijk voorstel

Door anders om te gaan met afschrijvingen kan een besparing van 3,44 miljoen euro worden gerealiseerd. Dit gebeurt door de afschrijvingstermijnen van bijvoorbeeld computerhardware, gemeentelijke gebouwen en parkeergarages te verlengen en door het invoeren van een restwaarde bij gemeentelijke gebouwen. De voorstellen zijn door de accountant beoordeeld, vooral op onderbouwing en de samenhang met de betreffende onderhoudsplannen en akkoord bevonden.

49.1 Restwaarde parkeergarages

De maatregel is opgenomen in de exploitatie van het parkeerbedrijf en wordt gerealiseerd.

49.2 Verlenging afschrijvingstermijnen computerhardware

De maatregel is gerealiseerd.

49.3 en 49.4 Invoering restwaarde gebouwen DIA en overige gemeentelijke gebouwen.

De taakstellingen 2011 tot en met 2013 zijn gerealiseerd.

In 2014 is de nieuwbouw aan het Harm Buitenplein opgeleverd. De voorcalculatie van de exploitatielasten van het gebouw zijn berekend op de toen geldende investerings- en afschrijvingsregels. Ook bij dit gebouw zijn de door uw raad vastgestelde aanpassingen met betrekking tot de afschrijving op het kernvastgoed van toepassing. Met de daaruit voortkomende lagere kapitaallasten kan het laatste deel van de taakstelling in 2014 worden ingevuld.

Daarmee is de taakstelling gerealiseerd.

49.5 Niet afschrijven op grondwaarde

De maatregel is gerealiseerd.

49.6 Verlenging afschrijvingen concerninvesteringen.

De maatregel is gerealiseerd.

49.7 Riolering

De maatregel is gerealiseerd.

50. Taakreductie en verandering: verminderen toevoeging aan reserve bodemsanering (€ 100.000)

De maatregel is gerealiseerd.

51. ISV middelen (€ 3 miljoen)

In de periode 2011-2014 wordt de ISV-vrijval op projecten ingezet voor de invulling van deze taakstelling. Het betreft hier echter geen structurele bezuiniging omdat het over incidentele middelen gaat.

52. Afkomen van te verwachten positief resultaat Wet Maatschappelijke Ondersteuning (€ 1,9 miljoen)

De maatregel wordt t/m 2014 gedekt met incidentele extra beleidsmiddelen.

53. Peuterspeelzaalwerk/kinderopvang (€ 1 miljoen, pm fte)

De taakstelling is gerealiseerd.

54. Verminderen subsidie Groningen Airport Eelde (€ 265.000)

De maatregel is gerealiseerd.

55. Areaaluitbreiding HVD/ OCSW 3 jaarschijven (€ 300.000)

De maatregel is gerealiseerd.

56. Vrijval risicobuffer 2007-2010 (€ 990.000)

De maatregel is gerealiseerd.

57. Werkwijze communicatie (€ 30.000)

Door communicatieactiviteiten over projecten van RO/EZ beter door te rekenen aan de projecten kunnen we een jaarlijkse besparing van 30 duizend euro realiseren vanaf 2014. Ontwikkeling is wel dat het aantal projecten afneemt en daarmee ook de mogelijkheid om kosten door te rekenen.

58. Bijdrage erfpachtterreinen (€ 90.000)

De maatregel is gerealiseerd.

D. Verhoging van de gemeentelijke inkomsten

59. Gehandicaptenparkeerkaart (€ 75.000)

De taakstelling is gerealiseerd.

60. Woonwagens (€ 35.000)

De maatregel wordt in 2014 gerealiseerd.

61. Verkeerskundige toets bouwvergunningen (€ 70.000)

Met de invoering van leges voor verzoeken van makelaars voor het aanleveren van gegevens ten behoeve van taxaties van woningen en of andere panden is deze taakstelling gerealiseerd vanaf 2014.

62. Meer gebruik openbaar gebied in rekening brengen (€ 120.000)

We willen het gebruik van het openbaar gebied meer in rekening brengen. Voor een deel willen we dit realiseren door het uitbreiden van betaald parkeren.

Dit uitgangspunt is met ingang van 2013 opgenomen in de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf, maar nog niet structureel gerealiseerd. Parkeerplannen worden altijd in overleg met de wijk opgesteld. Voor de Noorderplantsoenbuurt en de Oranjebuurt wordt naar verwachting in het najaar van 2014 betaald parkeren ingevoerd. In 2015 wordt daarmee invulling gegeven aan de taakstelling. In de gemeenterekening 2013 wordt bovendien voorgesteld om ook voor andere (oude) wijken parkeerplannen op te stellen. Het resterende deel van de taakstelling vullen we in binnen de reclamecontracten straatmeubilair.

63. Taakreductie en verandering: vegen uit rioolrecht (€ 315.000)

De maatregel is gerealiseerd.

64. Publiekrechtelijke tarieven hogere dekkingsgraad (€ 1,05 miljoen)

In de bezuinigingsvoorstellen is een taakstelling publiekrechtelijke tarieven opgenomen die wordt ingevuld door verhoging van de dekkingsgraad van een aantal tarieven. De fasering is 350 duizend euro in 2011, 400 duizend euro in 2012 en 300 duizend euro in 2013.

Met het vaststellen van de tarievennota 2014 door uw raad eind vorig jaar is deze taakstelling op circa 25 duizend euro na structureel gerealiseerd. Voor dit laatste bedrag zoeken wij nog een oplossing.

65. Verhoging tarieven en entreegelden OCSW

65.1 Verhoging tarieven en entreegelden OCSW (50 duizend euro)

Deze maatregel is gerealiseerd.

65.2 Verhoging inkomsten Muziekschool

Vervallen door samenvoeging met maatregel 15.4

66. Afschaffen kortingsregeling reisdocumenten en rijbewijzen (€ 50.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

67. Overige aanpassing tarieven (€ 100.000)

67.1 Logiesbelasting (€90.000)

Vanaf 2014 wordt deze taakstelling structureel gerealiseerd.

67.2 GGD verhoging van de leges (€ 10.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

68. Verhogen OZB (€ 4 miljoen)

Deze maatregel is gerealiseerd.

69. Uitbreiding dienstverlening derden bij CIO (nu AIM/ACG) (€ 100.000)

De CIO (nu AIM/ACG) is via de afdeling Belastingen, betrokken geweest bij een offerte voor drie gemeenten (Delfzijl, Appingedam en Loppersum). Inmiddels zijn de contracten getekend en is de uitvoering in gang gezet. Voor de afdelingen ACG/AIM leidt dit tot extra I&A dienstverlening, maar ook tot even zo hoge kosten, omdat er een kostendekkend tariefmodel gehanteerd wordt. Hiermee wordt de bezuinigingstaakstelling dus niet gerealiseerd. Wij zullen daarom alternatieve voorstellen voorbereiden.

Wij verwachten dat er in de periode 2013-2015 nog enkele vergelijkbare offertes kunnen worden uitgebracht, vaak in combinatie met dienstverlening van andere afdelingen. Zo is de dienst RO/EZ bezig voor gemeenten op het gebied van GEO-informatie en participeren we in het project Overheidsdatacenter Noord, dat mogelijk structurele inkomsten van derden genereert.

Dit heeft ook raakvlakken met I&A.

Van deze taakstelling wordt in 2014 50 duizend euro gerealiseerd. Voor het resterende deel is nog geen oplossing gevonden.

70. Uitbreiding dienstverlening derden bij Salarisadministratie (€ 50.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

71. Meer werken voor derden (€ 105.000)

Door meer voor omliggende gemeenten te gaan werken verwachten we een hogere opbrengst van 105 duizend euro te realiseren. Op dit moment wordt samengewerkt met de gemeente Grootegast en Haren bij de toetsing van bouwaanvragen. Daarnaast is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met 8 omliggende gemeenten op het gebied van beheer en gebruik van grootschalige topografie.

In 2014 kan de taakstelling nog niet worden gerealiseerd. Reden is dat de opbrengst noodzakelijk is om personele kosten te dekken (ivm de terugloop van 'eigen' projecten). Anderzijds zijn niet alle effecten van de bezuinigingen en de organisatiewijzigingen al zichtbaar in de tarieven. De taakstelling moet in 2014 daarom nog incidenteel worden gedekt.

E. Aanvullende bezuinigingen

AV1. Afschaffen IZA zorgpakket (€ 100.000)

Deze taakstelling is niet te realiseren, daar de vakbonden niet akkoord zijn gegaan met de voorstellen. We stellen voor om deze taakstelling te laten vervallen.

AV2. Energie besparen gemeentelijke gebouwen (€ 700.000)

Structurele voordelen op de energierekening van de gemeente zullen pas op termijn ontstaan, waarbij een groot deel weer wordt ingezet voor deze duurzame investeringen. We stellen daarom voor om deze taakstelling te laten vervallen.

AV3. Investeren in KCC en kanaalmanagement (€ 500.000)

Het gaat hierbij om een combinatie van maatregelen, zoals de beperking van het aantal loketten en het meer digitaal aanbieden van producten en diensten. Concentratie van de diverse gemeentelijke loketten biedt tevens de kans om op één plek één Groningse kwaliteit te bieden. Daardoor kan het personeel flexibeler worden ingezet (spitsuren, daluren).

Deze besparing is moeilijk te realiseren. We lossen de taakstelling in 2014 incidenteel op en zullen bij de begroting 2015 een structurele oplossing uitwerken.

AV4. Taakreductie- en verandering: vermindering ondersteuning duurzaamheid (€ 75.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

AV5. Afschaffen subsidie 'Doet u mee met een Goed Idee' (€ 100.000)

Deze maatregel is gerealiseerd.

AV6. Afstoten/ stoppen met de drafbaan / evenemententerrein (€ 400.000)

Diverse ontwikkelingen gaven aanleiding om een herbeoordeling te maken van het toekomstige gebruik van de drafbaan c.q. het evenemententerrein. We verwachtten daarbij een besparing te realiseren van 400 duizend euro. U heeft in september 2013 een aantal scenario's besproken voor de toekomstige integrale invulling van het drafbaan-/evenemententerrein.

De komende maanden gaat een projectleider aan de slag met de verdere ontwikkeling van de drafbaan, daarbij zal het overleg met externen worden voortgezet. Echter, we achten de totale taakstelling van 400 duizend euro niet langer reëel en stellen voor om 350 duizend euro te laten vervallen.

AV7. Lagere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde (€ 100.000)

De taakstelling is gerealiseerd.

AV8. Verlagen budget onvoorzien (€ 200.000)

Deze maatregel wordt gerealiseerd met ingang van 2013.

AV9. Lagere dotatie WGA-premie aan reserve (€ 200.000)

Deze maatregel is gerealiseerd met ingang van 2013.

AV10. Dienstverlening actief aanbieden aan omliggende gemeenten (€ 100.000)

De gemeentelijke overheid krijgt steeds meer te maken met regiovorming: bestaande en nieuwe taken (decentralisaties) vragen veel van de (kleinere) gemeentelijke overheden. De gemeente Groningen kan haar kennis en expertise inzetten voor de omliggende gemeenten en daar tarieven voor in rekening brengen. Op het terrein van de schuldhulpverlening gebeurt dit al.

Het uitbreiden van dienstverlening aan omliggende gemeenten speelt in op de behoefte bij andere gemeenten, vooral door de toenemende taken door decentralisaties en de eveneens toenemende budgettaire druk. Door het inzetten van efficiencyvoordeel kan de taakstelling incidenteel worden gerealiseerd.

BIJLAGE 2.3: Bezuinigingen 2014 -2017

nr	Concernbezuinigingen 2014-2017 Maatregel	Incidenteel		Structureel				Totaal 2.014	Realisatie 2014		
		2014	2015	2014	2015	2016	2017		Struct	Incid	Niet
1	Aanvullende inzet vanuit P budget			500				500		500	
2	Bouwkrediet Europapark			140				140	140		
3	Taakstelling Werk&Participatie			-	323	900		-			
4	Wegwerken overschrijding arbeidsmarktbeleid			95				95	95		
5	Versoberen armoedebeleid	100						100		100	
6	Wegwerken overschrijding middelen re-integratie			2.000	1.000			2.000	-	1.648	352
7	02.1 G-kracht	240						240		240	
8	02.2 G-kracht	85						85		85	
9	Binnenstadsmanagement	175						175		175	
10	Korting promotiebudget KEI week			7,5				7,5	7,5		
11	Korting promotiebudget stad Groningen	14		14				28	14	14	
12	Subsidie Marketing Groningen	125		25				150	25	125	
13	Korting op Akkoord van Groningen	200						200		200	
14	02.4 G-kracht	180						180		180	
15	G-kracht	70						70		70	
16	Activiteitenbudget economische zaken	75						75		75	
17	Bijdrage Regio Groningen Assen			630				630	425	205	
18	Fonds economische ontwikkeling	50						50		50	
19	03.1 Generieke korting 10%			470				470	470		
20	Bezuiniging op gemeentelijk aandeel VVE/Kansenbeleid			350				350	350		
21	Bezuiniging op kinderactiviteiten			250				250	250		
22	Bezuiniging op voortijdig schoolverlaters			75				75	75		
23	Efficiency gemeentelijke uitvoering voor CJG (10% korting)			51				51	51		
24	Gezonde en veilige school			87				87	87		
25	Niet doorgeven accres aan gesubsidieerde instellingen (12% v/h totaal)			48				48	48		
26	Schoolbegeleiding/voorzieningen scholen			448				448	448		
27	Stoppen financiering Schoolmaatschappelijk werk onderwijs			100				100	100		
28	Stoppen gemeentelijke bijdragen renovatie schoolgebouwen po en so			-	200			-		-	
29	Bezuiniging extra beleid duurzame schoolgebouwen	200						200		200	
30	04.1 Generieke korting 10%			1.106				1.106	1.106		
31	Awbz dagopvang			71				71	71		
32	Restant compensatie accres 2012			203				203	203		
33	WMO 2014	500						500		500	
34	WMO huisbezoek ouderen			40				40	40		
35	Maatschappelijke opvang			945				945	945		
36	04.3 Generieke korting 10%			78				78	78		
37	05.1 Generieke korting 10%			76				76	76		
38	05.1 Invulling taakstelling sport			22				22	22		
39	05.2 Generieke korting 10%			12				12	12		
40	05.2 Invulling taakstelling sport			25				25	25		
41	05.3 Invulling taakstelling sport			15				15	15		
42	06.1 Generieke korting 10%			949				949	949		
43	Korting Groninger Archieven			-	100			-			
44	06.2 Generieke korting 10%			8				8	8		
45	06.3 Generieke korting 10%			29				29	29		
46	Invulling taakstelling cultuur			51				51	51		
47	Bewaking fietsenstalling Europapark			70				70			70
48	Stoppen met spitsreken			24				24			24
49	Incidentele vrijval structureel extra beleid Risicobuffer (Herewegviaduct)	630						630		630	
50	Sontwegverbinding - ruil BDU met eigen geld	2700						2.700		2.661	39

Concernbezuinigingen 2014-2017		Incidenteel		Structureel			Totaal		Realisatie 2014		
nr	Maatregel	2014	2015	2014	2015	2016	2017	2014	Struct	Incid	Niet
51	Vrijval gemeentelijke middelen door inzet BDU Sontbrug	900						900		900	
52	Verkeerseducatie	55						55		55	
53	Verkeer	100		100				200	100	100	
54	Verlagen programmabudget Verkeersregelinstanties. (VRI's)			100				100	100		
55	Vrijval Langmangelden	2300						2.300		2.300	
56	Jongerenhuisvesting - fietsklemmen			-	125			-			
57	Duurzaamheid: energiebudget	241						241		241	
58	Minimaliseren beheertaak woonwagens			-	50			-			
58	Platform Gras			-	7			-			
59	Stimuleringsfonds VHV/revolverend fonds	450						450		450	
60	Opschorten meerjareninvesteringen Borg met twee jaar	280						280		280	
61	Stadsleven natuurlijk			84	135			84	84		
62	Stoppen ecologisch beheer			75				75	75		
63	Stoppen met incidenteel aanvullend onderhoud	500						500		500	
64	Verlagen BORG-niveau begraafplaatsen naar laag			100				100	100		
65	Verlagen BORG-niveau's naar laag			680	320			680	680		
67	Leges kapvergunningen			180				180	162		18
68	Bezuiniging extra beleid veiligheidsgeld	375						375		375	
69	Veiligheidsgeld vrijspelen door inzet rijksbijdrage MO	85		100				185	100	85	
70	Uitstel vervanging software	135	135					135		135	
71	Korting OOG tv			40				40	40		
72	Besparing afdeling Belastingen			25				25	25		
73	Leges huwelijken aanpassen			30				30	30		
74	Openingstijden Publieksbalie			-	75	25		-			
74	Opheffen buitendienst documenten			21				21	21		
76	Samenvoegen Publiekszaken en Burgerzaken			63	62			63			63
77	Vervanging mGBA			100				100		100	
78	Beperking onderhoud vastgoed			225				225			225
79	Bezuiniging eigen organisatie			-	2.000	5.000	3.000	-			
80	Kapitaal investeringen ICT			190				190		190	
81	Korting BoSS / budget organisatieontwikkeling			400				400	400		
82	13.1 Generieke korting 10%			58				58	58		
83	Bestuursdienst/ Concernstaf/ Griffie per 1 juli onderbrengen in Kreupelstraat			200				200			200
84	Ruil incidenteel structureel geld	15200	4000					15.200		15.200	
85	Samenvoegen personeelsbladen			25				25	25		
86	Verkoop aandelen Waterbedrijf	15000						15.000			15.000
87	Verlagen budget areaaluitbreiding en -omvorming			200	200			200	200		
88	Versobering voorzieningen college en GMT			50				50		50	
89	Vrijval bijdrage aan reserve Bcf			-	400	400	400	-			
90	Lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten compenseren met OZB verhoging			867	173			867			
90a	Afvalwijzer niet op papier									55	
90b	Verlagen BORG naar laag									312	
90c	Stoppen grof vuil ophalen									300	
90d	Stoppen extra watertaken uit rioolheffing									100	
90e	Inzet calamiteitenfonds riolering									100	
91	Mismatchvoordeel	1000	1000	-				1.000		1.000	
	TOTAAL	41.965	5135	12.928	5.170	6.325	3.400	54.893	9.283	29.619	15.991

Bijlage 2.4: Toelichtingen Bezuinigingen 2014-2017 (Begroting 2014)

1. Aanvullende inzet vanuit P budget

Re-integratie is deels een wettelijke taak. Re-integratie betalen wij voor een deel uit het participatiebudget en voor een deel uit gemeentelijke middelen. In hoofdlijnen ziet de verdeling er als volgt uit: daar waar het gaat om onderdelen die we ook zouden kunnen uitbesteden mogen wij de kosten uit het P-budget betalen. Daar waar het gaat om de processen te begeleiden (diagnose, regie) moeten we gemeentelijke middelen inzetten en mogen wij deze kosten niet uit het P-budget halen. We verwachten een bezuiniging te kunnen realiseren van 500 duizend euro.

We vullen de Rijksmiddelen niet meer aan met gemeentelijke middelen. Hierdoor is er in 2014 minder geld beschikbaar voor re-integratietrajecten.

Deze structurele taakstelling wordt in 2014 incidenteel gerealiseerd.

2. Bouwkrediet Europapark

Voor de bouw van het nieuwe gemeentelijke pand op het Europapark is destijds door uw raad een bouwkrediet verstrekt van ruim 66 miljoen euro. Rekening houdende met de huidige stand van zaken van de bouw en de risico's die zich vanaf nu bij de bouw nog kunnen voordoen, stelt ons college voor op de begrote bouwsom een bedrag van 2,0 miljoen euro te laten vrijvallen. De structurele vrijval van kapitaallasten behorend bij het bedrag van 2 miljoen euro bedraagt 140 duizend euro.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

3. Taakstelling Werk & Participatie

Voor het programma Werk & Participatie worden bezuinigingstaakstellingen opgenomen bij de uitwerking van de Houtskoolschets. In 2014 wordt de taakstelling uitgewerkt in bezuinigingsmaatregelen, die leiden tot besparingen van 323 duizend euro in 2015 en 900 duizend euro in 2016.

Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

4. Wegwerken overschrijding arbeidsmarktbeleid

Ons college stelt voor om de inzet van gemeentelijke middelen op arbeidsmarktbeleid terug te brengen tot 0 euro. De baten op het beleidsveld Arbeidsmarktbeleid bedragen 900 duizend euro en zijn afkomstig uit het participatiebudget. De lasten bedragen 995 duizend euro. De overschrijding hangt samen met een doorbelasting van de overhead. Het verschil dekken we vanuit het P-budget. Voor de langere termijn gaan we een afweging maken hoe om te gaan met het verschil.

De taakstelling is gerealiseerd door aanvullende dekking uit het Participatiebudget.

5. Versoberen armoedebeleid

Ons college heeft overwogen om het armoedebeleid te versoberen in 2014. Gezien de huidige crisis en de steeds groter wordende doelgroep vinden we het niet verantwoord grote bezuinigingen door te voeren. We beperken ons daarom tot een bezuiniging van 100 duizend euro op de Stadspas. Deze gaan we omzetten naar een webshop.

Inmiddels is er voor 2014 (0,6 miljoen euro) en 2015 extra geld vanuit het rijk beschikbaar gesteld voor het armoedebeleid. Over de inzet van de gelden voor 2015 wordt bij de begroting 2015 een voorstel voorgelegd. We verwachten dat de incidentele taakstelling in 2014 wordt gerealiseerd.

6. Wegwerken overschrijding middelen re-integratie

Een deel van Re-integratie is een wettelijke taak. Re-integratie betalen wij voor een deel uit het participatiebudget en voor een deel uit gemeentelijke middelen. In hoofdlijnen ziet de verdeling er als volgt uit: daar waar het gaat om onderdelen die we ook zouden kunnen uitbesteden mogen wij de kosten uit het P-budget betalen. Daar waar het gaat om de processen te begeleiden (diagnose,

regie) moeten we gemeentelijke middelen inzetten en mogen wij deze kosten niet uit het P-budget halen.

Wij verwachten in 2014 een deel (1,6 miljoen euro) van de bezuinigingen (incidenteel) te kunnen realiseren. Een bedrag van 0,352 miljoen euro kunnen we niet realiseren als gevolg van een vertraging in de organisatieverandering in 2014.

7, 8, 14,15 G-kracht

De afgelopen jaren is 1 miljoen euro extra beleid toegekend voor G-kracht. Daarnaast vullen we dit bedrag jaarlijks aan met vrijval kapitaallasten (680 duizend euro). Ons college stelt voor 575 duizend euro te bezuinigen op de extra beleidsmiddelen in 2014. Dit betekent o.a. minder personele inzet en cofinancieringsmogelijkheden voor projecten op bedrijventerreinen, we stoppen de financiële ondersteuning Ondernemerstrefpunt Groningen. De bijdragen aan *Onderneem 't*, ondernemer ondersteunende organisaties (Servicepunt Detailhandel en de Groningen City Club) gaan omlaag. We verstrekken minder subsidie aan publiektrekkende activiteiten en ook voeren we geen toeristische onderzoeken (statistieken) uit en zijn er minder mogelijkheden voor het opzetten van projecten in regionale netwerken (NG4) op gebied van arbeidsmarkt en innovatie (alleen nog personele inzet). Daar tegenover staat dat ons college een cofinancieringsfonds inricht met een startkapitaal van 2,7 miljoen euro. Met het nieuwe cofinancieringsfonds willen we de groei van de Groningse economie versterken.

De taakstelling wordt gerealiseerd. Door enige verschuivingen in het G-krachtbudget verwachten we het Ondernemerstrefpunt in 2014 toch nog een verlaagde bijdrage te kunnen verlenen.

9. Binnenstad management

Ons college stelt voor om te bezuinigen op het Evenementenprogramma Binnenstad. Voor 2014 is er nog geen evenementenprogramma. Het beschikbare bedrag voor 2014 is daarmee grotendeels afweegbaar (175 duizend euro). Gevolg van deze besparing is dat we in 2014 vanuit de gemeente Groningen minder middelen beschikbaar kunnen stellen voor het organiseren van evenementen in de binnenstad zoals Timeshift, Cityproms, Grachtenfestijn. Daarnaast verminderen we het aantal activiteiten binnen het gastvrijheidsprogramma (stoppen met Krassenactie, Wonen in Groningen, Huiskamerconcerten) en leveren we geen bijdrage meer aan Gronings Peil, Swingin' Groningen, Zienemaan en Sterren Grote Markt.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

10. Korting promotiebudget KEI week

Ons college stelt voor om de structurele gemeentelijke bijdrage vanuit het promotiebudget aan de KEI week stop te zetten (8 duizend euro per jaar vanaf 2014). Dit betekent minder exposure van gemeentelijke berichtgeving tijdens de KEI week.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

11. Korting promotiebudget stad Groningen

Ons college stelt voor de structurele gemeentelijke bijdrage stop te zetten aan het gezamenlijke promotiebudget met de provincie 'Er gaat niets boven Groningen' (28 duizend euro in 2014 en 14 duizend euro structureel vanaf 2015).

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

12. Subsidie Marketing Groningen

Marketing Groningen is verantwoordelijk voor de City marketing van Groningen. In 2011 is besloten de bijdrage aan Marketing Groningen structureel vast te stellen op een bedrag van 900 duizend euro. De bijdrage was voorheen hoger, omdat Marketing Groningen ook nog een subsidie 'surplus toeristenbelasting' ontving. Ons college stelt voor in 2014 125 duizend euro incidenteel en 25 duizend euro structureel te besparen vanaf 2015. De bezuiniging heeft gevolgen voor de activiteiten voor City marketing.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

13. Korting Akkoord van Groningen

Ons college stelt voor 200 duizend euro te bezuinigen in 2014 (er was 500 duizend euro gereserveerd voor 2014). Dit betekent dat er minder middelen zijn voor de campagne City of Talent 2014. De stuurgroep Akkoord van Groningen zal eind 2013 een nieuwe begroting voor de campagne City of Talent vaststellen. De middelen voor het gemeentelijk projectbudget Akkoord van Groningen vervallen volledig.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

16. Activiteiten budget economische zaken

De afdeling Economische Zaken heeft een structureel activiteitenbudget van 300 duizend euro voor beurzen, evenementen, bedrijvencontactdagen, netwerkbijeenkomsten, drukwerk et cetera. Ons college stelt voor 75 duizend euro te bezuinigen.

Het schrappen van dit budget heeft tot gevolg dat de gemeente minder zichtbaar aanwezig is voor ondernemers en in netwerken.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

17. Bijdrage regio Groningen Assen

Met de regio is afgesproken de bijdrage met ingang van 2014 structureel te verlagen met 630 duizend euro (de stad draagt jaarlijks 1,9 miljoen euro bij aan de Regio Groningen-Assen). Met de jaarlijkse bijdrage wordt het Regiofonds gevoed, waaruit wordt geïnvesteerd in de regio.

Inmiddels is duidelijk dat de jaarlijks bijdrage met 30% wordt verlaagd. Hiermee kan een structurele bezuiniging van 560 duizend euro worden gerealiseerd in plaats van 630 duizend euro. Voor de jaren 2014 en 2015 zal de realisatie afwijken. Dit heeft twee oorzaken:

1. In de begroting wordt jaarlijks rekening gehouden met een bijdrage van 2.044 mln. De bijdrage was de afgelopen periode 1,909 mln. De raad heeft op 15 juli 2010 echter besloten de vrijval (135 duizend euro) tot en met 2015 bij te dragen aan de exploitatiekosten van het informatiecentrum Grote Markt. In 2013 tot en met 2015 is daarom jaarlijks 425 duizend euro beschikbaar in plaats van 630 duizend euro.
2. De verlaging is met terugwerkende kracht ingegaan. Het in 2013 teveel betaalde bedrag wordt verrekend met de bijdrage voor 2014. In 2014 bedraagt het voordeel daarom 850 duizend euro (2 X 425 duizend euro). Dit is 205 duizend euro hoger dan de taakstelling van 630 duizend euro in 2014.

18. Fonds economische ontwikkeling

Ons college stelt voor 50 duizend euro te bezuinigen op het Fonds Economische Ontwikkeling. Dit fonds wordt grotendeels ingezet voor de structurele bijdragen aan het Groninger Congresbureau, de binnenstadscampagne Marketing Groningen en de Ondernemersprijs. De gemeentelijke bijdrage neemt af daar waar activiteiten ook zonder bijdrage voort kunnen.

Verantwoordelijkheid meer bij derden, stimulerende rol.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

19. Generieke korting 10% jeugdinstanties

Ons college stelt een generieke korting voor van 10% op de gesubsidieerde jeugdinstanties (die een bedrag ontvangen van meer dan 10.000 euro subsidie). De keuze voor 10% generieke korting is ingegeven door het feit dat wij geen kwaliteitsoordeel vellen over de instanties. Bovendien willen we instanties uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken.

De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

20. Bezuiniging op gemeentelijk aandeel VVE/ Kansbeleid

De gemeente is niet verplicht de specifieke uitkering van het Rijk voor VVE/Kansbeleid aan te vullen. Ons college stelt voor vanaf 2014 te bezuinigen op een deel van de vrijval die ontstaat op basis van de vraag 2012. Dit is een vermindering van 350 duizend euro. Hierdoor blijft 1,650

miljoen voor het VVE overeind staan. Een mogelijk gevolg is verschraling van het aanbod. We zijn met het COP in gesprek over mogelijkheden om deze verschraling beperkt te houden. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

21. Bezuiniging op kind-, jeugd- en jongerenactiviteiten

Ons college stelt voor 250 duizend euro structureel op kind-, jeugd- en jongerenactiviteiten te korten. In samenspraak met instellingen (MJD en SKSG) gaan we door samenvoeging een efficiëntere werkwijze ontwikkelen waarbij we o.a. de leeftijdsbeperking aanpassen. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

22. Bezuiniging op voortijdig schoolverlaters

Ons college stelt voor structureel 75 duizend euro te korten op de voorziening van scholen voor (tijdelijke) opvang van dreigende voortijdig schoolverlaters. We beperken ons tot de wettelijke taak. Scholen hebben de wettelijke plicht om deze voorzieningen te regelen. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

23. Efficiency gemeentelijke uitvoering voor CJG (10%)

Voor de uitvoering van de Centra voor Jeugd en Gezin verstrekt de gemeente het MJD en de COP-groep subsidie. Op deze subsidie gaan we 10% korten. De gemeente neemt ook een deel van de uitvoering van de Centra voor Jeugd en Gezin voor haar rekening. Ons college stelt voor deze bijdrage met 10% te korten. Deze korting is door de GGD op te vangen met efficiency maatregelen. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

24. Gezonde en veilige school

Ons college stelt voor de subsidie voor VNN en St. Terwille voor verslavingspreventie in het onderwijs (18 duizend euro) en het budget voor bewegingsonderwijs (69 duizend euro) te stoppen. De verslavingspreventie in het onderwijs is geen wettelijke taak voor de gemeente. De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

25. Niet doorgeven accres aan gesubsidieerde onderwijsinstellingen

Ons college stelt voor de instellingen in 2014 niet te compenseren voor loon en prijsstijgingen. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

26. Schoolbegeleiding/voorzieningen scholen

Ons college stelt voor 448 duizend euro structureel te bezuinigen op de voorziening schoolbegeleiding. We stoppen met de financiering van leerlingbegeleiding, schoolbibliotheek, innovatie en onderzoek in het onderwijs. Voor de nieuwe impuls Vensterscholen reserveren we budget om innovatieve ontwikkelingen en onderzoek te stimuleren. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

27. Verlagen financiering Schoolmaatschappelijk werk onderwijs

Ons college stelt voor 100 duizend euro te bezuinigen op schoolmaatschappelijk werk onderwijs. We zijn met scholen in overleg hoe schoolmaatschappelijk werk wordt ingepast in het Passend onderwijs per 2015 en hoe de CJG's hier op slimme wijze bij aan kunnen sluiten. De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

28. Verlagen budget onderwijshuisvesting

Ons college stelt voor te stoppen met gemeentelijke bijdragen aan renovatie schoolgebouwen po en so vanaf 2015 (structureel 200 duizend euro). Rijksvergoedingen gaan vanaf 2015 rechtstreeks naar de scholen in plaats van via het gemeentefonds. De gemeente beperkt zich tot het beleidsarm(er) uitvoeren van haar wettelijke taak (nieuwbouw, uitbreiding van schoolgebouwen, schades, verzekering, gymlokalen PO, SO en VO) op basis van de eigen gemeentelijke

verordening. De uitvoering van de wettelijke taak beperken wij tot de nieuwbouw en uitbreiding van scholen en nemen daarbij als uitgangspunt, dat terughoudend wordt ingezet op projecten waarbij sprake is van vervangende nieuwbouw en voor de overige projecten te kiezen voor fasering over meerdere jaren (portfoliomanagement / integrale huisvestingsplanning). De taakstelling wordt gerealiseerd.

29. Bezuiniging extra beleid: duurzame schoolgebouwen

Voor deze collegeperiode zijn voor verschillende onderwerpen middelen voor extra beleid beschikbaar gesteld. Het is mogelijk om voor de laatste jaarschijf (2014) een korting op deze middelen door te voeren. Ons college stelt voor 20 % te bezuinigen op de laatste jaarschijf (2014) extra beleidsmiddelen. Dit levert een incidentele besparing op van 575 duizend euro (Verduurzamen schoolgebouwen 200 duizend euro en Veiligheidsbeleid 375 duizend euro zie punt 68).

Wij gaan door met het programma Fris en duurzame schoolgebouwen door deze bezuinigingen duurt het wellicht een jaar langer voordat alle scholen aangepakt zijn. Wij willen echter het volledige programma realiseren.

De taakstelling wordt gerealiseerd.

30. „36 Generieke korting 10% op zorg- en welzijnsinstellingen

Ons college stelt een generieke korting voor van 10% op de gesubsidieerde zorg- en welzijn instellingen, (die een bedrag ontvangen van meer dan 10.000 euro subsidie).). De keuze voor 10% generieke korting is ingegeven door het feit dat wij geen kwaliteitsoordeel willen vellen over de instellingen. Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken.

De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

31. Awbz dagopvang

Ons college stelt voor 71 duizend euro structureel vanaf 2014 te bezuinigen op Awbz dagopvang. Deze gelden worden besteed aan mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen, bij het vervallen van de dagopvang AWBZ op psychosociale grondslag, alsnog een vorm van dagopvang te bieden. Hiervan wordt steeds minder gebruik gemaakt, omdat de doelgroep steeds vaker via de reguliere voorzieningen wordt opgevangen. Op dit moment besteden we 105 duizend euro van het budget (in totaal 176 duizend euro). Hierdoor kunnen we 71 duizend euro bezuinigen. Deze bezuiniging heeft verder geen consequenties.

De taakstelling is gerealiseerd.

32. Structureel beschikbaar budget compensatie accres 2012

Ons college stelt voor 203 duizend euro te bezuinigen op het budget compensatie accres 2012. In de bezuinigingsvoorstellen voor 2012 stond de bezuinigingsmaatregel *het niet doorgeven van het accres aan de instellingen*. Ons college heeft besloten deze maatregel niet door te voeren. De instellingen hebben alsnog het accres ontvangen. Daarvoor is budget beschikbaar gesteld. Na vaststelling van alle subsidiebeschikkingen is dit budget niet volledig nodig gebleken. Er resteert 203 duizend euro. Dit budget is nu structureel beschikbaar.

De taakstelling is gerealiseerd.

33. WMO 2014

Ons college stelt voor incidenteel 500 duizend euro in 2014 te bezuinigen op de WMO. In 2013 zien we bij alle individuele voorzieningen, in wisselende mate, een daling in de verstrekkingen. Wij verwachten dat deze dalingen in 2014 doorzetten, waardoor in de begroting voor 2014 een overschot ontstaat van 500 duizend euro. Dit overschot is incidenteel. Voor 2015 e.v. jaren staan namelijk zo veel veranderingen op stapel (zo wordt bijvoorbeeld het budget voor huishoudelijke verzorging teruggebracht tot 60% van het oorspronkelijk bedrag, vindt een korting plaats voor

meer hergebruik van rolstoelen en krijgen de decentralisaties met bijbehorende kortingen hun beslag) dat een geheel nieuwe situatie ontstaat waarop we nog niet vooruit willen lopen. De dalende tendens in Wmo-aanvragen en –verstrekkingen past overigens in een landelijk beeld, zoals blijkt uit onderzoeksresultaten van het SGBO die dit voorjaar werden gepresenteerd. Voor een deel kunnen we deze dalingen toeschrijven aan een aantal doorgevoerde gemeentelijke beleidsmaatregelen. Voorbeelden hiervan zijn de invoering van eigen bijdragen voor een aantal voorzieningen, het voeren van keukentafelgesprekken met cliënten en de aanbesteding van nieuwe contracten.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

34. WMO-huisbezoeken ouderen

Ons college stelt voor 40 duizend euro structureel te bezuinigen vanaf 2014 op het innovatiebudget WMO huisbezoeken ouderen. Uit dit budget financierden we een aantal kleinere vernieuwende initiatieven. Dit gaat niet ten koste van de reguliere huisbezoeken.

De taakstelling is gerealiseerd in 2014.

35. Maatschappelijke opvang

Ons college stelt voor 945 duizend euro te bezuinigen op het budget Maatschappelijke opvang. We ontvangen als centrumgemeente, voor de 23 Groninger gemeenten, jaarlijks een rijksbijdrage van circa 14 miljoen euro. Dit bedrag vullen we vanuit de gemeente Groningen jaarlijks aan met een bedrag van ongeveer 1 miljoen euro. Deze “stadse” middelen worden ingezet voor experimenten en innovatieve ontwikkelingen. Wij zijn van mening dat dit bedrag verlaagd kan worden. Dit heeft nadrukkelijk geen consequenties voor structurele opvangmiddelen.

De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

37. , 39 Generieke korting 10% op sportinstellingen

Ons college stelt een generieke korting voor van 10% op de gesubsidieerde sportinstellingen (die een bedrag ontvangen van meer dan 10 duizend euro subsidie). De keuze voor 10% generieke korting is ingegeven door het feit dat wij geen kwaliteitsoordeel vellen over de instellingen.

Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken. Uiteraard kunnen instellingen wel een beroep doen op de gemeente om mee te denken over knelpunten en mogelijke oplossingen.

De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

38. ,40 en 41. Invulling taakstelling sport

Ons college stelt voor te korten op:

- Sportontwikkeling algemeen (onderzoek en incidentele projecten) 15 duizend euro.
De bezuiniging betekent dat we het aantal onderzoeken afbouwen. Wel houden we het Mulier onderzoek in stand en incidentele projecten. De taakstelling is gerealiseerd.
- Sportevenementen 2e/3e categorie
We schrappen dit budget van 15 duizend euro. Het is verworpen tot een waarderingssubsidie die we niet meer op zijn effecten controleren. Zonder de subsidie gaan de evenementen gewoon door. De taakstelling is gerealiseerd.
- Topsport/talentontwikkeling
Een bedrag van 10 duizend euro die we in de topsportnota hebben bezuinigd, is nog niet ingeboekt. Die kan worden opgevoerd. Vanwege deze afspraak bezuinigen we niet verder op dit beleid. De taakstelling is gerealiseerd.
- Taakstelling werkmaatschappij Sport Welzijn recreatie
Ons college stelt een taakstelling voor van 22 duizend euro voor op de eigen werkmaatschappij Welzijn Sport Recreatie. Deze taakstelling moet nog concreet worden ingevuld. De taakstelling is gerealiseerd.

42. , 44 en 45 Generieke korting 10% op culturele instellingen

Gezien de grote bezuinigingstaakstelling is gekozen voor een generieke korting van 10% voor de culturele sector, met uitzondering van subsidies die lager dan 10.000 euro zijn. Er is gekozen voor een generieke korting aangezien de cultuurnota pas recent is vastgesteld (november 2012). Het eventueel wijzigen van de inhoudelijke grondslag van de cultuurnota vraagt tijd en moet zorgvuldig gebeuren. Dit gaan we komend jaar oppakken. Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken. Een aantal instellingen krijgt geen generieke korting. Het gaat om: het Groninger Museum, Martiniplaza, Groninger Forum, Kunstencentrum/Stedelijke Muziekschool, het Grand Theatre en de overhead van de Kunstraad.

De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

43. Korting Groninger Archieven

Ons college stelt voor 100 duizend euro structureel te bezuinigen vanaf 2015. Groninger Archieven zal een efficiency korting moeten realiseren in relatie tot de uit te voeren taken. Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

46. Invulling taakstelling cultuur

De cultuurnota 2013-2016 kent een aantal structurele budgetten voor incidentele uitgaven waarvoor nog geen concrete toezeggingen zijn gedaan. Ons college stelt voor 12 duizend euro te bezuinigen op het budget onderzoek en onvoorzien en 39 duizend euro op het budget cultuur algemeen. Dit is een structurele bezuiniging van 51 duizend euro structureel vanaf 2014. De taakstelling is gerealiseerd.

47. Bewaking fietsenstalling Europapark

Ons college stelt voor structureel 70 duizend euro te besparen op de bewaking fietsenstalling Europapark. Het bemande toezicht van de eerste tot en met de laatste trein verdwijnt. Wij stellen voor het toezicht in de fietsenstalling Europapark via camera's te laten verlopen. En door personeel vanaf 18:00 uur in de winter en 21:00 uur in de zomer.

De taakstellingen 47 en 48 worden vanaf 2015 gerealiseerd, uw raad is hierover geïnformeerd per brief op 20 februari 2014.

Het nadeel in 2014 kan incidenteel worden gedekt uit de AER. Er wordt naar een structurele oplossing vanaf 2015 gezocht.

48. Stoppen met spitsrekken

Ons college stelt voor te stoppen met spitsrekken in de Guldenstraat en Grote Markt. Dit levert een bezuiniging op van 24 duizend euro structureel. Dit kan leiden tot meer ongeordende fietsen op maaiveld, hinder en een druk op de handhaving.

Wordt niet gerealiseerd in 2014, zie taakstelling 47.

49. Incidentele vrijval structureel extra beleid Risicobuffer (Herewegviaduct)

De kosten van de vervanging van het Herewegviaduct zijn geraamd op 25 tot 30 miljoen euro (begroting 2013). Hiervan is 10 miljoen euro gedekt. De raad heeft ter dekking van de kapitaallasten behorend bij een investering van 10 miljoen euro 630 duizend euro structureel vanuit de structurele risicobuffer 2014 beschikbaar gesteld. De dekking is op zijn vroegst in 2015 nodig. Ons college stelt voor de jaarschijf 2014 te laten vrijvallen.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

50. Sontwegverbinding - ruil BDU met eigen geld

Door een andere inzet van RSP en BDU (t/m 2013) stelt ons college voor 4 miljoen euro eigen geld vrij spelen voor bezuinigingen als restant van de BDU-ruil uit januari 2013. Het is niet nodig om daarvoor projecten te schrappen. Wel komt deze 4 miljoen euro ten laste van het ons

toegewezen RSP-budget voor HOV-infra en P+R/transferia van 42 miljoen euro. Dit gaat ten koste van de budgetten voor de resterende projecten die uit dit budget gefinancierd worden (m.n. budgetten voor P+R).

Concreet bestaat het voorstel uit drie onderdelen:

1. We vervangen 1,3 mln. eigen geld die nu nog in de bus op-/afrit Hoogkerk zit door een extra RSP-bijdrage uit het RSP-budget voor P+R
2. In de Sontweg zit na de eerdere ruil van 2,3 miljoen euro van eigen geld voor BDU (januari 2013) nog 2,7 mln. uit de risicobuffer. Met dit voorstel ruilen we ook die 2,7 mln. nu voor BDU die t/m 2013 beschikbaar is.
3. Omdat die 2,7 miljoen euro BDU al was ingezet voor andere gemeentelijke projecten, hebben we die via een ruiloperatie weer vrij moeten maken. 1,2 miljoen euro BDU komt uit de bus op-/afrit Hoogkerk, deze wordt vervangen door RSP (dit project wordt nu dus helemaal gefinancierd met RSP-geld) en 1,45 mln. BDU komt uit P+R Haren. Ook dat project wordt nu helemaal gefinancierd met RSP-geld.

Bij dit voorstel horen twee kanttekeningen:

1. Dit aangepaste verdeelvoorstel vereist instemming van met name de provincie.
2. Dit betreft alleen de BDU die t/m 2013 beschikbaar is voor de stad. Het is nog niet bekend hoeveel BDU na 2014 beschikbaar is. In het Meerjarenprogramma 2013-2016 heeft het college daar het volgende over gezegd: "Over de BDU in de jaren daarna willen we te zijner tijd in gesprek met de provincie. Voorlopig stellen we de inhoudelijke samenwerking aan een breed gedragen integrale bereikbaarheidsoplossing voor de stedelijke regio centraal. Overigens moeten we na 2013 rekening houden met een lager bedrag aan BDU als gevolg van de doorwerking van Rijksbezuinigingen." Vooralsnog houden we daarom geen rekening met BDU middelen na 2013.

De werkelijke opbrengst is 2,661 miljoen euro. Er resteert een incidenteel nadeel op deze taakstelling van 39 duizend euro.

51. Vrijval gemeentelijke middelen door inzet BDU Sontbrug

Door een andere inzet van RSP en BDU (t/m 2013) stelt ons college voor 900 duizend euro eigen geld vrij te spelen voor bezuinigingen als restant van de BDU-ruil uit januari 2013 (zie voorgaande toelichting).

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

52. Verkeerseducatie

Ons college stelt voor geen extra middelen beschikbaar te stellen voor verkeerseductie (55 duizend euro in 2014). Vanaf 2014 wordt geen verkeerseducatieprogramma door de gemeente aangeboden. De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

53. Verkeer

Ons college stelt voor om in 2014 200 duizend euro te bezuinigen op het werkbudget Verkeer en vanaf 2015 100 duizend euro structureel. Hierdoor is minder geld beschikbaar voor verkeersonderzoek (verkeerstellingen, tevredenheid over parkeren op P&R terreinen en garages) en het up to date houden van het gemeentelijk verkeersmodel. Er is minder ruimte voor extern advies en onvoorziene kosten.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

54. Verlagen programmabudget Verkeersregelininstallaties (VRI's)

Ons college stelt voor 100 duizend euro structureel te bezuinigen op het programmabudget VRI's. In plaats van jaarlijks 3 pakken we 2 verkeerslichten aan in het kader van groot onderhoud (portalen, armaturen en de hard- en software in de schakelkast).

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

55. Vrijval Langmangelden

Ons college stelt voor 2,3 miljoen euro Langmangelden in 2014 vrij te laten vallen. Vanuit het maatregelenpakket dat met Langman-gelden wordt gefinancierd zijn de afgelopen jaren vele projecten gerealiseerd. Met betrekking tot projecten die we goedkoper hebben weten te realiseren, dan op basis van het aan ons gedecentraliseerde (rijks)budget was verwacht, is met het rijk afgesproken dat “winst” op deze projecten ten goede mag komen aan de gemeentefinanciën. We voorzien een positief resultaat. Voor de resterende maatregelen vanuit het Langmanpakket, te weten Boerhaavekruising en fietspad Meerstad reserveren we bedragen op basis van ramingen. Met in acht neming van deze benodigde bedragen, bedraagt de verwachte vrijval 2,3 miljoen euro. De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

56. Jongerenhuisvesting – fietsklemmen

Ons college stelt voor vanaf 2015 structureel 125 duizend euro te bezuinigen op het budget Jongerenhuisvesting- fietsklemmen. Dit budget is beschikbaar gesteld om de overlast van het grote aantal gestalde fietsen in wijken met veel studenten aan te pakken. In 2012 is dit eenmalig aangevuld tot 280 duizend euro. Daarvan zijn circa 1300 klemmen geplaatst. Er blijken meer aanvragen te zijn dan we kunnen inwilligen; er is inmiddels een wachtlijst (1500 klemmen) en die lijst blijft groeien. Probleem wordt echter wel dat er steeds minder ruimte is om klemmen te plaatsen; het opheffen van parkeerplaatsen is lastig in wijken met een grote parkeerdruk. We verwachten dat er na deze tranche praktisch gezien steeds minder plek is voor fietsklemmen in de openbare ruimte. Vandaar ons voorstel om vanaf 2015 gedurende 3 jaar 125 duizend euro per jaar van dit structurele budget te bezuinigen. Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

57. Duurzaamheid: energiebudget

In 2035 wil Groningen een energie-neutrale stad zijn. Deze ambitie blijft staan. Ons college stelt voor 677 duizend euro in 2013 en 241 duizend euro in 2014 te bezuinigen. Dit betekenen de volgende bezuinigingen voor het programma:

- **Riothermie:** Innovatief idee om warmte uit riool te winnen. Van belang gezien de hoeveelheid rioolstelsels dat vervangen wordt. Dit project is nu moeilijk uitvoerbaar omdat noodzakelijke nieuwbouw niet van de grond komt.
- **Gebiedsvisies:** In de warmtevisie is aangegeven dat voor corporatiewijken energie steeds belangrijker wordt en dat we samen met bewoners/huurders hiervoor ontwerpen gaan maken. Met het overgebleven budget kiezen wij eerst te starten in Paddepoel en omgeving.
- **Schoon rijden:** In de notitie beleidsnotitie Schoon en duurzaam vervoer (verzonden aan uw raad op 19-4-2013) komt naar voren dat we geld gaan besteden aan laadpalen. Het bedrag voor schoonrijden komt hiermee te vervallen.
- **Inspecteurs:** De inzet van inspecteurs op dit specifieke terrein wordt gehalveerd. In het bedrijfsleven is nog veel winst te halen, maar ons college maakt hierbij de afweging dat dit onderdeel langer in de tijd is weg te zetten. Door het schrappen van een deel van het budget wordt een aanzienlijk deel van onze ambitie niet gehaald. Er zullen minder controles bij grote energieverbruikers in onze stad worden uitgevoerd.
- **Ambtelijke uren:** Door het schrappen van een aantal onderdelen zal de ambtelijke inzet afnemen.
- **ESco:** We voeren een bezuiniging door op de personele kosten binnen het ESCO project. De taakstelling is gerealiseerd.

58. Platform Gras

Ons college stelt voor generiek 10% te korten op de subsidie aan Platform Gras vanaf 2015 (7 duizend euro). Gelijk aan de korting bij de overige subsidies korten we de subsidie aan Platform Gras met 10%.

Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

59. Stimuleringsfonds VHV/ Revolverend fonds

Ons college stelt voor 450 duizend euro te bezuinigen in 2014 op het Stimuleringsfonds VHV/ Revolverend fond. In 1998 heeft de gemeenteraad besloten een zogenaamd revolverend fonds in te stellen. Vanuit het fonds worden laagrentende leningen verstrekt. Het revolverend fonds is opgebouwd uit drie onderdelen: 1. Algemeen deel (Collectieve Particuliere Opdrachtgeverschap leningen en leningen woonschepen), 2. Startersleningen en 3. Monumentenleningen.

Met de nu voorgestelde bezuiniging op het Stimuleringsfonds blijven deze investeringsmiddelen (bestemd voor CPO, woonschepen, startersleningen en monumenten) zoveel mogelijk intact; we leveren een deel van de aflossing in.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014

60. Minimaliseren beheerstaak woonwagens

Ons college stelt voor de beheertaak woonwagens vanaf 2015 structureel te versoberen met 50 duizend euro. Deze bezuiniging vangen we op door natuurlijk verloop. Dit betekent minder personele inzet.

Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

61. Opschorten meerjareninvesteringen Borg met twee jaar

Ons college stelt voor 280 duizend euro te besparen door de meerjareninvesteringen Borg op te schorten. Er loopt een meerjaren investeringsprogramma 2012-2016. Dit wordt opgerekt met een jaar naar 2012-2017. De bekabeling openbare verlichting en een aantal kades zullen we conform eerdere planning uitvoeren.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

62. Stadsleven natuurlijk

Ons college stelt voor in 2014 84 duizend euro te bezuinigen en vanaf 2015 219 duizend euro structureel op Stadsleven natuurlijk. Elementen uit dit werkbudget zullen we zoveel als mogelijk binnen andere onderdelen van ons beleid onderbrengen, maar het zal zeker ook leiden tot minder projecten.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

63. Versoberen ecologisch beheer

Ons college stelt voor 75 duizend euro vanaf 2014 structureel te bezuinigen op ecologisch beheer. Het ecologisch beheer – behoudens het naleven van de Flora- en faunawet – is geen wettelijke taak. Het ecologisch beheer is goed op orde, maar kwetsbaar.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

64. Stoppen met incidenteel aanvullend onderhoud

Het college heeft voor 2011-2014 aanvullende incidentele middelen beschikbaar gesteld om in het onderhoud “de basis op orde te houden”. Het bedrag van 2013 is al opgenomen in het programma en is ook al gecommuniceerd met de bewoners. Ons college stelt voor te stoppen met incidenteel onderhoud in 2014 (een bezuiniging van 500 duizend euro) Daardoor vervalt bijvoorbeeld de extra inzet in de huiskamer/binnenstad, het Noorderplantsoen en kleinschalig aanvullend onderhoud grijs groen.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

65. Verlagen BORG-niveau begraafplaatsen naar laag

Ons college stelt voor vanaf 2014 het BORG-niveau voor begraafplaatsen te verlagen naar laag (100 duizend euro structureel). Het betreft bij deze maatregel nadrukkelijk het parkdeel van de begraafplaatsen (niet de graven). Verlaging naar het niveau veilig vinden we ongewenst. Daarom stellen we hier het onderhoudsniveau laag vast.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

66. Verlagen BORG-niveaus naar laag

Ons college stelt voor onze inzet over de hele linie te verlagen, met uitzondering van de Binnenstad en het Noorderplantsoen (680 duizend euro in 2014 en vanaf 2015 1 miljoen euro structureel). Er is een wettelijk minimum niveau (voldoen aan veiligheids- en toegankelijkheidseisen). Hier kiezen we nadrukkelijk niet voor. Tegelijkertijd stellen we een flexibel "aanvalsteam" in dat in staat is om op te treden in kwetsbare situaties. We zorgen er door gerichte inzet, en samen met stadgers voor dat de gevolgen van deze bezuiniging acceptabel blijven.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

67. Leges kapvergunningen / vellen van een houtopstand

Ons college stelt voor leges te vragen voor het afgeven van kapvergunningen.

Voor de afgelopen jaren is in kaart gebracht hoeveel aanvragen er zijn behandeld en hoeveel bomen daarbij waren betrokken. Op basis hiervan verwachten we een opbrengst van 180 duizend euro structureel vanaf 2014.

Door uw raad is besloten om met ingang van 1 maart 2014 kostendekkende leges te gaan heffen voor aanvragen omgevingsvergunningen voor het vellen van een houtopstand. De begrote leges op jaarbasis bedragen 104 duizend euro. De overige kosten worden ten laste gebracht van de activiteiten waarvoor deze kosten nodig zijn. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om de begeleiding van BEA's van (gemeentelijke) projecten. Omdat de leges per 1 maart 2014 zijn ingevoerd, worden dit jaar de legesinkomsten nog niet volledig gerealiseerd. Hierdoor ontstaat een incidenteel nadeel van 18 duizend euro.

68. Bezuinigingen extra beleid veiligheidsgeld

Ons college stelt voor 20 % te bezuinigen op de laatste jaarschijf (2014) extra beleidsmiddelen.

Dit levert een incidentele besparing op van 375 duizend euro.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

69. Veiligheidsgeld vrijspelen door inzet rijksbijdrage MO

Een viertal activiteiten uit het Veiligheidsprogramma financieren we vanaf 2014 vanuit de rijksbijdrage Maatschappelijke Opvang. Het gaat om nazorg ex-gedetineerden, het Twaalfde Huis, de gebruikersruimte en de tippelzone. Door de inzet van deze rijksmiddelen Maatschappelijke Opvang spelen we eigen gemeentelijk veiligheidsgeld vrij en dragen daarmee bij aan de bezuinigingsopgave. De vier genoemde activiteiten zijn meegenomen in het nieuwe programma Maatschappelijke Opvang en worden gecontinueerd. Bij het opstellen van het programma voor het Veiligheidsbeleid 2014 e.v. wordt deze verschuiving van financiering meegenomen.

De taakstelling is gerealiseerd in 2014.

70. Uitstel vervanging software

Ons college stelt voor de vervanging van bepaalde software uit te stellen (bezuiniging 135 duizend euro in 2014 en 2015). Na vijf jaar gebruik is de belastingsoftware afgeschreven, maar nog wel in gebruik en ook nog niet toe aan vervanging. Bij het in stand houden van een afschrijvingstermijn van vijf jaar valt er jaarlijks een bedrag vrij.

Deze taakstelling wordt in 2014 gerealiseerd.

71. Korting OOG tv

Ons college stelt voor 40 duizend euro structureel te korten op het budget "postbus 51-voorlichtingsfilmmpjes" via OOG en de communicatie via OOG-teletext en stilstaande beelden te stoppen.

De taakstelling is gerealiseerd in 2014.

72. Besparing afdeling Belastingen

Ons college stelt voor structureel 25 duizend euro te bezuinigen op de afdeling Belastingen. De Afdeling Belastingen heeft ingaande 2013 een structurele besparing van 55 duizend euro op de kosten van de bedrijfsvoering gerealiseerd. Deze besparing bestaat uit drie onderdelen, hiervan worden de eerste twee (25 duizend euro) meegenomen in de taakstelling publieke dienstverlening, de derde (30 duizend euro) wordt meegenomen in het kader van de gemeentelijke inkoopstaakstelling:

1. Beëindiging Belastingkrant

Tot 2013 werd jaarlijks huis-aan-huis de Belastingkrant verspreid met informatie over de gemeentelijke belastingen. Deze maatregel levert een besparing op van 15 duizend euro.

2. Digitalisering machtiging tot automatische incasso

Tot 2013 werden bij het gemeentelijke aanslagbiljet machtigingskaartjes voor automatische incasso gevoegd. Vanaf 2013 kunnen de inwoners van de stad de gemeente online via een digitaal formulier machtigen de verschuldigde belasting van hun rekening af te schrijven. Deze maatregel levert een besparing op van 10 duizend euro.

De taakstelling is gerealiseerd in 2014.

73. Leges huwelijken aanpassen

Ons college stelt voor de leges huwelijken aan te passen (vanaf 2014 30 duizend structureel).

De Wet rechten burgerlijke stand verplicht een gemeente minimaal twee keer per week de gelegenheid te geven om gratis te trouwen.

Een gemeente is vrij te bepalen op wat voor tijdstippen zij kosteloze huwelijken wil voltrekken en op welke wijze deze worden ingevuld. Zij kan deze zo sober inrichten als ze zelf nodig acht. Uit onderzoek blijkt dat veel (100.000+) gemeenten in Nederland maatregelen hebben genomen om het aantal kosteloze huwelijken te verminderen. In de meeste gevallen is de kosteloze huwelijksplechtigheid versoerd en worden alleen nog de minimale wettelijke vereiste handelingen uitgevoerd.

Op dit moment bereiden we een voorstel voor per 1 januari 2014 de gratis huwelijken in Groningen te versoeren en te beperken. Het voorstel bestaat in hoofdlijnen uit twee samenhangende onderdelen:

1. Versoering van het gratis huwelijk. Het aantal kosteloze huwelijken wordt beperkt tot twee keer per week op de woensdagmorgen, waarbij alleen nog de minimale wettelijke vereiste handelingen worden uitgevoerd. De handelingen vinden plaats in de Prefectenhof.

2. Invoeren van de mogelijkheid voor minima van kwijtschelding van de huwelijksleges. Zo behouden de minima de mogelijkheid op een volwaardige huwelijksceremonie. De plechtigheden vinden plaats op werkdagen in de trouwzaal van het stadhuis.

Om bovenstaande te kunnen uitvoeren moet de gemeentelijke legesverordening en de kwijtscheldingsverordening worden aangepast. In december komen we met een nader voorstel hierover.

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

74. Openingstijden Publieksbalie

Het bepalen van de openingstijden balies Publiekszaken is gemeentelijk beleid. Ons college stelt voor de openingstijden van de Publieksbalie te beperken (in 2015 75 duizend euro 1fte en vanaf 2016 100 duizend + ½ fte structureel). We streven naar efficiency voordelen door nog meer in te zetten op kanaalsturing en meer klantcontact op afspraak.

Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

In het (oude) bezuinigingspakket 2011-2014 staat er nog een taakstelling KCC van 660 duizend euro. De hier beschreven taakstelling heeft betrekking op de 2de fase van het KCC, die via een verdeelmodel dient te worden geëffectueerd. Dit verdeelmodel moet nog worden gemaakt.

75. Opheffen buitendienst documenten

Het bieden van een buitendienstservice is geen wettelijke taak. Indien iemand wel gebruik wenst te maken van de buitendienstservice dan stelt ons college voor een bedrag in rekening te brengen. We verwachten dat dit op jaarbasis, uitgaande van 600 aanvragen, 21 duizend euro oplevert. De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

76. Samenvoegen Publiekszaken en Burgerzaken

Ons college verwacht dat de samenvoeging van de afdeling Publiekszaken en Burgerzaken één leidinggevende kan besparen. De totale omvang van de afdeling wordt ca. 80 fte. Feitelijk is Publiekszaken de frontoffice en Burgerzaken de backoffice (GBA, basisregistratie en gegevensmanagement) van gerelateerde werkprocessen op het vakgebied burgerzaken (een bezuiniging van 63 duizend ½ fte in 2014 en vanaf 2015 125 duizend ½ fte structureel). De taakstelling is nog niet gerealiseerd in 2014, de betrokkenformatieplaats vervalt eind dit jaar.

77. Vervanging mGBA

Er is een convenant met een leverancier gesloten voor vier jaar. Het resultaat hiervan is dat voor de aanschaf van het nieuwe bevolkingssysteem minder structureel budget nodig is dan voorzien. Ons college stelt voor vanaf 2014 structureel 100 duizend euro voor de bezuinigingen 2014-2017 in te boeken.

Deze taakstelling wordt in 2014 incidenteel gerealiseerd. Structurele realisatie is juridisch niet mogelijk. De vervanging vergt een volledige aanbesteding in 2015 en kost waarschijnlijk extra geld. Er is nog geen alternatieve invulling voorhanden.

78. Beperking onderhoud vastgoed

Jaarlijks geven wij circa 9 miljoen euro uit aan onderhoud voor vastgoed. Ons college stelt voor om vanaf 2014 structureel 225 duizend euro te bezuinigen. Voor de langere termijn moeten de structurele maatregelen komen uit: (1) beperken leveranciers en meer raamovereenkomsten; (2) inrichting nieuwe vastgoedorganisatie: sturing en kaders; (3) ontwikkelen integrale visie op onderhoud; (4) verminderen vastgoedportefeuille. Dit heeft wel consequenties voor de onderhoudsstaat van het gemeentelijk vastgoed. Het onderzoek naar de structurele invulling van deze taakstelling vanaf 2014 is nog niet afgerond.

79. Bezuiniging eigen organisatie (vanaf 2015)

Aanvullend op de bezuinigingsopgave van 19,7 miljoen euro voor 2011-2014 stelt ons college een extra bezuinigingsopgave voor die oploopt tot 10 miljoen in 2017. Deze 10 miljoen euro willen we realiseren aansluitend op de aangekondigde kerntakendiscussie en de ontwikkeling van onze gemeente als nieuwe overheid. Onze eerste gedachtewisselingen met u hebben intussen plaatsgevonden. In december 2013 zullen we onze uitgewerkte discussienota aan u voorleggen, waarna in 2014 het nieuwe college en raad besluiten kunnen nemen. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat personele inkrimping in de meeste gevallen niet direct leidt tot kostenreductie vanwege rechtspositionele oorzaken en goed werkgeverschap. Daarom hebben we in de begroting een bedrag gereserveerd voor frictiekosten.

Januari 2014 is dit onderwerp in uw raad besproken aan de hand van de doorlichtingsonderzoeken en een discussienotitie over kerntaken. Een nadere uitwerking volgt nog.

80. Kapitaal investeringen ICT

Ons college stelt voor 190 duizend euro structureel te bezuinigen op kapitaal investeringen ICT. Door een aantal uitgaven uit te stellen verwachten wij 190 duizend euro incidenteel te kunnen besparen in 2013 en 2014. Daarna verwachten we in het kader van opgestarte trajecten andere besparingen te realiseren (190 duizend euro structureel).

Deze taakstelling wordt in 2014 incidenteel gerealiseerd. Wij zoeken nog naar structurele oplossingen vanaf 2015.

81. Korting BoSS / budget organisatieontwikkeling

Door herprioritering van het budget organisatieontwikkeling stelt ons college voor structureel te bezuinigen (200 duizend in 2014 en 400 duizend euro structureel).

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

82. Generieke korting 10% veiligheid

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar punt 69

De taakstelling is gerealiseerd bij de subsidieverlening 2014.

83. Bestuursdienst/ Concernstaf/ Griffie per 1 juli onderbrengen in Kreupelstraat Havinga

Ons college stelt voor n de Bestuursdienst/Concernstaf en de Griffie te huisvesten in het gemeentelijke pand aan de Kreupelstraat is (bezuiniging 200 duizend structureel vanaf 2014).

Hierdoor kunnen we de beheerlasten en de lasten voor ICT voor de Waagstraat beperken. Dit voorstel is onderdeel van het gemeentebreed onderzoek naar de huisvesting van gemeentelijke diensten. Gezien de benodigde voorbereiding is een besparing niet eerder mogelijk dan vanaf 2014.

De Concernstaf en de Griffie zijn inmiddels verhuisd. Hoeveel daarmee in 2014 wordt bespaard - na aftrek van de verhuiskosten - is op dit moment nog niet duidelijk. Wij zullen u daarover in onze volgende rapportage informeren.

84. Ruil incidenteel structureel geld

In de begroting 2013 hebben we u voorgesteld incidentele middelen te ruilen voor structurele middelen om daarmee incidentele middelen vrij te spelen voor de begroting 2013. Een deel van deze ruil had betrekking op investeringen in bovenwijkse voorzieningen (met name investeringen in infrastructuur). De richtlijnen vanuit het Rijk op dit punt zijn in 2013 aangescherpt. Dit betekent dat we, als gevolg van onze keuze bij de begroting 2013, alle investeringen in bovenwijkse voorzieningen, die zijn opgenomen in de lopende grondexploitaties, moeten activeren. Dit betreft een stelselwijziging, waarover uw raad een besluit dient te nemen.

Uit een inventarisatie van de investeringen in lopende grondexploitaties blijkt dat naast de benodigde investeringen voor de begroting 2013, er nog 15,2 miljoen euro aan investeringen aanvullend geactiveerd moet worden. De kapitaallasten hiervan moeten structureel gedekt worden. Ook in 2015 wordt een incidenteel bedrag geruild voor structurele middelen. Het gaat om een bedrag van 4 miljoen euro die we hebben gereserveerd voor een fietsverbinding met Meerstad aan de zuidkant van de stad. Tegenover het investeringsbedrag van 4 miljoen euro staat een structurele kapitaallast van 250 duizend euro. De structurele kapitaallasten zijn onderdeel van de totale opgave in de begroting.

Een voorstel tot de benodigde stelselwijziging is in voorbereiding en wordt in de loop van 2014 aan uw raad voorgelegd

85. Samenvoegen personeelsbladen

Vervanging dienstpersoneelsbladen door één concernmagazine (besparing 25 duizend euro structureel).

De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

86. Verkoop aandelen Waterbedrijf

Voor de verkoop van onze aandelen Waterbedrijf aan de provincie heeft ons college een bedrag van 15 miljoen euro opgenomen. Deze waardering is gebaseerd op ons aandeel in het eigen vermogen van het Waterbedrijf. We zijn met de provincie in gesprek over de waardering van de aandelen.

We hebben hiervoor in januari 2014 een gezamenlijke opdracht gegeven aan een externe deskundige. De waardebeoordeling van de externe deskundige is vervolgens het startmoment voor gesprekken met de provincie over een mogelijke verkoop van een deel van onze aandelen in het Waterbedrijf.

87. Verlagen budget areaaluitbreiding en –omvorming

Ons college stelt voor om het budget areaaluitbreiding- en omvorming te verlagen (200 duizend euro in 2014 en 400 duizend vanaf 2015). Doordat de stad minder uitbreidt dan voorheen komt er jaarlijks ook minder nieuw te onderhouden areaal bij in de openbare ruimte. Ook het aantal inbreidingen/omvormingen/herinrichtingen waardoor het onderhoud duurder wordt, zal gaan afnemen door de bezuinigingen. In 2013 komen er nog een aantal areaaluitbreidingen op ons af (bijvoorbeeld groen Oostelijke ringweg), waardoor de bezuiniging pas in 2014 kan ingaan. De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

88. Versobering voorzieningen college en GMT

Ons college stelt voor te besparen op de voorzieningen van het college en GMT (50 duizend euro structureel vanaf 2014). Besparingsopties zijn:

- Versobering catering
- Versobering koffieservice door meer te werken met kannen koffie en thee
- Opzeggen diverse dubbele abonnementen
- In beperkte mate meer kleine uitgaven ten laste van vaste onkostenvergoeding collegeleden laten vallen
- Verminderen activiteiten buitenlandse dienstreizen en aantal gemeentelijke representatieve aangelegenheden heroverwegen
- Verminderen gebruik externe vergaderlocaties

Deze taakstelling wordt incidenteel gerealiseerd in 2014.

89. Vrijval bijdrage aan reserve Bcf

Uit de evaluatie van het BTW compensatiefonds (BCF) blijkt dat de structurele voeding van de bestemmingsreserve BCF kan vrijvallen. Ons college stelt voor een bedrag van 400 duizend euro structureel cumulatief (dit is een jaarlijks met 400 duizend euro oplopend structureel bedrag) vrij te laten vallen. De vrijval in de jaren 2013 en 2014 hebben we ingezet als dekkingsbron bij de begroting 2013. Bij de begroting 2013 hebben we de intentie uitgesproken om de vrijval van 2015 en 2016 in te zetten voor de vervanging van de Herewegviaduct. Expliciete besluitvorming hierover ontbreekt nog, vandaar dat de vrijval vanaf 2015 als dekkingsmogelijkheid is meegenomen. Overigens is voor de vervanging van de Herewegviaduct ook een post opgenomen in de opgave.

Deze taakstelling wordt voorbereid voor 2015.

90. Lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten compenseren door een OZB verhoging

Er zijn diverse bezuinigingsmaatregelen uitgewerkt die leiden tot een verlaging van de kosten voor de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. Daarmee dalen de tarieven voor deze heffingen en de woonlasten per huishouden. Ons college stelt voor deze verlaging voor een deel te “compenseren” door een verhoging van de OZB (Particuliere woningeigenaren). Particuliere woningeigenaren betalen OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De woonlasten voor burgers worden in 2014, afgezien van de jaarlijkse aanpassing aan lonen en prijzen, gemiddeld lager.

Huurders hebben het voordeel van de lagere afvalstoffenheffing. Zij betalen geen OZB en rioolheffing.

De corporaties en andere verhuurders hebben te maken met een hogere OZB. Zij betalen geen afvalstoffenheffing en profiteren dus niet van een verlaging van die heffing. De OZB voor bedrijfspanden verhogen we niet. In 2011 heeft het bedrijfsleven in onze stad gekozen voor een vrijwillige OZB-verhoging, waarvan de opbrengst sindsdien wordt gestort in het Fonds Ondernemend Groningen.

De opgenomen dekkingsmogelijkheden zijn een totaal van:

- Afvalwijzer niet meer op papier: 55 duizend euro structureel vanaf 2014
- Verlagen BORG niveaus naar laag: 312 duizend euro in 2014 en 485 duizend vanaf 2015

- Niet meer ophalen grof vuil: 300 duizend euro structureel vanaf 2014
Er worden frictiekosten gemaakt voor het behalen van deze taakstelling.
- Stoppen met extra watertaken uit rioolrecht: 100 duizend euro structureel vanaf 2014
- De BORG bezuiniging van 312 duizend euro op de afvalstoffenheffing wordt vanaf 2015 gerealiseerd en leidt dus in 2015 tot een verlaging van de afvalstoffenheffing. Om een bezuiniging te realiseren verhogen we het OZB-tarief evenredig. De verhoging van de OZB realiseren we in 2014 en loopt dus een jaar voor op de BORG bezuiniging. Dit is mogelijk omdat er wel andere kostendalingen in 2014 zijn (interne bezuiniging Stadsbeheer van 381 duizend euro) waardoor het tarief afvalstoffenheffing daalt in 2014. Hiermee leidt het niet tot een woonlastenstijging in 2014.
De taakstelling wordt gerealiseerd in 2014.

91. Mismatchvoordeel

Momenteel ramen we een deel van het mismatchvoordeel jaarlijks vooraf in de begroting. De afgelopen jaren is daarnaast in de rekening een aanvullend voordeel verantwoord. Ons college stelt voor het mismatchvoordeel in 2014 en 2015 aanvullend voor een bedrag van 1 miljoen euro incidenteel en voor de jaren 2016 en 2017 voor een bedrag van 500 duizend euro incidenteel vooraf in te ramen.

De taakstelling 2014 wordt gerealiseerd.

Sleutelprojectenrapportage okt 2013-maart 2014

INHOUD

Samenvatting	pagina	2
Meerstad	pagina	5
Spoorzone Groningen	pagina	13
Eemskanaalzone	pagina	18
Grote Markt Oostzijde	pagina	24
Europapark	pagina	28
Oosterhamriktracé	pagina	32
Westpoort	pagina	36
Zernike	pagina	38
Ebbingekwartier en Bodenterrein	pagina	40
Aanpak Ring Zuid	pagina	43
Netwerkanalyse HOV-maatregelen	pagina	46

SAMENVATTING

De gemeente Groningen werkt aan elf sleutelprojecten, waarover wij uw raad informeren met de voortgangsrapportage Sleutelprojecten. Deze rapportage gaat over de periode oktober 2013 tot en met maart 2014. Voor het eerst informeren wij over de Netwerkanalyse HOV-maatregelen.

De belangrijkste ontwikkelingen in de rapportage hebben we per Programma voor u samengevat.

Programma verkeer en vervoer

Spoorzone Groningen

Uw raad heeft unaniem de voorkeur uitgesproken voor een tunnel als transfervariant, met als uitgangspunt een 24/7 reizigerstunnel met interwijkfunctie.

Het college heeft in navolging van de stuurgroep Spoorzone haar voorlopige voorkeur uitgesproken voor spoorconfiguratie B4 die het doortrekken van treinen van Leeuwarden naar Station Europapark mogelijk maakt.

In de tweede helft van 2014 beogen we een besluit te nemen over de fietsverbinding onder de sporen en een spoorkruisende bustunnel die de Stationsweg ontlast.

Op 14 maart 2014 is de Samenwerkingsovereenkomst Spoorknop Groningen getekend, waarin de uitgangspunten voor de samenwerking en planontwikkeling zijn verwoord.

We zijn in maart gestart met de voorbereidingen voor een actieve dialoog met Stad en ommeland, onder meer door de publieksfolder ‘Groningen Beter Bereikbaar per Spoor’ breed te verspreiden. We vragen mensen te reageren op de plannen, zodat in de tweede helft van 2014 besluitvorming kan plaatsvinden.

Beoogd wordt in de eerste helft van 2014 een voorkeursvariant voor vernieuwing van het Herewegviaduct uit te werken evenals de mogelijkheid van uitstel van vernieuwing (in relatie tot 1ste fase ARZ en Paterswoldsewegtunnel).

Aanpak Ring Zuid

In overleg met bewoners, scholen, bedrijven en andere partners zijn ontwerp-inrichtingsplannen gemaakt voor het Sterrebos en de Oosterpoortwijk/De Linie (o.a. de inrichting van de deksels), de Maaslaan, de Vondellaan en de Helperzoomtunnel. Omdat het hoofdwegennet en het onderliggend wegennet een nauw verband hebben, is het de bedoeling deze ontwerp-inrichtingsplannen ten tijde van het vaststellen van het OTB klaar te hebben.

Op basis van een extern onderzoek, uitgevoerd door Grontmij, is gekozen om de Helperzoomtunnel te situeren ter hoogte van de Helper Brink.

De inspraakbijeenkomsten over de Aanpak Ring Zuid heeft ruim 800 bezoekers getrokken.

In de periode van oktober 2013 tot maart 2014 zijn de zienswijzen verwerkt in aanloop naar de afweging die voor het TB en de ontwerprijrichtingsplannen wordt gemaakt.

Het projectbureau heeft de voorbereiding voor de marktbenadering, de wijze waarop de aanbesteding plaatsvindt verder uitgewerkt.

Eemskanaalzone

Door het investeringsniveau van het Sontwegtracé als gevolg van het aanbesteding voordeel te verlagen van € 65 miljoen naar € 55,9 miljoen is de dekking eveneens verlaagd met € 9,1 miljoen. Met het aanbesteding voordeel is de bijdrage van Meerstad in de op 18 december 2013 vastgestelde herziening verlaagd met € 9.073.000.

Europapark

De werkzaamheden voor het doortrekken van de Boumaboulevard naar de Helperparkweg en langs het spoor naar de Duinkerkenstraat zijn na een nieuwe aanbesteding eind 2013 afgerond.

Meerstad

Op 27 maart 2014 informeerden wij uw raad over de vervroegde aanleg van een parallelweg langs de A7 ten behoeve van zandwinning in het Meerstadgebied en aan de parallelweg gelegen bedrijven.

Netwerkanalyse HOV-maatregelen

Op 30 oktober 2013 heeft uw raad de geactualiseerde Regiovisie Groningen-Assen vastgesteld en de regionale Netwerkanalyse herzien. Ook heeft u een nieuwe gezamenlijke HOV-visie vastgesteld, als uitwerking voor het openbaar vervoer. Samen met de provincie Groningen hebben wij daar een aanvullend maatregelenpakket van samen 95 miljoen euro aan gekoppeld, om spoedig een kwaliteitsstap te maken voor het openbaar vervoer. Alle maatregelen die nodig zijn voor het kunnen rijden van de dienstregeling die op 5 januari 2014 in werking is getreden zijn gereed.

Programma wonen

Meerstad

In de afgelopen is de verkoop van woningen goed aangetrokken en zijn er doorlopend nieuwe opties verstrekt, waarvan de verwachting is, dat een groot deel daarvan omgezet wordt in een koopovereenkomst. De toename is het gevolg van de verschillende activiteiten in het gebied en de nieuwe woonproducten die vorig jaar en begin dit jaar in de markt zijn gezet, waarbij er binnen elk segment woningen beschikbaar zijn.

Oosterhamriktrace

De herontwikkeling van het voormalig UMCG-distributiecentrum met 148 zelfstandige eenheden in de markthuursector is door de huidige eigenaar opgepakt. Het betreft volledige sloop-nieuwbouw, waarbij de huidige verschijningsvorm van het gebouw terugkeert. De verwachting is dat de bouw eind 2014 start.

Ebbingekwartier

De RUG maakt plannen voor de Campus College University/Healthy Ageing, rondom het gemeentelijk monument Bloemstraat 1. Op de campus zullen ongeveer 200 nieuwe studentenwoningen en universitaire voorzieningen worden gebouwd.

Programma Economie

Grote Markt oostzijde

We zijn gestart met de bouw van de ondergrondse parkeergarage die eind 2014 constructief gereed is. Daarna kan de bouw van het Forum-gebouw van start gaan. De nieuwbouw van Vindicat is eind februari 2014 opgeleverd.

Eind 2013 is de procedure voor de partiële herziening van het bestemmingsplan Grote Markt – Oostwand opgestart, opgesteld om over meer keuzemogelijkheden voor de invulling van de nieuwe oostwand te kunnen beschikken.

Europapark

In februari 2014 heeft uw raad het besluit genomen de locatie Europapark op haalbaarheid en inpasbaarheid voor een sporttheater verder uit te werken. Met het oog hierop verplaatsen we het trainingsveld van de A-selectie van FC Groningen naar Sportpark Corpus.

Zernike

Stedenbouwkundig bureau West 8 werkt aan een stedenbouwkundige visie voor het gehele terrein, samen met de RUG en de Hanzehogeschool. Wanneer deze medio mei 2014 gereed is, zal er een bestemmingsplan en een nieuwe grondexploitatie gemaakt worden.

Westpoort

De invoering van de Rode Loper strategie voor de werklocaties start met Westpoort als pilot. We willen planologisch en procedureel maatwerk bieden om tegemoet te komen aan de vestigingseisen voor ondernemers.

Grondexploitaties

De eerstvolgende herzieningen van de grondexploitaties zijn voorzien voor december 2014. Door de samenvoeging van de grondexploitaties van het Europapark, station Europapark en de Kempkensberg/Engelse Park is er nu sprake van één gebied.

MEERSTAD

1.VOORTGANG

Meeroevers

Ontwikkelaar	Aantal	Verkocht per 30-09-13	Verkocht per 31-03-14	Toelichting
OCM en VDM	79 projectmatige woningen	64 (63 gepasseerd)	64 (63 gepasseerd)	Wat nu in verkoop staat betreft een nieuwe vlek, daar is nu 1 optie.
Bureau Meerstad	59 vrije kavels Meeroevers	20 (15 gepasseerd)	21 (16 gepasseerd)	Er zijn per eind maart 11 opties. Vooral de wat kleinere kavels op Talingeneiland blijken vooralsnog beter aan te sluiten bij de behoefte in de huidige woningmarkt.
Bureau Meerstad	14 kavels IJsbaanlocatie			
Gemeente Groningen	Energieneutrale woningen	4 (4 gepasseerd)	4 (4 gepasseerd)	
Gemeente Groningen	16 waterwoningen	7 (5 gepasseerd)	8 (7 gepasseerd)	Naar aanleiding van transport van de 1 ^e woningen zijn weer woningen verkocht en nu nog 2 opties.
KUUB	10 woningen CPO	0 (3opties)	2 (3 opties)	Nu het terrein bouwrijp is worden ook de eerste woningen verkocht.
HRP	10 woningen	0 (2 opties)	7 (2 opties)	Is nog vrij nieuw in de verkoop, de eerste opties worden omgezet in koop en er worden nieuwe woningen betaald in optie gegeven.
J&R	10 woningen	0 (0 opties)	8 (1 optie)	Idem.
Geveke - starterswoningen	8 starters woningen	0 (0 opties)	4 (2 opties)	Idem.
Vastgoud	17 doorgroeiwoningen	2 (13 opties)	15 (2 opties)	Idem, zelfs de eerste 11 woningen als bij de notaris gepasseerd.
BAM – Thuis in Meerstad	38 projectmatige woningen	N.v.t.	0 (24 opties)	Sinds kort in de verkoop gebracht, zijn nu alleen nog maar betaalde opties.

In de periode oktober 2013 tot en met maart 2014 zijn er 36 kavels c.q. woningen verkocht. Daarnaast zijn er per eind maart 2014 48 (betaalde) opties verstrekt, waarvan de verwachting is, dat een groot deel daarvan omgezet wordt in een koopovereenkomst. De toename is het gevolg van de nieuwe woonproducten die vorig jaar en begin dit jaar in de markt zijn gezet. Hiermee ligt de focus nu op het marktsegment gelegen tussen de € 140.000 en € 275.000 vrij op naam. Hierdoor is het totale bestaande aanbod uitgebreid, waarbij er binnen elk segment woningen beschikbaar zijn. Daarnaast zien we dat alle activiteiten in het gebied (het bouwrijp maken van de diverse kavels, het transport van de waterwoningen over de weg, graven van de vaarverbinding en de diverse evenementen en activiteiten in het gebied zoals het maïsdoolhof

en de Meerstad ballonfiësta) geleid heeft tot nieuwe verkopen en tot doorlopend nieuwe opties.

Parallelweg A7

Op 27 maart 2014 informeerden wij uw raad over de instelling van een 30-km zone in de Meerdorpen en de vervroegde aanleg van een parallelweg langs de A7 ten behoeve van zandwinning in het Meerstadgebied. Ondernemingen die gelegen zijn aan de parallelweg kunnen mede gebruik maken van de parallelstructuur. We zullen de bewonersverenigingen betrekken bij het ontwerp van de parallelweg. Door de vervroegde aanleg neemt het risico voor Meerstad met circa 1,4 miljoen euro toe tot 93,9 miljoen euro. De verhoging van het risico is meegenomen bij de aanvulling van het weerstandsvermogen in de rekening 2013.

Grondexploitatie

In de grondexploitaties van 2011 en 2012 voerden we een aantal forse ingrepen door om de gevolgen van de stagnerende woningmarkt en de veranderde financiële markt op te vangen. De belangrijkste ingrepen waren van programmatische aard. Het totale woningbouwprogramma werd teruggebracht van circa 9.100 naar 6.500 woningen (van gemiddeld 405 naar 250 woningen gemiddeld per jaar, en voor de eerste jaren zelfs in aanvang naar 25 woningen en langzaam oplopend). Het aantal hectares bedrijventerrein ging van 130 naar 75 hectare. Belangrijk uitgangspunt in de grondexploitatie is een grondexploitatie-rente van 3,75%. Dit is thans ook met langlopende leningen afgedekt, waardoor het renterisico voor de eerste 10 jaar beperkt is.

Eind 2013 is de grondexploitatie wederom herzien en vastgesteld. In tegenstelling tot eerdere jaren zijn er niet of nauwelijks enige programmatische of inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd. Het aanbestedingsvoordeel van de Sontbrug en de daarmee verband houdende lagere bijdrage vanuit Meerstad van circa € 5 miljoen (netto contante waarde) is gebruikt om een deel van het risico van de onzekere meeropbrengst voor plandeel Noord af te dekken.

Het halen van de verkoopopbrengsten (zowel in tempo, volume als prijzen) vormt als gevolg van de hoge boekwaarde ontstaan met de aankopen van grote aantallen hectares grond vanuit het verleden onverminderd het belangrijkste risico voor de grondexploitatie. Naast de beoogde opbrengsten uit de woningverkopen gaat het daarnaast ook om het risico over de beoogde waardevermeerdering van plandeel Noord, de opbrengsten van de bedrijventerreinen en de gecalculeerde subsidie-inkomsten. Het totale risico op deze laatste drie posten bevindt zich tussen € 0 en 65 miljoen.

Overigens is een eerste subsidie aanvraag ingediend en toegekend voor een totaal bedrag van € 2,5 miljoen bij de provincie Groningen. Deze is gekoppeld aan de belangrijkste investering in de realisatie van de vaarverbinding in het gebied.

De boekwaarde van de grondexploitatie Meerstad Bureau bedraagt per 31 december 2013 circa € 284 miljoen en per 31 maart 2014 circa € 286 miljoen (per eind augustus 2013 was dat circa € 280 miljoen). Naast het verkopen van woningen/kavels (waarvan de financiële afwikkeling voornamelijk pas later plaats zal vinden) bestaan thans de belangrijkste mutaties in de boekwaarde uit de kosten voor de aanleg van de vaarverbinding, het bouwrijp maken van de in verkoop zijnde en binnenkort komende kavels en de rentelasten.

Planologische procedures

- **Bestemmingsplan Meerstad Midden**
Op 23 juni 2010 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan over het bestemmingsplan 'Meerstad-Midden' (c.a.). Op een aantal onderdelen na heeft zij zich positief uitgesproken. Goedkeuring is onthouden aan de verkeersbestemming voor de beoogde zuidelijke ontsluitingsweg bij Harkstede. Daarnaast heeft de Raad van State geoordeeld dat er in een straal van 300 meter rondom het 'Grunopark' geen woningen mogen worden gebouwd. Ten slotte is goedkeuring onthouden aan enkele overige (ondergeschikte) onderdelen van het bestemmingsplan.
- **Vrijstellingsbesluit Deelplan 1 (Meeroevers)**
De Raad van State heeft het vrijstellingsbesluit in stand gelaten. De ingestelde beroepen zijn niet-ontvankelijk verklaard.
- **Ontgrondingvergunning**
De Raad van State heeft de beroepen van twee appellanten tegen de ontgrondingvergunning voor het graven van het meer gegrond verklaard en de vergunning vernietigd. Voor Meeroevers fase 1 vormt dit geen probleem. Daarnaast nam de provincie een machtigingsbesluit voor fase 2 en 3. In december 2010 is door de provincie een nieuwe ontgrondingvergunning voor het gehele gebied opgesteld, waartegen wederom twee beroepen zijn ingediend. De Raad van State heeft hier in de zomer van 2012 een uitspraak op gedaan en deze zijn voor Meerstad positief aangezien ze ongegrond zijn verklaard.
- **Uitwerkingsplan Meeroevers I**
Het uitwerkingsplan is in december 2010 onherroepelijk geworden.
- **Uitwerkingsplan en Beeldkwaliteitsplan Meeroevers fase IIa**
Het uitwerkingsplan is in oktober 2011 vastgesteld door B&W van Slochteren en is onherroepelijk. Parallel hieraan is het beeldkwaliteitsplan door de GR Meerstad vastgesteld.
- **Uitwerkingsplan IJsbaanlocatie**
Het uitwerkingsplan is in maart 2011 vastgesteld door B&W van Slochteren en is onherroepelijk.
- **Bestemmingsplanwijziging heikikkercompensatiegebied**
De bestemmingsplanwijziging is door de Raad van Slochteren vastgesteld in november 2010. Het plan is in februari 2011 in werking getreden (onherroepelijk).
- **Gedeeltelijke herziening Meerstad-Midden**
Voor enkele gedeeltes van het bestemmingsplan Meerstad Midden is een herziening in procedure. In deze gedeeltelijke herziening spelen we in op onder meer geluid, aanlegplaatsen en aanpassing aan nieuwe wetgeving. De gedeeltelijke herziening is in oktober 2011 vastgesteld door de Raad van Slochteren en is onherroepelijk.
- **Uitwerkingsplan school**
Het uitwerkingsplan voor de school is in maart 2012 vastgesteld door B&W van Slochteren en onherroepelijk geworden.
- **Gedeeltelijke herziening waterwoningen Meeroevers I**
Voor de waterwoningen is de begrenzing uit Uitwerkingsplan Meeroevers I gecorrigeerd. Dit correctie uitwerkingsplan is vastgesteld op 22 januari 2013 en onherroepelijk.
- **Uitwerkingsplan Meeroevers IIb (Vlek 14)**
Het uitwerkingsplan voor woonvlek 14 is op 22 januari 2013 vastgesteld en inmiddels ook onherroepelijk.

- **Uitwerkingsplan Vaarverbinding**
Het uitwerkingsplan voor de vaarverbinding tussen Slochterdiep en Woldmeer is op 7 februari 2013 vastgesteld en onherroepelijk.
- **Uitwerkingsplan Meeroevers IIb (Vlek 15 en 16)**
Het uitwerkingsplan voor de woonvlekken 15 en 16 is op 29 oktober 2013 vastgesteld en inmiddels onherroepelijk.
- **Uitwerkingsplan Meeroevers IIb (vlek 16b)**
- Het uitwerkingsplan voor woonvlek 16 b (Welstandsvrij bouwen) is op 28 januari 2014 vastgesteld en inmiddels onherroepelijk.
- **Uitwerkingsplan Meeroevers III (vlek 17, 18 en 19)**
- De voorbereidingen voor een uitwerkingsplan voor de woonvlekken 17 t/m 19 zijn in volle gang. De planning is dit uitwerkingsplan te laten vaststellen eind oktober 2014. Parallel hieraan wordt een beeldkwaliteitsplan opgesteld.

2. RISICO'S

1. Uitgifte gronden Noord inclusief beoogde waardevermeerdering

In algemene zin heeft iedere vertraging in zowel volume, tempo en prijs in de uitgifte van gronden en de overige daarmee samenhangende beoogde meer- en verkoopopbrengsten, grote effecten op de grondexploitatie en vormt daarmee dan ook het belangrijkste risico van de grondexploitatie. In dat kader is vooral de op termijn beoogde meeropbrengst voor Noord een specifiek risico. Er liggen nog geen uitgewerkte plannen en de beoogde meeropbrengst blijft daarom een groot risico. Wel wordt nu concreet onderzocht op welke wijze een energielandschap in het gebied vorm kan worden gegeven. Samen met betrokken bestuurders van provincie en de gemeenten Ten Boer en Slochteren worden de mogelijkheden voor de ontwikkeling van Meerstad-Noord en het 'Lageland' besproken.

Beheersmaatregel

Na het opstellen van de grondexploitatie 2011 is gestart met het onderzoeken naar de specifieke kansen en mogelijkheden voor Noord om zo de beoogde meeropbrengst op termijn daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Het kritisch monitoren en het tijdig vertalen van de te verwachten nieuwe inzichten in met name energie (en wellicht andere) concepten voor Noord in de komende maanden en jaren zijn essentieel om tijdig maatregelen te treffen. Het aanbestedingsresultaat van de realisatie van de Sontbrug is in de laatst vastgestelde grondexploitatie gebruikt om het toenemende risico financieel (deels) af te kunnen dekken, mocht niet tijdig, geheel en/of gedeeltelijk de beoogde meeropbrengst kunnen worden gerealiseerd.

2. Uitgifte gronden woningbouw en woningbehoefte

Vertraging in zowel volume, tempo en prijs in de uitgifte van kavels voor met name woningbouw (en daarmee gedeeltelijk ook voor bijbehorende voorzieningen), heeft grote effecten op de grondexploitatie en vormt daarmee dan ook blijvend één van de belangrijkste risico's van de grondexploitatie.

Beheersmaatregel

In de grondexploitaties van 2011 en 2012 zijn de programma's voor wonen fors neerwaarts bijgesteld. Het blijft zaak tijdig in te spelen op woningmarkt ontwikkelingen en flexibel ontwikkelen om zo in vroegtijdig stadium de geraamde opbrengsten uit verkopen te kunnen realiseren. Dit zal zowel voor volume als prijs continu plaats moeten vinden aan de hand van

marktonderzoeken op basis actuele bevolkingsprognoses, etc. en het blijven vergelijken van gerealiseerde marktprijzen met de in de grondexploitatie opgenomen prijzen.

In 2013 zijn de resultaten van de nieuwste woningmarkt inzichten en behoeften bekend geworden en vertaald naar onder andere de woningbouwprogrammering van Meerstad. Er bleek bij het opmaken van deze grex geen aanleiding tot wijziging van het woningbouwprogramma en/of fasering.

Voor de eerste jaren is de voorziening gecontinueerd in de grex 2013, met het oog op de aanhoudende (woning) marktomstandigheden. Herstel van de woningmarkt is van groot belang om te voorkomen dat de geraamde grondopbrengsten onder druk blijven staan.

Kritisch monitoren en het tijdig vertalen van de te verwachten nieuwe inzichten zijn essentieel om tijdig maatregelen te treffen.

3. Uitgifte gronden bedrijventerreinen

Vertraging in zowel volume, tempo en prijs in de uitgifte van kavels voor bedrijventerreinen heeft grote effecten op de grondexploitatie en vormt daarmee dan ook één van de belangrijkste risico's van de grondexploitatie.

Beheersmaatregel

In de grondexploitaties 2011 en 2012 zijn de programma's en de fasering van bedrijventerreinen fors neerwaarts bijgesteld en later in de fasering opgenomen.

In dat kader is in het bijzonder de continue afstemming op de behoefte en de beoogde productie van gronden elders in de stad cruciaal. Voor de eerste jaren is de voorziening gecontinueerd in de grex 2013, onder andere met het oog op dit risico. Ook hier zal op basis van de verwachting in de markt in de komende maanden duidelijk moeten worden of en welke maatregelen moeten en kunnen worden getroffen in deze grondexploitatie of in andere grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Net als ten aanzien van de risico's 1 en 2 is ook hierom het aanbestedingsresultaat van de realisatie van de Sontbrug in deze grondexploitatie aan de algemene voorziening toegevoegd.

4. Financiering

De grex 2013 gaat onveranderd uit van een rente van 3,75%.

Het lage rentepercentage brengt een renterisico met zich mee. Of na deze termijn ook tegen de beoogde grex rente kan worden gefinancierd zal moeten blijken.

Beheersmaatregel

Dit rentepercentage is overigens met de herfinanciering in 2012 ook bereikt en voor de eerste 8-15 jaren voor een groot deel van de leningen vastgelegd.

Continue monitoring van alternatieve financieringsopties, waarbij de komende periode specifiek gekeken zal worden of een conversie, het overnemen of omzetting van leningen door de gemeente een extra maatregel kan zijn niet alleen de rentelasten te verlagen, maar ook het risico voor langere tijd te beperken.

5. Subsidies

In de grex wordt rekening gehouden met ca. € 35 miljoen (nominaal) aan subsidiegelden

Beheersmaatregel

Constance monitoring van kansen betreffende subsidies en daarnaast overleg met provincie. Een eerste aanvraag is voor een bedrag van € 2,5 beschikbaar. (vaarverbinding)

6. Planontwikkeling risico's en ontwikkelingsopgave GEMM Meerstad

Het betreft de risico's die inherent zijn aan dergelijke grootschalige herontwikkelingen en behoren tot de planontwikkelingsopgave van Bureau Meerstad. Enkele hiervan:

Tijdige realisatie en aansluitingen hoofdinfrastructuur en OV.

Bodemrisico's, archeologie, flora en fauna, milieukwaliteit en obstakels in ondergrond

Omgang met hinderzones, geluid, aanwezige infrastructuur (hoogspanningsleidingen, etc.)

Beheersmaatregel

Belangrijke beheersingsmiddelen:

Volledigheid en actualiteit van onderzoeken

Flexibiliteit in planvorming

Vroegtijdig overleg met toetsende overheden

7. Bestuurlijke omgeving

Het op grondgebied van de ene gemeente ontwikkelen voor rekening en risico van de ander, maakt dat het op onderdelen complexer is dan een grondexploitatie binnen de eigen gemeentegrenzen.

Beheersmaatregel

In juli 2009 is er Gemeenschappelijke Regeling Meerstad (GR) geoperationaliseerd die deze samenwerking eenvoudiger maakt. Het blijft van belang om met de gemeente Slochteren goede afspraken te maken over de tijdige realisatie van publieke voorzieningen en adequaat beheer van het openbaar gebied.

Strikte bewaking van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en aansturing van de uitvoering.

8. Voorzieningen openbaar gebied

Met betrekking tot eigendom, investeringskosten, beheer en exploitatie van de voorzieningen en het openbare gebied moeten voorafgaand aan de realisatie daarvan sluitende (bestuurlijke) afspraken worden gemaakt met alle (overheids) partijen.

Voorafgaand aan de realisatie van de voorzieningen, vooral de afhankelijkheid van Slochteren betreffende tijdige en volledige oplevering van voorzieningen is een aandachtspunt.

Tussen planning en realisatie van voorzieningen enerzijds en kaveluitgifte, woningprogramma - en fasering en moment en van oplevering bestaat een directe relatie. programmatische en planning technische wijzigingen vragen dan ook telkens herijking van planning en inhoud van het voorzieningenprogramma.

Beheersmaatregel

Het programma voorzieningen is in de grex 2011 kwantitatief herijkt op basis van de nieuwe inwoneraantallen. En getoetst aan de meest actuele inzichten t.a.v. woningbouwprognoses in 2013. Doordat de gemeente Slochteren in het huidige samenwerkingsmodel de publieke voorzieningen op haar grondgebied zal realiseren is bestuurlijke afstemming op dit punt van belang.

9. Procedurele risico's

Vertragsrisico door planologische procedures, zoals bestemmingsplan, artikel 19 procedures, externe veiligheid.

Actuele risico's zijn: nadere uitwerking van het Bestemmingsplan Meerstad Midden in uitwerkingsplannen, gedeeltelijke herzieningen door onthouding van goedkeuring van onderdelen van dit bestemmingsplan en het verkrijgen van benodigde ontgrondingsvergunning(en).

Beheersmaatregel

Adequate aansturing en afhandeling van publiekrechtelijke procedures, bezwaar en beroep. De uitspraak van de Raad van State is een belangrijke stap ter reductie van de planologische risico's.

10. Aardbevingen

Risico van hoger kosten voor opstal/woningbouw, dus mogelijk lagere grondwaarden en imagoschade.

Beheersmaatregel

Mogelijke effecten worden in kaart gebracht en daar waar mogelijk vertaald naar GREX en communicatie.

11. Verwerving gronden

Het risico van de verwerving van gronden die nu nog niet in eigendom zijn van de GEMM. Hierdoor kan de uitvoering van de programmatische- en ruimtelijke uitgangspunten van Meerstad M in gevaar komen.

De grondexploitatie gaat uit van realisatie van het gehele plan, waarbij opbrengsten en kosten als geheel worden gecalculeerd. De grondexploitatie is gevoelig voor wijziging in de aannames inzake kosten en momenten van verwerving van gronden.

Beheersmaatregel

De neerwaartse bijstelling van het programma, leidt tot een forse reductie van het verwervingsrisico. Daarnaast is de aanname ten aanzien van bijdragen van derden bijgesteld in de grex 2011 en 2012. Tevens zien we dat andere partijen steeds minder belang hebben bij het aanhouden van bezittingen in het gebied. Tevens zijn er nu partijen die, soms noodgedwongen, alsnog gronden en panden die essentieel zijn voor de realisatie van met name Meerstad Midden aan bieden. Dus dit risico is fors kleiner geworden.

3. FINANCIEN

Stand van de kredieten (gemeentelijke plankosten en aankoop kavels)

Besluit 26 november 2003, nr. 5c	3.200.000
Besluit 31 oktober 2007	2.800.000
Besluit 17 november 2010, nr. 8j	1.500.000
Besluit 17 februari 2010, aankoop kavels Meeroevers fase I	3.060.000
Besluit 29 juni 2011	550.000
Besluit 26 oktober 2011, aankoop kavels Meeroevers fase IIb	4.590.000
Totaal beschikbaar krediet	15.700.000

Stand van de uitgaven plankosten

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	6.498.922
--------------------------------------	-----------

Stand van de uitgaven Meeroevers kavels

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	7.647.024
--------------------------------------	-----------

Totale stand van de uitgaven t/m 31 maart 2014	14.145.946
--	------------

Stand van de plankosten GEMM per 31 december 2013 (alles * € 1.000)

	Budget	Verplicht	Besteed	Resultaat
Organisatie/personeel	680	-	657	23
Bureau en huisvesting	229	1	151	77
Communicatie/marketing	451	40	350	61
Projecten	537		616	-79
Wijkbeheer/meldpunt	50	-	54	-4
Onvoorzien	100	-	29	71
	2.047	41	1.857	149

Deze cijfers zijn gebaseerd op de door de accountant goedgekeurde jaarrekening van GEMM CV over het jaar 2013.

Stand van de plankosten GEMM per 31 maart 2013 (alles * € 1.000)

	Budget	Verplicht	Besteed	Vrije ruimte
Organisatie/personeel	717	556	162	1
Bureau en huisvesting	223	96	55	72
Communicatie/marketing	454	101	20	333
Projecten	923	370	152	401
Wijkbeheer/meldpunt	50	33	17	0
Onvoorzien	120	0	0	120
	2.487	1.156	406	925

Zoals gesteld is de gemiddelde rente net voor de vaste leningen onder de in de grondexploitatie beoogde 3,75% gefixeerd en is daarmee was het rentebudget ad. € 11,0 miljoen voor 2013 ook toereikend. Doordat een deel kortlopen was gefinancierd en uitgaven later hebben plaatsgevonden is zelfs een voordeel van circa € 685.000 ontstaan. Voor 2014 is het rentebudget volgens de GREX € 10,9 miljoen, de verwachting is dat op basis van de actuele liquiditeitenplanning en de actuele rentestanden we op circa € 10,7 miljoen uit gaan komen.

SPOORZONE GRONINGEN

1.VOORTGANG

Gebiedsontwikkeling

Sinds 2010 werken we aan het project Stationsgebied. Op 20 juli 2011 stelde uw raad het voorkeursalternatief voor de lange termijn ontwikkeling van het Stationsgebied vast. De ontwikkelingsvisie vertolkt onze ambitie voor het gebied en richt zich zowel op de noordzijde: het voorplein tussen Stationsweg en sporen als op de zuidzijde: tussen sporen en Parkweg. Vanuit deze ambitie is een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Niet zozeer als eindbeeld, maar vooral als beslissingsondersteunend model. Uw raad heeft deze ontwikkelstrategie op 26 juni 2013 vastgesteld.

Belangrijk element in de ontwikkelingsvisie is de uitgesproken wens om het busstation op termijn naar het zuiden te verplaatsen. De gemeente is trekker voor de gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde van de sporen en de herinrichting van het voorplein. De investeringsopgaven en bijbehorende financieringsmiddelen moeten nog in beeld worden gebracht.

Spoorse ingrepen (transfer, spoorconfiguratie en opstel terrein)

Transfer

In de raadscommissie R&W van 2 oktober 2013 is unanieme voorkeur uitgesproken voor een tunnel als transfervariant (versus een pasarelle over de sporen heen), met als uitgangspunt dat het een reizigerstunnel moet zijn met interwijkfunctie (in maatvoering en 24-uur openstelling). De stuurgroep Spoorzone heeft in navolging hiervan op 11 oktober 2013 de tunnelvariant als basis voor verdere uitwerking vastgesteld. Op basis van de keuze voor een tunnel wordt het loopstromenmodel geactualiseerd in relatie met ketenvoorzieningen (ten behoeve van de maatvoering) en worden functionaliteit en ruimtelijke kwaliteit in de eerste helft van 2014 verder ontworpen. Pro Rail is trekker voor dit onderdeel.

Spoorconfiguratie

In maart 2014 heeft ons college in navolging van de stuurgroep Spoorzone haar voorlopige voorkeur uitgesproken voor spoorconfiguratie B4. Uw raad is hierover per brief van 11 maart 2014 geïnformeerd. De spoorconfiguratie B4 maakt het doortrekken van treinen van Leeuwarden naar Station Europapark mogelijk, hetgeen als ambitie was geformuleerd in de vastgestelde HOV visie eind 2013.

Opstel terrein

De provincie Groningen heeft al in september 2012 op basis van een uitgebreide alternatievenstudie de locatie Rouaanstraat als voorkeurslocatie voor het uit te plaatsen opstel terrein vastgesteld. De planologische inpassing van het opstel terrein zal plaatsvinden aan de hand van een Provinciaal Inpassingsplan. De eerste informatiebijeenkomsten voor de omgeving hebben begin maart 2014 plaatsgevonden.

De gezamenlijk spoorse ingrepen hebben een investeringsniveau van circa € 200 miljoen en worden betaald vanuit RSP en regionale middelen. De provincie is opdrachtgever.

Fietstunnel

In de raadscommissie van 2 oktober 2013 heeft uw raad verzocht om de mogelijkheid voor een fietsverbinding onder de sporen door te onderzoeken. Dit onderzoek is ingezet en in beeld wordt gebracht: nut en noodzaak, relatie met het stedelijk fietsnetwerk, verschillende

varianten qua routing en investeringskosten. De gemeente is trekker voor dit onderdeel. Er zijn (nog) geen investeringsmiddelen beschikbaar. Besluitvorming beogen we in de tweede helft van 2014.

Bustunnel

We onderzoeken de mogelijkheid tot aanleg van een spookruisende bustunnel. Belangrijk element hierbij is de exacte positionering. We willen de bustunnel zo positioneren en ontwerpen, dat de tunnel zowel met een busstation aan de noordzijde, als ook met een busstation aan de zuidzijde kan functioneren. De aanleg van een bustunnel is als ambitie geformuleerd in HOV-visie die eind 2013 is vastgesteld en biedt kansen voor een directe aansluiting van de HOV-as west. Daarnaast biedt de bustunnel kansen voor aansluiting van de bussen uit het zuiden. De provincie is trekker voor dit onderdeel en heeft een bedrag van € 20 miljoen gereserveerd in het kader van de HOV visie. We verwachten dat de totale investering rond € 40 miljoen ligt. Voor het restant van de benodigde dekking wordt onder andere gekeken naar (te verwachten) exploitatievoordeel van het OV.

Met de aanleg van de bustunnel kan de Stationsweg worden ontlast, hetgeen een kans biedt voor de inrichting van het voorplein en het ontwarren van de verkeersknoop ter hoogte van de Werkmanbrug. Daarnaast biedt het een kans voor het naar voren halen van de realisatie van een zuidelijke entree van de (voetgangers)tunnel. Voor de zuidelijke entree heeft de provincie in beperkte mate middelen gereserveerd (HOV visie). Besluitvorming wordt beoogd in de tweede helft van 2014.

Organisatie

In het project Groningen Spoorzone werken de provincie Groningen, ProRail, NS, Ministerie van Infrastructuur en Milieu en gemeente Groningen samen. In de gezamenlijke stuurgroep vindt besluitvorming plaats.

De gemeente is primair verantwoordelijk voor de gebiedsontwikkeling ten zuiden van de sporen en de herinrichting van het voorplein. De provincie is risicodragend verantwoordelijk voor de spoorse ingrepen (transfer, spoorconfiguratie en opstel terrein). De provincie is opdrachtgever voor Pro Rail, hiertoe gedelegeerd door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Op 14 maart 2014 is de Samenwerkingsovereenkomst Spoorwaaier Groningen getekend, volgend op een eerder gesloten intentieovereenkomst uit (2011). In de samenwerkingsovereenkomst zijn de uitgangspunten voor de samenwerking en planontwikkeling verwoord.

In de samenwerkingsovereenkomst zijn de volgende deelprojecten onderscheiden:

1. Uitbreiden en verbeteren van de transfer op station Groningen (extra perrons, een perrontunnel die ontworpen en uitgevoerd wordt om tevens te kunnen fungeren als interwijkverbinding ter voorbereiding op de eventuele realisatie van de zuid entree zoals bedoeld in Deelproject 11, alsmede aanpassing van het/de vigerende bestemmingsplan(en), aanpassing(en) aan het Stationsgebouw die het gevolg zijn van de uitbreiding en/of verbetering van de transferfunctie).
2. Realisatie van verhuurbare ruimten ter vervanging.
3. Zijperron station Groningen Europapark.
4. Verbetering en uitbreiding spoorconfiguratie, incl. opheffen overweg Esperantostraat.
5. Realisatie van een nieuw opstel terrein en vrijmaken bestaand terrein.
6. Aanpak van knelpunten op het stationsplein.

7. Realisatie van een bustunnel onder het stationsemplacement en de aansluitende infrastructuur.
8. Realiseren van verhuurbare ruimten “extra”.
9. Fietsparkeren Stationsgebied noordzijde.
10. Fietsparkeren Stationsgebied zuidzijde.
11. Realisatie entree zuidzijde transfer-/interwijk-tunnel.
12. Gebiedsontwikkeling en -inrichting stationsgebied zuidzijde.
13. Herinrichting Stationsgebied noordzijde
14. Busstation.
15. Vernieuwing Herewegviaduct.
16. OVCP voorzieningen tijdelijke situatie.
17. OVCP voorzieningen definitieve situatie.
18. Fietstunnel.

Communicatie

In maart 2014 zijn voorbereidingen getroffen voor de in april 2014 te starten actieve dialoog, die in april en mei 2014 zal plaatsvinden. Tevens is de publieksfolder ‘Groningen Beter Bereikbaar per Spoor’ breed verspreid onder de leden van de raad, direct aanwonenden (binnen een straal van 50 meter) en onder wijk- en buurtverenigingen langs het spoor. Ook bedrijven op en nabij het hoofdstation, ‘grootverbruikers’ zoals onderwijs en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven ontvingen de folder.

Stad en ommeland worden in het kader van de actieve dialoog breed geïnformeerd over de geplande ingrepen. Onderdelen voor de actieve dialoog zijn de spoorse ingrepen, de eventuele aanleg van een fietstunnel en de beoogde aanleg van een bustunnel. In het kader van de actieve dialoog wordt mensen gevraagd te reageren op plannen, zodat in de tweede helft van 2014 besluitvorming kan plaatsvinden (realisatiebesluit).

Herewegviaduct

De studie naar de mogelijkheden voor vernieuwing of uitstel van vernieuwing van het Herewegviaduct wordt in de eerste helft van 2014 afgerond. Het onderzoek naar uitstel is ingezet vanwege de samenloop met andere projecten. Gelijktijdige uitvoering van ARZ, Paterswoldsewegtunnel en Herewegviaduct kan de bereikbaarheid van Groningen onder druk zetten. De impactanalyse vindt plaats in samenwerking met Groningen Bereikbaar.

2. RISICO'S

Groningen Spoorzone

- Ambitieniveau en investeringen: De financiële opgave voor de gemeente is direct verbonden aan de door de gemeente geformuleerde ambitie om het gebied ten zuiden van het spoor te ontwikkelen tot een aantrekkelijk stedelijk gebied en aan de noordzijde van het station de verbinding met de binnenstad te verbeteren en het voorplein op te knappen. Het waarmaken van deze ambitie brengt forse - nog nader te financieren- investeringen met zich mee, waarbij de omvang en het moment van investeren afhangt van nadere planuitwerking en planfasering. Gedacht kan worden aan kosten van een eventuele fietstunnel, uitbreiding fietsenstallingen, realiseren ketenvoorzieningen, aanpassingen hoofdontsluiting Parkweg - Parkwegviaduct/Emmaviaduct, vormgeving entree zuidzijde, grondverwerving, bodemsanering, bouw- en woonrijpmaken, aanpassingen voorplein, busstation en plankosten.
- Tijd: De spoorse onderdelen van het project Groningen Spoorzone hebben een dwingend tijdpad in verband met de nieuwe spoorconcessie in 2020 en het RSP budget. Beoogd wordt de uitvoeringswerkzaamheden te hebben afgerond voor 2020 (start aanbestedingsprocedure begin 2015).
- Kansen voor gebiedsontwikkeling: Om verlies van kansen te voorkomen -mede gelet op de langjarige gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde- is het van belang dat de gemeente tijdig haar elementen inbrengt (bijvoorbeeld fietstunnel, vormgeving zuidentree) en door actieve planvorming voorkomt dat op korte termijn aan te leggen infrastructuur toekomstige gebiedsontwikkeling blokkeert.
- Veelheid aan belangen: De samenwerking tussen partijen verloopt goed en de overlegstructuur is in maart 2014 vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Het continue transparant maken van belangen en het tijdig identificeren van eventuele tegenstrijdigheden is voorwaardelijk voor een gestructureerde planvorming.

Voor de spoorse onderdelen is de provincie Groningen risicodragend opdrachtgever. Het betreft een investering van circa € 200 miljoen. De gemeente draagt (getrapt) bij via het RSP en bijdrage Raamwerk Regiorail. Voor de eventuele aanleg van een fietstunnel zijn nog geen investeringsmiddelen beschikbaar. Het betreft een gemeentelijke investering. Kosten worden geschat op orde grootte € 10-12 miljoen. De kosten voor aanleg van de beoogde bustunnel met aansluitende infrastructuur moeten nog in beeld worden gebracht. De provincie heeft een bedrag van € 20 miljoen gereserveerd. Eerdere schattingen lagen rond de € 40 miljoen. Voor de resterende dekking wordt onder andere gekeken naar (te verwachten) exploitatievoordeel van het OV.

Herewegviaduct

De totale investeringskosten voor de vervanging werden op basis van de verkenningsstudie, waarover de gemeenteraad in oktober 2013 is geïnformeerd, geraamd op 25-30 miljoen euro. Via de begroting is in totaal € 20 miljoen euro beschikbaar vanaf 2015.

3. FINANCIEN

Stand van de kredieten

Raadsbesluit 17 december 2008, nr. 6 g

€ 300.000

Raadsbesluit 22 april 2009, nr 6 b, nr.412	€ 242.000
Raadsbesluit 17 februari 2010, nr. 603)=	€ 458.000
Raadsbesluit 17 november 2010, nr. 6g	€ 851.000
Raadsbesluit 30 november 2013, nr. 8c)	€490.000
Raadsbesluit 23 april 2014, nr. 6k	€ 500.000
Totaal	€ 2.841.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	€ 2.300.948
--------------------------------------	--------------------

Herewegspoorviaduct

Stand van de kredieten

Voor de Herewegspoorviaduct heeft uw raad in totaal een plankostenkrediet van €305.000 beschikbaar gesteld:

Raadsbesluit 26 oktober 2011, nr. 8c	€ 80.000
Raadsbesluit 30 oktober 2013, nr. 8c	€ 200.000
Raadsbesluit 23 april 2014, nr. 6k	€ 25.000
Totaal	€305.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	€95.117
--------------------------------------	----------------

EEMSKANAALZONE

1.VOORTGANG

De ontwikkeling van de Eemskanaalzone (EKZ) is van belang voor Groningen als uitbreiding van het centrum stedelijk wonen en als motor van de Groninger economie. Binnen de EKZ onderscheiden we een aantal projecten die wij hieronder toelichten.

Kop van Oost II

Ontwikkelaar Heijmans gaat de 2^e fase van de Kop van Oost (Houtunielocatie) ontwikkelen. Het plan is aangepast aan de huidige marktomstandigheden met meer grondgebonden woningen in plaats van appartementen. Wij werken mee aan de hiervoor noodzakelijke wijziging van het bestemmingsplan. Inmiddels is de verkoop gestart voor de eerste fase. De interesse is groot en Heijmans denkt na over de 2de fase.

Berlagetracé

Het grootste deel van de werkzaamheden voor het Berlagetracé zijn afgerond, afgezien van de nog te realiseren verkeersafwikkeling tussen de Berlagebrug met de toekomstige Sontbrug. Deze verkeersafwikkeling is nauw afgestemd met het ontwerp van het Sontwegtracé. Opstarten en afronden van deze laatste werkzaamheden is mede afhankelijk van de benodigde verwervingen van onder meer Sontweg 15,17 en 19.

Sontwegtracé

In april 2011 heeft uw raad besloten het Sontwegtracé verder uit te werken. In november 2012 is het uitvoeringsplan Sontwegtracé door de raad vastgesteld (raadsvoorstel RO12.3141549).

Het Sontwegtracé bestaat uit de realisatie van zes verschillende deelprojecten:

1. Sontweg, reconstructie fase 1 (95% klaar)
2. Sontweg, reconstructie fase 2 (start werkzaamheden medio 2014)
3. Eltjo Ruggeweg, aansluiting Sontweg en Bornholmstraat (95% klaar, valt onder de exploitatiebegroting Berlagetracé)
4. Sontbrug (start werkzaamheden maart 2014)
5. St. Petersburgweg, herinrichting. De werkzaamheden zijn gestart, verwachting is dat het werk voor de zomer gereed is.
6. St. Petersburgweg, aansluiting Oostelijke Ringweg. Start werkzaamheden medio 2014.

Sontbrug

Qua financiële omvang en risico is de te bouwen Sontbrug het belangrijkste onderdeel binnen het Sontwegtracé. In november 2012 is uw raad akkoord gegaan met het definitief ontwerp Sontwegtracé, de daaraan gekoppelde begroting van € 65 miljoen en het dekkingsvoorstel. Op 18 december 2013 is deze begroting van € 65 miljoen met € 9,1 miljoen naar beneden bijgesteld tot het niveau van € 55,9 miljoen, hoofdzakelijk naar aanleiding van de aanbesteding van de Sontbrug.

Op 1 oktober 2013 heeft de gemeente aan de BAM Civiel de opdracht gegund voor circa 17 miljoen. Vóór deze aanbesteding kwam de kostenraming voor de uitvoeringskosten van de Sontbrug e.o. uit op een bedrag van circa € 27 miljoen. Het aan te besteden E&C-contract hebben we vervolgens weggezet op een lager bedrag, namelijk via een ingesteld plafondbudget van € 24,5 miljoen. Vanwege het aanbestedingsbedrag van bijna € 17 miljoen ten opzichte van de laatst geactualiseerde kostenraming van circa € 27 miljoen is enige (financiële) voorzichtigheid op zijn plaats. Het project Sontwegtracé neemt om deze reden binnen de begrote uitvoeringskosten een percentage onvoorzien mee van 25% over het voorlopig gegunde bedrag van bijna € 17 miljoen (= ca. € 4,2 miljoen).

De kostenramingen voor de zes tracédelen zijn het afgelopen jaar geactualiseerd. Dit heeft ook geleid tot een nieuwe begroting opzet voor het Sontwegtracé (en Berlagetracé voor wat betreft tracédeel 3).

Wensen Raad - Duurzaamheid, ecologie en kunst (€ 1.520.000)

Bij het vaststellen van het uitvoeringskrediet voor het Sontwegtracé formuleerde uw raad een aantal eisen als wensen. Binnen het aanbestedingstraject Sontbrug hebben we conform het raadsbesluit 2,5% duurzaamheid in plaats van 5% meegenomen. Wel hebben wij in het EMVI criterium het aspect duurzaamheid betrokken. De BAM heeft een duidelijke extra waarde toegevoegd, waarmee we extra in duurzaamheid investeren, passend binnen de aanbesteding. Daar waar in eerste instantie € 980.000 aan duurzaamheid is geschrappt, neemt BAM voor zo'n € 835.000 aan extra duurzaamheidsstaken op zich. Zouden we de overige, eerder bezuinigde duurzaamheidsaspecten alsnog meenemen, dan gaat het om (€ 980.000 - € 835.000 =) € 155.000.

Eenzelfde keuze geldt voor de ecologie-ambities (€ 350.000) en het toepassen van kunstuitingen (€ 190.000). Na realisatie van het totale project Sontwegtracé en indien middelen beschikbaar zijn, zullen we u voorstellen of en op welke wijze de resterende duurzaamheids- ecologie en kunstambities (€ 695.000) kunnen worden gerealiseerd.

Aanbestedingsvoordeel (€ 9,1 miljoen)

Door het investeringsniveau te verlagen van € 65 miljoen naar € 55,9 miljoen voor het Sontwegtracé is de dekking eveneens verlaagd met € 9,1 miljoen. Dit geld is niet direct vrij besteedbaar. Het project Sontwegtracé wordt gefinancierd uit verschillende subsidiebronnen (FES - € 12 miljoen, RSP - € 18 miljoen en BDU - € 5 miljoen) en € 30 miljoen uit de grondexploitatie Meerstad. De basisexploitatiebegroting Sontwegtracé ging uit van een "Meerstad"-bijdrage van € 30 miljoen. Met het aanbesteding voordeel is de bijdrage van Meerstad in de op 18 december 2013 vastgestelde herziening verlaagd met € 9.073.000. Het aanbestedingsvoordeel kan ook invloed hebben op de subsidiabele kosten en daarmee op de te ontvangen subsidiebijdrage. Voor dit risico is een voorziening opgenomen in het project.

Samengevat volgt dan het volgende beeld:

Dekking van de € 55,9 miljoen investeringen is als volgt

• bijdrage Meerstad (in 2016/2017):	€ 20,9 miljoen;
• bijdrage RSP-overig:	€ 18,0 miljoen;
• bijdrage FES:	€ 12,0 miljoen;
• bijdrage BDU:	€ 5,0 miljoen;
Totaal	€ 55,9 miljoen

In de exploitatiebegroting EKZ is rekening gehouden met buffers in de vorm van onvoorzien en weerstandsvermogen. Gelet op de scherpe aanbesteding, hebben we ervoor gekozen relatief hoge buffers op te nemen. Wanneer na realisatie van het Sontwegtracé blijkt dat deze buffers niet nodig zijn, kan een afweging worden gemaakt over de inzet van dit voordeel.

Hierbij worden dan in ieder geval de volgende zaken betrokken:

- Wensen raad op het gebied van duurzaamheid, ecologie en kunst;
- Taakstelling woonschepenhaven;
- Afspraak voorjaarsbrief over versterken weerstandsvermogen en cofinancieringsfonds;
- Verlagen bijdrage Meerstad.

Woonschepenhaven

Het door het College en de Raad vastgestelde revitaliseringsplan Woonschepenhaven (eind 2013) is het resultaat van jarenlang overleg met de bewoners van de haven. Het plan resulteert in de aanleg van riolering, vernieuwing van kabels en leidingen, het uitvoeren van groot onderhoud aan de steigers en het baggeren van de haven. Het doel is om een nieuwe ligplaatsindeling voor de woonboten te realiseren waardoor de brandveiligheid verbeterd wordt.

In 2014 ligt de focus op de voorbereiding en aanbesteding van het plan. Burgerparticipatie blijft daarin een belangrijke taak voor de projectgroep. Deze is intensief opgezet, maar blijkt in de praktijk ook weerbarstig. De klankbordgroep heeft niet gefunctioneerd en het overleg met het bestuur VWG gaat moeizaam. Het vertrouwen in de Gemeente Groningen is nog (steeds) klein en bewoners willen 'eerst zien en dan geloven'.

De voorbereiding en aanbesteding van het revitaliseringsplan duren tot het derde kwartaal van 2014. Aansluitend starten we de realisatiefase op. Hoe deze eruit ziet qua fasering en uitvoeringswijze wordt pas duidelijk na de aanbesteding. De verwachting is dat we de werkzaamheden rond de zomer van 2015 afronden.

Visie Eemskanaalzone – deelgebied Boulevard

In het deelgebied Boulevard willen we een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkmilieu realiseren, waarbinnen we de interne en externe ontsluiting en de gewenste interwijk-verbindingen voor langzaam verkeer op aantrekkelijke wijze vormgeven. Daarvan kan een stimulerende werking uitgaan op initiatieven vanuit de markt. De visie (bouwstenennotitie) is afhankelijk van de vorderingen van de woningbouwprojecten Kop van Oost II (Heijmans) en EKZ NZ Balkgat-locatie (AM). Nu er meer zicht is gekomen op het bouwplan Kop van Oost II zullen we starten met het opstellen ervan.

P+R Meerstad

30 oktober 2013 heeft uw raad ingestemd met de geactualiseerde netwerkanalyse Regio Groningen-Assen. Onderdeel van deze actualisatie is de HOV-visie, waarin we de toekomst van busvervoer in de stad en regio weergegeven. P+R Meerstad maakt onderdeel uit van deze plannen. In 2014 wordt de inpassing van deze P+R locatie bestudeerd.

2.RISICOS'S

Woningbouwlocaties algemeen

- De financiële risico's betreffen de ingenomen grondposities en de potentiële opbrengstwaarde. We streven ernaar de aankopen voor woningbouw via locatieontwikkeling te compenseren. Op het moment dat de individuele ontwikkellocaties nader zijn uitgewerkt, kunnen we (deel)exploitaties opzetten.

Woonschepenhaven

- Het gevraagde krediet van € 4,5 miljoen (plus 0,2 miljoen euro aan eerder verstrekte plankostenkredieten) vloeit voort uit een tentatieve raming en wordt aangemerkt als taakstellend.
- Geen medewerking bewoner/eigenaar. Beheersmaatregelen: 1. Afspraken schriftelijk vastleggen en laten ondertekenen door Gemeente en bewoner 2. Gemaakte afspraken worden contractonderdeel richting aannemer.
- Geen overeenstemming over nieuwe ligplaats. Beheersmaatregelen: 1) Overleg met betrokkenen, vooroverleg met bestuur VWG en vervolgens met alle bewoners via steigeroverleg 2. Vastleggen afspraken en laten ondertekenen.
- Schade aan woonboten en inventaris. Beheersmaatregelen: Vooropname technische staat van onderhoud woonboten en rapport deponeren bij notaris.
- Schade aan schuurtjes en andere opstallen. Beheersmaatregelen: onderbrengen bij de aannemer, in contract opnemen de eis voor inventarisatie.
- Aanwezigheid Flora & Fauna verhinderen start (Inventarisatie in mei). Beheersmaatregelen: 1. Vanaf april-mei onderzoek uitvoeren (herhalend!!). 2 broedkasten plaatsen. 3. Rapporten ter beschikking stellen aan inschrijvers. 4. verdragingsclausule in contract opnemen.

Infrastructuur

Het weerstandsvermogen voor Berlagetracé blijft vooralsnog staan op circa € 0,8 miljoen Het risicoprofiel van het Sontwegtracé bestaat uit de drie volgende onderdelen:

Reserve onvoorzien – Sontbrug (€ 4,2 miljoen):

Nu de aanbestedingsresultaten bekend zijn is het noodzakelijk om een risico op te nemen. De risicoreserve binnen het project is opgesplitst in twee delen. Het grootste gedeelte hiervan heeft betrekking op de Sontbrug.

Weerstandsvermogen – overig Sontwegtracé (€ 0,8 miljoen):

Het benodigde weerstandsvermogen binnen het project is verlaagd met € 2,3 miljoen van € 3,1 miljoen naar € 0,8 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen wordt gevormd voor de nog te maken kosten exclusief de Sontbrug. Het risico van de overige onderdelen wordt als beperkt ingeschat en het noodzakelijke weerstandsvermogen bedraagt dan 0,8 miljoen (10% van circa € 8 miljoen).

Mogelijk subsidieverlies RSP (€ 8,5 miljoen):

Op basis van de gegevens uit de aanbesteding is een nieuwe voorlopige raming gemaakt van de omvang van de subsidiabele kosten en de te realiseren subsidie. Op basis van deze raming is de voorziening voor het mogelijke subsidieverlies verhoogd tot € 8,5 miljoen. Eén van de subsidievoorwaarden is namelijk dat de subsidie naar rato wordt verlaagd als de totale subsidiabele projectkosten lager zijn dan het minimale niveau. De stijging wordt veroorzaakt doordat enerzijds het aanbestedingsvoordeel en de overige kostenverlagingen leiden tot lagere subsidiabele kosten. Anderzijds hebben wij in de raming rekening gehouden met de mogelijkheid dat de post onvoorzien niet in zijn geheel besteed zal gaan worden. Naarmate het project vordert zal ook meer inzicht worden verkregen in de omvang van de te realiseren subsidie. Eventuele extra kosten kunnen ook leiden tot een verlaging van de voorziening voor het mogelijke subsidieverlies.

De subsidieomvang wordt pas definitief bepaald op het moment dat het project is gerealiseerd en de subsidie afgerekend kan worden. In de tussenliggende periode onderzoeken we allereerst de mogelijkheden om de subsidie binnen het project zo optimaal mogelijk te benutten.

3.FINANCIEN

De ontwikkelingen van de deelgebieden binnen de EKZ strekken zich uit over een groot aantal jaren, waarbij we in grote mate afhankelijk zijn van marktinvesteringen. Om de risico's te beperken houden we de programma's zo flexibel mogelijk; we kunnen aanpassingen inzetten om tekorten te verminderen. Door flexibiliteit en fasering binnen de visie kunnen we maximaal op de marktomstandigheden inspringen en dit risico zoveel mogelijk beperken. Al deze ontwikkelingen hebben samen met een andere reeks ontwikkelingen een financiële vertaling gekregen binnen de (herziene) integrale exploitatiebegroting Eemskanaalzone. Hierbij gaan we in op investeringen en dekking voor de volgende reeks deelgebieden:

- Sontwegtracé (Europaplein t/m Oostelijke ringweg)
- Berlagetracé
- Houtunie (Kop van Oost)
- Containerterminal
- Woonschepenhaven
- Eemskanaal noordzijde, 1e fase
- P+R Meerstad
- Openbare ruimte

De onderlinge verwevenheid van de diverse deelgebieden zorgt ervoor dat het sturen op de afzonderlijke gebieden grote financiële onzekerheden en risico's met zich meebrengt. Door het als een gebiedsontwikkeling te benaderen, bewaken we de samenhang, kunnen we de voor- en nadelen van de diverse keuzes en ontwikkelingen integraal afwegen en de diverse ontwikkelingen op elkaar afstemmen. De verwachting is dat de ontwikkeling van de deelgebieden in de Eemskanaalzone marktconform en elkaar opvolgend zal verlopen. Bij veranderende (markt)omstandigheden kan dan op eenvoudige wijze inzicht worden verkregen in de consequenties van de ontwikkelingen en kunnen we – indien nodig – adequate bijsturingmaatregelen treffen.

Eemskanaalzone

Omschrijving	Raadsbesluitdatum	nr.	bedrag
Plankostenkrediet Berlagetracé	24 november 2004	5h	€ 838.000
Plankosten- + uitvoeringskrediet Berlagetracé	19 oktober 2005	9	€ 23.162.000
Plankostenkrediet tbv coördinatie EKZ: visie 'EKZ-verbinding in de stad'	25 januari 2006	180	€ 1.455.000
Plankosten- + uitvoeringskrediet Houtunie (Kop van Oost, 1e fase)	27 september 2006	6a	€ 887.000
Plankostenkrediet Sontwegtracé	19 december 2007	62	€ 1.280.000
Aanvullend uitvoeringskrediet Houtunie (Kop van Oost, 1e fase)	25 maart 2009	6b	€ 60.000
Inbrengwaarden gronden Containerterminal en EKZ NZ 1e fase, aangekocht via Grondbank	15 december 2010	6e	€ 6.500.000
Aanvullend plankostenkrediet Sontwegtracé	27 april 2011	8f	€ 720.000
Plankosten- + uitvoeringskrediet Woonschepenhaven, incl. eerder verstrekte plankostenkred. en expl. budgetten	21 december 2011	6i	€ 5.194.000
Plankostenkrediet boardwalk, e.d.	25 januari 2012	6c	€ 100.000
Plankosten- + uitvoeringskrediet Sontwegtracé	28 november 2012	8c	€ 63.000.000
Extra krediet ivm opknippen krediet t/m 2014 (Sontwegtracé > 2014)	30 januari 2013	8b.8	€ 2.353.000
Verlaging krediet ivm opknippen krediet t/m 2015 (Sontwegtracé > 2015)	18 december 2013	6i	€ 3.100.000-
Totaal aan kredieten			€ 102.449.000 *

Met het besluit van 18 december 2013 is een totaalkrediet beschikbaar gesteld van € 102.449.000. Dit krediet is gebaseerd op de al bestaande uitgaven en de verwachte bestedingen tot en met 2015, dan wel verplichtingen voor de diverse deexploitatie.

Stand van de uitgaven

Eemskanaalzone overkoepelende kosten	
Berlagetracé	
Sontwegtracé	
Kop van Oost	
Woonschepenhaven	
Boardwalk, Openbare oevers, e.d.(o.m. Visie EKZ Boulevard)	
Containerterminal	
Eemskanaalzone Noordzijde fase 1	
Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	39.361.474

De eerstvolgende actualisatie / herziening vindt in december 2014 plaats.

GROTE MARKT OOSTZIJDE

Foto: Marieke Kijk in de Vegte

1.VOORTGANG

Groninger Forum c.a.

Het afgelopen kwartaal heeft aannemer BAM de grond in de bouwput van het Groninger Forum afgegraven tot een diepte van 17 meter, funderingspalen en grondankers geboord, en het onderwaterbeton gestort. Terwijl het onderwaterbeton uithardt wordt het water geleidelijk uit de bouwput gepompt. De bouwput is medio april 2014 leeg, waarna kan worden gestart met de bouw van de ondergrondse parkeergarage. De parkeergarage is eind 2014 constructief gereed, waarna de bouw van het Forum-gebouw van start kan gaan. Het Forum-gebouw leveren we naar verwachting eind 2016 op, waarna kan worden begonnen met de inrichting van het interieur van het gebouw. De opening staat gepland in 2017.

Foto: Mark Sekuur (diepste punt Forum d.d. 15-4-2014)

Nieuwbouw Vindicat

De nieuwbouw van Vindicat is eind februari 2014 opgeleverd. Burgemeester Vreeman en de voltallige senaat van Vindicat atque Polit ondertekenden op 5 maart 2014 de officiële overdracht van de nieuwe studentensociëteit aan de Grote Markt. Het gaat om een ruil; het oude pand staat nu op naam van de gemeente Groningen.

Vindicat heeft vervolgens de nieuwbouw ingericht, waarna het oude onderkomen is ontruimd voor de sloop. Begin april heeft Vindicat het oude pand leeg overgedragen aan de gemeente Groningen, die het pand vervolgens overdraagt aan aannemer BAM voor de sloop. Voordat de sloopwerkzaamheden starten, wordt eerst het aanwezige asbest verwijderd.

Nieuwe Oostwand

Eind 2013 is de procedure voor de partiële herziening van het bestemmingsplan Grote Markt – Oostwand opgestart. Deze bestemmingsplanwijziging is opgesteld om over meer keuzemogelijkheden voor de invulling van de nieuwe oostwand te kunnen beschikken. In het geldende bestemmingsplan is de locatie van de verbindingsstraat tussen de Grote Markt en de Nieuwe Markt exact vastgelegd. Daardoor is er onvoldoende mogelijkheid om er ook grotere winkelformules te huisvesten. Uit onderzoek blijkt dat juist hiernaar vraag bestaat vanuit de markt. Door in het bestemmingsplan een ruimer gebied aan te wijzen, waar de straat kan worden aangelegd, kan er binnen het blok worden geschoven en kan een groter winkelvloeroppervlak worden ontwikkeld. Daarmee ontstaat de mogelijkheid om een waardevolle aanvulling op het bestaande winkelaanbod te creëren. Dit draagt bij aan een levendige oostwand die veel publiek trekt. Vanaf 4 april 2014 is het bestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage gelegd. Tegelijkertijd vindt inspraak plaats over het aangepaste beeldkwaliteitsplan Grote Markt – Oostwand. Het beeldkwaliteitsplan is in opdracht van Volker Wessels Vastgoed opgesteld door de Berlijnse architect Thomas Müller. Het komende jaar spant Volker Wessels Vastgoed zich in om eindgebruikers en beleggers aan het project te binden. Zodra dit gelukt is komt er meer zicht op het functionele gebruik van de te realiseren panden. Samenhangend hiermee werken de gemeente en VWV hun contractuele verplichtingen nader uit en leggen deze vervolgens vast in een realisatieovereenkomst.

Nieuwe Markt

De ruimte tussen de Schoolstraat en de achterzijde van de nieuwe Oostwand biedt ruimte aan de Nieuwe Markt, een waardevolle en hoogwaardige uitbreiding van de openbare ruimte van de stad. Inzet is realisatie van een bruisend plein, waar mensen naar toe willen, waar terrassen zijn, en waar activiteiten plaatsvinden. Dit betekent dat ook rondom dit plein wordt ingezet op publiek aantrekkende functies in de nieuwe bebouwing. De ontwikkeling van het Groninger Forum zal de bestaande en nieuwe functies rond het nieuwe plein stimuleren. Ook de ondernemers en vastgoedeigenaren rondom het plein spelen een belangrijke rol in de totstandkoming van de bruisende beleving van het plein.

Begin 2012 zijn de basisuitgangspunten (zoals maaiveldverloop, afwaterings-systematiek, openbare verlichting, materialisering) voor het ontwerp van het nieuwe stadsplein vastgesteld dat als uitgangspunt dient voor het verdere ontwerp van het plein. Vanaf maart 2014 wordt een vervolg gegeven aan de ontwerpwerkzaamheden voor de Nieuwe Markt. Binnen het totale project vinden de uitvoeringswerkzaamheden met betrekking tot de Nieuwe Markt plaats vanaf voorjaar 2015, na gereedkoming van de ondergrondse Forumgarage en de fietsenkelder.

Nieuwe Markt zuidzijde

De ontwikkeling NMZZ omvat verschillende deelprojecten. Het meest in het oog springend is de herontwikkeling van enkele gemeentelijke panden (Poelstraat 16, 18, 24, 26, 28) met

tussenliggende panden (Poelestraat 20, 22) die in eigendom zijn van een derde. Met deze eigenaar, Vastgoed Horeca Groningen (VHG) zijn we in afrondende besprekingen om ook de achterzijde van de Poelestraat 20 en 22 in de ontwikkeling te betrekken. In 2012 is gestart met de verbouw van voormalig pand Images, Poelestraat 30. In het voorjaar van 2013 is de verbouw gereedgekomen.

Begin 2013 startte de EU-aanbestedingsprocedure voor de coördinerend architect NMZZ en de meervoudige selectieprocedure voor de VO-architecten NMZZ. De opdrachten aan de architecten zijn gegund. In het najaar van 2013 zijn de VO-architecten gestart met het ontwerpproces voor de (overgebleven) panden aan NMZZ. Naar verwachting start de uitvoering begin 2015.

Foto: Marieke Kijk in de Vegte (plangebied Nieuwe Markt zuidzijde)

2. RISICO'S

De belangrijkste risico's waaruit financiële tegenvallers kunnen voortvloeien zijn:

- Mogelijke technische problemen met de bouwkuip;
- Mogelijke vertraging oostwand als gevolg van zwakke vastgoedmarkt;
- Mogelijk subsidierisico.

Geconcludeerd kan worden dat er sinds 2012 een verschuiving in het risicoprofiel heeft plaatsgevonden. Enerzijds zijn de risico's voortvloeiend uit de bouw van de parkeergarage en de bouw van Vindicat afgenomen. Tot op heden hebben zich geen grote (technische) problemen voorgedaan. De kans op grote technische problemen neemt af naarmate de bouw vordert. Anderzijds is de situatie op de vastgoedmarkt verslechterd.

3. FINANCIEN

Stand van de kredieten

Plankostenkrediet	
Besluit 30-12-2002, nr. 15	500.000
Besluit 29-01-2003, nr. 13	420.000
Besluit 28-04-2004, nr. 6	1.580.000
Besluit 25-02-2006, nr. 8	2.500.000
Besluit 28-03-2007, nr. 8	2.500.000
Besluit 18-06-2008, nr. 5q	1.250.000
Besluit 29-10-2008, nr. 6k	500.000

Besluit 26-11-2008, nr. 8	2.000.000
Besluit 17-06-2009, nr. 8	2.500.000

Uitvoeringskrediet	
Besluit 17-06-2009, nr. 8	15.000.000
Besluit 23-06-2010	40.000.000
Besluit 30-11-2011	115.000.000
Besluit 27-06-2012, nr. 6i (Vindicat)	906.000
Besluit 29-01-2014	123.000

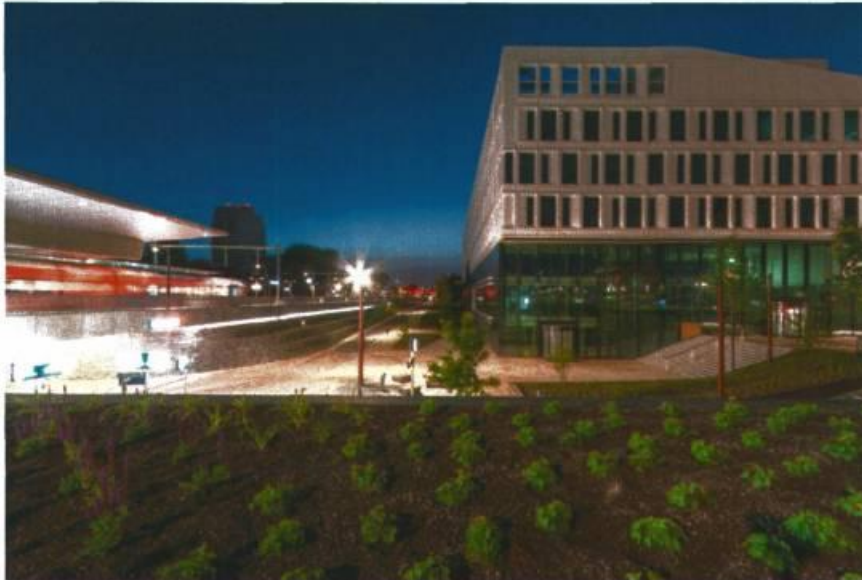
Totaal toegestane plankosten en uitvoeringskrediet	184.779.000
--	-------------

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	85.253.993
--------------------------------------	------------

Deel van de dekking van het Informatiecentrum komt uit de grondexploitatie Grote Markt maar het Informatiecentrum valt buiten de strekking van deze sleutelprojectenrapportage.

Europapark - Station Europapark – Kempkensberg / Engelse kamp

Afbeelding: Harm Buitersplein bij nacht

1.VOORTGANG

Noorderpoort, centrum voor sport en bewegen

In februari 2014 heeft uw raad het besluit genomen de locatie Europapark op haalbaarheid en inpasbaarheid van een sporttheater verder uit te werken. Deze uitwerking is medio juni 2014 gereed. Uw raad besloot eveneens FC Groningen te huisvesten op Sportpark Corpus. Ook deze plannen zijn gereed en met de herinrichting van het park is een aanvang genomen. Het is de bedoeling dat FC Groningen in het najaar van 2015 op Corpus gaat trainen en dan kan – na de verhuizing - met de start van de bouw van het sportcentrum begonnen worden.

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)

Het Europapark is aangewezen als CPO-locatie. Met twee organisaties wordt onderzocht of we in gezamenlijkheid tot een CPO woningbouwplan kunnen komen. De twee organisaties bieden op korte termijn hun gezamenlijk woningbouwplan aan, welke we op haalbaarheid zullen toetsen. Vervolgens kunnen contractuele afspraken worden gemaakt. Wij hopen voor de zomer met de beide partijen definitieve (financiële) afspraken te maken.

NS Poort locatie

In het deelgebied nabij en grenzend aan het buurtparkje is nog ruimte voor een grondgebonden woningbouwprogramma met een stedelijke rand langs de Boumaboulevard. We zijn hierover met een ontwikkelaar in gesprek en hopen op korte termijn te kunnen komen tot planvorming.

Hete Kolen

De bouwwerkzaamheden voor het multifunctionele gebouw ‘Hete Kolen’ met 132 wooneenheden voor jongeren en kantoorfuncties in de plint van woningcorporatie Lefier en Architectenbureau Team 4 vordert gestaag. De karakteristieke Kolenmuur maakt, conform de

wens van uw raad, integraal onderdeel uit van het gebouw langs de Boumaboulevard (op de huidige parkeerplaats P5).

Bedrijfsverzamelgebouw

De ontwikkelaar met wie we de mogelijkheden onderzochten voor een bedrijfsverzamelgebouw op een kavel nabij de Mediacentrale heeft zich terug getrokken. Wij hopen op korte termijn met een andere ontwikkelaar een doorstart op deze plek te kunnen maken.

Boumaboulevard en Helperparkweg

De werkzaamheden voor het doortrekken van de Boumaboulevard naar de Helperparkweg en langs het spoor naar de Duinkerkenstraat zijn na een nieuwe aanbesteding eind 2013 afgerond.

Groen

Onze uitgangspunten voor een meer parkachtige uitstraling van het Europapark staan in een groenvisie verwoord. Gefaseerd leggen we groen, bomen en promenades in het Europapark aan, zodat een aantrekkelijk woon- en werkgebied ontstaat.

De tijdelijke contracten met Stadstrand Euroborg en de stichting Petit Mbaou (eigenaar schip) zijn ontbonden aangezien zij niet passen in de groenvisie. We hebben u hierover per brief in oktober 2013 geïnformeerd. De Boumaboulevard bij de entree van het park heeft een boomlaanstructuur gekregen. Het gebied achter parkeerplaats P5 knappen we op. Verder willen we P+R Europapark met een fiets-voetpad/laanstructuur gaan verbinden met het Helperpark. Voorwaarde hiervoor is wel dat we een oplossing vinden voor de supportersmuur die nu als barrière werkt. Daarnaast is er overleg met de projectgroep Aanpak Zuidelijk Ring om het groen dat zij niet terug kunnen planten, te compenseren op het Europapark.

Energievisie

Voor het Europapark hebben we een concreet plan uitgewerkt voor de realisering van een WKO systeem. Voor de exploitatie hiervan hebben we samen met het waterbedrijf een de onderneming Warmtestad opgericht. Het is de bedoeling dat bestaande en nieuwe bedrijven op het systeem worden aangesloten.

Voor de Euroborg wordt gewerkt aan een plan voor zonnepanelen op het dak van het stadion.

Marktstrategie

Met de aanleg van de infrastructuur op het Europapark is de bereikbaarheid van het gebied gewaarborgd: een belangrijke randvoorwaarde om van het Europapark een succesvol ontwikkelgebied te maken. Om het gebied blijvend onder de aandacht van ondernemers te brengen is met de uitgangspunten van de visie "Rode Loper" in overleg met Bureau la Compagnie een eerste aanzet gegeven voor een marktstrategie. Deze strategie gaan we de komende periode verder uitwerken.

Nieuwbouw Harm Buitenplein en Station Europapark

Het nieuwe kantoor van de gemeente Groningen aan het Harm Buitenplein is eind 2013 in gebruik genomen. Momenteel wordt het gebied rondom het nieuwe kantoor woonrijp gemaakt. Wij hopen voor de zomer de financiële afrekening met ProRail af te ronden, nu alle (meerwerk) nota's door de aannemer zijn ingediend. Via de Staat P hebben we vermeld dat de Post Onvoorzien met een bedrag van 1 miljoen wordt overschreden. Deze overschrijding is ontstaan door de vrijval van het aanbestedingsvoordeel op het Station aan het concern evenals

de afrekening van de parkeergarage vanuit het project met SoZaWe. Echter de verwachting is dat bij de eindafrekening dit bedrag – zoals het er nu naar uitziet - weer teniet wordt gedaan. Dit komt door de vrijval van de middelen uit van het budget van de Post Onvoorzien die momenteel nog in de begroting van ProRail worden gereserveerd. Als deze post bij de eindafrekening niet wordt aangewend, kan de overschrijding met de vrijval uit de Post Onvoorzien worden verevend.

Afbeelding: station Europapark bij nacht

Kempkensberg/Engelse Park

Door de samenvoeging van de grexen van het Europapark, station Europapark en de Kempkensberg/Engelse Park is er nu sprake van één gebied.

We hebben de Helperzoom heringericht en de randen langs het plangebied afgewerkt waardoor we het gebied aanzienlijk meer kunnen vergroenen. De parkeergarage is gereed en in gebruik genomen. De openbare stadstuin wordt aangelegd, het daarin gelegen paviljoen (horeca, vergader ruimten) is nagenoeg gereed. De sloop van de kantoortorens afgerond, de tijdelijke parkeerplaatsen opgeruimd zodat het groen weer kan hersteld kan worden. Met een ontwikkelcombinatie spreken we over de ontwikkeling van 120 grondgebonden woningen in het Engelse kamp en 60 appartementen in het gebied Kempkensberg tegen de stadstuin aan. We hopen in mei zicht te hebben op een financieel haalbare ontwikkeling.

2. RISICO'S

De herziene grondexploitatie voor het Europapark en het Station Europapark zijn in december 2013 door uw raad vastgesteld. Het programma dat we ooit maakten sluit niet meer aan. We

passen het daarom aan de nieuwe marktomstandigheden aan. Dat betekent onder andere meer openbare ruimte en groen en meer ruimte voor functies die minder opbrengsten genereren (zoals scholen en wonen), maar waar wel vraag naar is.

Europapark bevat naast de normale risico's ten aanzien van grondexploitaties een aantal bijzondere risico's:

- De omvang van de boekwaarde in relatie tot de begrote grondopbrengsten.
- De fasering van de gronduitgifte.
- Subsidiebeheer, te noemen valt: SNN, EFRO, ISV, BDU, BIRK, Kompas.

3. FINANCIEN

**Europapark, incl. Station en Kempkensberg-Engelse Kamp:
stand van de kredieten van de historische opbouw voor het gehele gebied**

Besluit Europapark Totaal 05-11-1998	6.909.000
Besluit Europapark Totaal 27-1-1999	681.000
Besluit Europapark Totaal 22-12-1999	13.296.000
Besluit Europapark Totaal 21-11-2001	23.716.000
Besluit Europapark Totaal 31-03-2004	4.922.000
Besluit Europapark Totaal 23-05-2007	43.700.000
Besluit Kempkensberg 20-1-08	1.390.000
Besluit Station Europapark 28-5-08	2.200.000
Besluit Kempkensberg 18-6-08	528.000
Besluit Kempkensberg 29-10-08	10.815.000
Besluit Station Europapark 17-6-09	41.900.000
Besluit Station Europapark 23-6-10	2.000.000
Besluit Station Europapark 18-3-11	3.061.000
Besluit Kempkensberg 30-3-11	1.623.000
Besluit Europapark 25-1-12 (ingetrokken)	-1.200.000
Besluit Europapark 25-1-12	10.819.000
Besluit Kempkensberg 30-1-13	3.528.000
Correctie	-/ - 24.000
Besluit Europapark 18-12-13	400.000
Besluit Station Europapark 10.538.000	10.538.000
Besluit Kempkensberg 18-12-13	686.000
Totaal uitvoeringskrediet Europapark, incl. Station en Kempkensberg	181.418.000

Stand van de uitgave

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	150.547.796
--------------------------------------	-------------

OOSTERHAMRIKTRACE

1. VOORTGANG

Routekaart

Uw raad heeft in november 2013 de Routekaart Oosterhamrikzone ontvangen, een dynamische ontwikkelagenda voor de toekomst van dit gebied. We hebben een flexibel plan opgesteld, waarin op alle schaalniveaus initiatieven (van klein tot groot, van tijdelijk tot definitief) een plek kunnen krijgen. Daarbij informeren wij de bewoners goed; over het totaal via een inloopmarkt, zoals op 1 oktober 2013 of op deelprojectniveau als dat nodig is. De belangrijkste opmerkingen van uw raad over de Routekaart waren:

- De wens om te komen tot een goed participatieproces rondom de besluitvorming van de autobereikbaarheid van het UMCG;
- De wens met de woonbootbewoners in co-creatie te komen tot een goede invulling van de oever.

De bereikbaarheid van het UMCG in de context van het Noordoostelijk stadsdeel is onderzocht, waarbij ons college geen besluit heeft genomen over de te nemen maatregel. We onderzoeken samen met Provincie en Rijkswaterstaat in een open en transparant vervolgproces waar we de aanbevolen verbindingsweg kunnen realiseren, rekening houdend met de vervanging van de G. Krolbrug. Besluitvorming over een eventuele auto-ontsluiting door de Oosterhamrikzone is van belang geweest voor het opstellen van de Routekaart. Maar er zijn ook locaties die niet (of nauwelijks) beïnvloed worden door de keuze voor een auto-ontsluiting. De Routekaart is opgesteld met dat besef in het achterhoofd.

Met Nijestee onderzoeken we voortdurend op welke wijze de liggende overeenkomst past in de huidige (markt)situatie en steken we in op een tijdelijke invulling van locaties om te zorgen voor waarde creatie in het gebied.

Marktpartijen zien de Oosterhamrikzone als een belangrijk ontwikkelgebied voor jongerenhuisvesting. De omgeving is bezorgd over de samenstelling van de wijk, de bevolkingsopbouw en de potentiële overlast die extra studenten, als gevolg van een ander dag-nachtritme, met zich mee kunnen brengen. Ook de hoeveelheid parkeerplaatsen, in relatie tot de parkeernorm voor studenten, leidt tot onvrede in de omliggende wijken. In de komende periode onderzoeken we hoe we de ontwikkeling van de Oosterhamrikzone, in het licht van de reacties uit de buurt, verder richting geven, met oog voor eventuele flankerende maatregelen.

Oosterhamrikkade noordzijde, locatie A en B en particuliere kavels

De ontwikkelaars KUUB en Nijhuis ontwikkelen locatie B tot grondgebonden woningen, met mogelijkheden tot het creëren van woon-werkeenheden, beneden-bovenwoningen of geclusterde eenheden (geen studio's, minimaal 60 m²) in drie tot vier bouwlagen. Zij worden aan de achterzijde via een (vent)weg ontsloten. Parkeren gebeurt op eigen terrein. De doelgroep betreft meerpersoonshuishoudens, zoals jonge stellen, gezinnen en senioren.

Het verbandschrift met Nijhuis Noord over de verkoop van 2 fasen van locatie B is getekend. De gebruiksovereenkomsten zijn opgezegd, waarbij met garagebedrijf BNB maatwerkafspraken zijn gemaakt op een nieuwe locatie. Het bedrijf Lichtpunt kan zijn huidige locatie tot 1 juli 2015 blijven huren. De panden zijn gesloopt en de ondergrond wordt gesaneerd. De verkoop van de woningen start in het voorjaar van 2014.

Direct naast deelgebied A komen een aantal particuliere kavels in ontwikkeling. Voor het bouwplan van Kooi (locatie van de voormalige drukkerij van Denderen / 32 stuks jongerenhuisvesting) is een omgevingsvergunning afgegeven. Zij verwachten begin 2014 te gaan bouwen. Het plan van Nijhuis Bouw op de ABN-AMRO locatie (36 zelfstandige wooneenheden voor jongeren) wordt medio 2014 verder ontwikkeld.

Oosterhamrikkade noordzijde, locatie C

We onderzoeken de mogelijkheden voor tijdelijke studio's voor jongerenhuisvesting door Nijestee en een betaling hierbij in natura (dus niet in geld, maar in dienst/werk). Dit deelproject is afhankelijk van de bereikbaarheidstudie UMCG/vervanging G. Krolbrug en de projectfinanciering van Nijestee en wordt mogelijk door een derde partij gerealiseerd.

Wielewaalplein

Met de ondernemers is bekeken of de inrichting aansluit bij de behoefte. Uitkomst is dat er meer fietsklemmen geplaatst moeten worden. Deze worden in het voorjaar van 2014 geplaatst.

Afbeelding: uitzicht vanuit De Groenling

UMCG Distributiecentrum

De herontwikkeling van het voormalig UMCG-distributiecentrum is door de huidige eigenaar opgepakt. In november hebben zij een aanvraag omgevingsvergunning voor de oprichting van 148 tweekamer appartementen in de markthuursector ingediend en de realisatie van ongeveer 76 parkeerplaatsen. Voor de realisatie moet nog een bestemmingsplanwijziging worden doorlopen. Als college en raad hiermee instemmen, verwachten we dat eind 2014 de bouw kan starten.

Het betreft volledige sloop-nieuwbouw, waarbij de huidige verschijningsvorm van het gebouw terugkeert. De sloopmelding is door ons geaccepteerd, doch voor de sloop dient nog aanvullend onderzoek naar o.a. de vleermuis plaats te vinden. De verwachting is dat de bouw eind 2014 gaat plaatsvinden, nadat een uitgebreide WABO-procedure is doorlopen.

Alfa-Laval

De voorbereidingen zijn gestart om de Alfa Laval-locatie, conform de Routekaart, eind 2014 leeg te krijgen. De laatste contracten zijn ontbonden en de gebruikers geïnformeerd. Het

complex wordt begin 2015 gesloopt. De verdere planvorming wordt in het voorjaar van 2014 opgestart.

Locatie D, Oosterhamrikkade zuidzijde

We onderzoeken verschillende initiatieven voor de realisering van tijdelijke en of permanente huisvesting tussen de Zaagmuldersweg en de Oliemuldersweg. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om de uitspraak van de Raad van State over de tuinen bij de woonboten, mede in relatie tot de bedenkingen van uw raad (behandeling Routekaart) ten uitvoer te brengen.

Paradijsvogelstraat (deelgebied E2), de Stadswerf (deelgebied E1) en deelgebied F Struisvogelstraat

In afwachting van de Routekaart en de herijking van de samenwerkingsovereenkomst met Nijestee zijn de ontwikkelingsactiviteiten opgeschort of vertraagd. Samen met Nijestee, bewoners en Toentje/Voedselbank hebben we een traject opgestart om het bouwterrein van Nijestee in te richten als een tijdelijk stuk stad, gefinancierd vanuit bewonersparticipatie en ondersteund door het gemeentelijk armoedebeleid. Met groot enthousiasme onder alle initiatiefnemers en de directe omgeving. Eind 2013 is Toentje geopend, daarnaast hebben de bewoners vanuit NLA-middelen een budget gekregen het overige deel van het bouwterrein van Nijestee tijdelijk in te richten. Met Carex is overeenstemming bereikt de locatie Paradijsvogelstraat 10-15 tot tijdelijke Broedplaats te transformeren voor een periode van minimaal 5 jaar. De gemeentelijke eigenaarslasten worden hierbij tot een minimum beperkt, terwijl in overleg met de omgeving de panden een facelift krijgen.

Locatie Simmeren

Op locatie Simmeren (oostzijde Van Starckenborghkanaal) wordt begin 2014 begonnen met een spoedsanering. Samen met provincie Groningen en (op initiatief van) de VBNO onderzoeken we of de busbaanbrug kunnen uitbreiden met fietsstroken (met een steigerconstructie), zodat we het gebied aan weerszijden van het Van Starckenborghkanaal beter ontsluiten.

2. RISICO'S

Naast de algemene risico's zijn de volgende risico's specifiek van toepassing:

- Ten aanzien van de locatie Simmeren speelt nog een aanvullend risico met betrekking tot de kosten van saneren in verband met de asbestverontreiniging.
- Belangrijk risico is de uitgifte van woningbouw en bedrijfsterreinen. Als gevolg van de huidige economische omstandigheden stagneert de marktvraag. De beheersbaarheid hiervan voor de woningbouw is gering. Hoelang dit gaat duren is moeilijk in te schatten, vandaar dat dit een groot risico is.
- Voor zowel bodemsanering als sloopkosten geldt een hoog risico. Voor de sanering weten we dat er vervuiling is en hebben we een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd, zodat we de risico's beter kunnen inschatten. Voor sloopkosten is een m³-prijs neergezet die kan fluctueren afhankelijk van wel of geen asbest.
- Voor de Oosterhamrikzone geldt het risico van leegstand en verpaupering. Hiervoor wordt een actieplan (=Routekaart) opgesteld dat onderdeel uitmaakt van de nieuwe ontwikkelingsstrategie.
- Bij de herijking van de grondexploitatie Oosterhamrikzone verwachten we een nadeel als gevolg van het niet na kunnen komen van de Samenwerkingsovereenkomst Oosterhamriktracé door Nijestee. Dit nadeel zal zich voordoen in een bandbreedte tussen

de € 0 en € 8 miljoen. Hiervan is nu € 4 miljoen opgenomen in het weerstandsvermogen, maar zal bij de herziening van de grondexploitatie € 4 miljoen (50% van € 8 miljoen) worden opgenomen. Uw raad wordt hierover in november en december geïnformeerd.

- Door het uitblijven van een aantal duidelijkheden rond o.a. de bereikbaarheidsopgave is de voortgang in het participatieproces gestagneerd. In september zijn de resultaten gepresenteerd, maar is nog geen besluit genomen. Het vervolgproces rond de verbindingsweg dient zorgvuldig te worden opgezet met alle stakeholders. Het afbreukrisico is anders groot. Samen met de provincie is eind maart 2014 gestart met een uitgebreid participatieproces.

3. FINANCIEN

De totale kosten worden geraamd op € 51.761.000. De grondopbrengsten worden geraamd op € 30.833.000. Aan bijdragen, inclusief genoemde aanvullende dekking, is € 20.928.000 op eindwaarde geraamd, waarvan al € 14.203.000 is gerealiseerd en geboekt. Kosten, bijdragen en opbrengsten resulteren in een sluitende exploitatiebegroting.

Stand van de kredieten

Besluit 27-02-2002, nr. 196	1.706.599
Besluit 29-01-2003, nr. 199	1.127.000
Besluit 17-12-2003, nr. 175	175.000
Besluit 17-12-2003, nr. 153	14.700.000
Besluit 31-05-2006, nr. 34	5.461.000
Besluit 28-06-2006, nr. 6g	1.236.000
Besluit 20-06-2007, nr. 12	5.430.000
Besluit 28-05-2008, nr. 6g	179.000
Besluit 26-08-2008, nr. 6h	399.000
Besluit 28-10-2009, nr. 6l	46.000
Besluit 29-9-2010, nr. 6c	231.000
Besluit 15-12-2010, nr. 6e	9.275.000
Besluit 30 maart 2011, nr. 7c	102.700
Besluit 25 januari 2012 6g	-/- 519.000
Besluit 30 januari 2013 8b-12	-/- 837.000
Besluit 18 december 2013, nr.6i	1.857.000
Totaal toegestane kosten van het plan	40.570.000

Stand van de uitgave

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	35.228.825
--------------------------------------	------------

Herziening grondexploitatie

De integrale grondexploitatie Oosterhamrikzone wordt in december 2014 herzien.

WESTPOORT

1. VOORTGANG

De gemeente legt de Rode loper uit voor bedrijven en haar ondernemers. De invoering van de Rode Loper strategie voor de werklocaties uit het Programma Ruimtelijke Economie start met Westpoort als pilot.

Oorspronkelijk was Westpoort vooral bedoeld om binnen een traditionele grondexploitatie bedrijfskavels aan te bieden, met een geschat uitgifte tempo van 5,5 ha per jaar. De huidige economische ontwikkeling vraagt een andere rol van de overheid. De Rode Loper strategie is bedoeld om de werkgelegenheid in Groningen in stand te houden en vooral uit te breiden. Voor realisatie van initiatieven is samenwerking van de gemeente met ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven van levensbelang voor de werkgelegenheid in Groningen. De strategie is eveneens bedoeld voor onze overige werklocaties. Naast een actieve samenwerking met bedrijven en ondernemers gaan we vraaggericht te werk. Waar het verantwoord kan, verruimen en versoepelen we de planologische en juridische kaders. We bieden maatwerk en werken vooral met de ondernemers samen door hun initiatieven zo goed mogelijk te ondersteunen en procedures te vereenvoudigen. Westpoort is daarbij de show case.

De oorspronkelijke bedoeling van Westpoort was om op basis van investeringen bouwrijpe kavels aan te bieden. De oorspronkelijke inschatting van het jaarlijkse uitgiftetempo van 5,5 ha is teruggebracht naar 2,5 ha binnen de grondexploitatie. Deze defensieve manier van grondexploitatie willen we doorbreken met de nieuwe Rode Loper strategie. Het doel is het uitbreiden van de werkgelegenheid. De grondexploitatie blijft de basis voor de verantwoording van kosten en opbrengsten, maar is niet langer bepalend voor de vestigingsstrategie die de gemeente hanteert voor ondernemers en bedrijven. Planologisch en procedureel wordt maatwerk geboden om tegemoet te komen aan de vestigingseisen voor ondernemers. Het wenkende perspectief van Westpoort is nieuw in onze aanpak en benadering van ondernemers en bedrijven.

Het nieuwe beleidskader is bedoeld om het passieve beleid rond de werklocaties om te zetten naar een actieve strategie die tegemoetkomt aan de vraag van ondernemers en bedrijven. Daarbij is het doel en de prioriteit verschoven van grondverkoop en gronduitgifte naar behoud en uitbreiding van werkgelegenheid.

Het college zal daarom de raad vragen Westpoort aan te wijzen als categorie van gevallen zodat het college zonder tussenkomst van de gemeenteraad een omgevingsvergunning kan verlenen waarin wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan (ex artikel 2.12, lid 1a, onder 3 Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo). De vorm waarin het wordt voorgesteld is afwijkend en is bedoeld als implementatie van de nieuwe ruimtelijke strategie. Voor Westpoort wordt niet van geval tot geval ruimtelijk onderbouwd, maar vooral gekeken naar de gevestigde belangen op Westpoort. Uit jurisprudentie is gebleken dat het de gemeenteraad vrij staat om een concreet begrensd gebied als categorie van gevallen aan te wijzen waarvoor geen verklaring is vereist.

Daarnaast werken we een business case uit voor de vestiging van één of meerdere data hotels op Westpoort. Inmiddels heeft zich het eerste datahotel zich gevestigd op Westpoort.

2. RISICO'S

Een aantal kans- en risicoscenario's geeft verstrekkende positieve en negatieve financiële consequenties voor het eindresultaat weer. Zo zijn vele investeringen al gedaan, resterende (civieltechnische) investeringen zijn relatief beperkt, terwijl de (grond)opbrengsten achterblijven.

Het wijzigingen van de renteparameter, het uitgiftetempo, de grondprijzen en/of opbrengstenstijging hebben een veel groter effect op het eindresultaat dan wijzigingen van de parameter kostenstijging, resterende kosten voor het bouw- en woonrijp maken, planontwikkelingskosten e.d. Deze laatstgenoemde reeks van kans- en risicoscenario's zijn in relatieve zin beduidend minder verstrekkend dan die van de eerstgenoemde reeks.

3. FINANCIEN

Stand van de kredieten

Besluit 19-07-2000, nr. 5h	14.521.000
Besluit 27-02-2002, nr. 5 ^e	750.000
Besluit 28-01-2004, nr. 8	500.000
Besluit 22-12-2004, nr. 10	2.750.000
Besluit 19-10-2005, nr. 7	96.329.000
Besluit 20-02-2008, nr. 7	5.614.000
Besluit 27-01-2010, nr. 7e	-/- 2.022.000
Besluit 30-11-2011, nr. 6h	-/- 47.690.000
Besluit 30-01-2013, nr 8b.6	872.000
Besluit 18-12-2013, nr. 6i	1.127.000
Totale toegestane kosten (= opgeknipt uitvoeringskrediet t/m 2015)	72.751.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	68.541.218
--------------------------------------	------------

Actualisatie / herziening grondexploitatie

De herziene grondexploitatie Westpoort is op 18 december 2013 door uw raad vastgesteld.
De eerstvolgende actualisatie / herziening vindt in december 2014 plaats.

ZERNIKE CAMPUS GRONINGEN

Het Zernikegebied bestaat uit het bedrijventerrein Zernike Campus Groningen in het noordelijk deel en een (onderwijs) campus aan de zuidkant. Binnen het *Akkoord van Groningen 2.0* is de ontwikkeling van Zernike een belangrijke opgave. We willen Zernike verder uitbouwen tot een toplocatie waar kennisinstellingen en bedrijfsleven stevig met elkaar verbonden zijn.

1.VOORTGANG

Op de Zernike Campus Groningen (voormalig Zernike Science Park) ligt één van de bedrijventerreinen die binnen de gemeente Groningen in uitgifte zijn. Op basis van een gezamenlijke visie ontwikkelen de Akkoordpartners de Zernike Campus tot één van de belangrijkste kennisdynamo's van stad en regio. In de afgelopen jaren is gebleken dat Zernike geen goed imago heeft om bedrijven naar Zernike toe te trekken waardoor de ontwikkeling van het bedrijventerrein nauwelijks van de grond komt.

In 2014 wordt op basis van een strategische agenda die door alle betrokken partners (inclusief bedrijfsleven) is ondertekend verder gewerkt aan de profilering van het speerpunt energie, een gezamenlijke herijking van het stedenbouwkundig kader en het verkeersplan. Belangrijk onderdeel is ook de verdere ontwikkeling van het parkmanagement, waarbij gewerkt wordt aan een herkenbare huisstijl, de aanpak van de entree, netwerkvorming, een goede bewegwijzering op de campus en op de ringweg en gezamenlijk groenonderhoud.

In het afgelopen maanden zijn ontwikkelingen op het gebied van het speerpunt energie op Zernike gestart of doorontwikkeld. Hierbij is de verdere ontwikkeling van de Energy Academy Europe belangrijk, waarbij we een uitbreiding verwachten van het aantal bedrijfsvestigingen op Zernike dat in samenwerking met de kennisinstellingen innovatieve producten en diensten ontwikkelt.

Vanuit het Rijk is er een reservering van € 33 miljoen gedaan voor de aanleg van Geothermie. Dit biedt een kans om de ontwikkelingen in het gebied goed op gang te helpen. Hetzelfde geldt voor de ontwikkelingen van Entrance.

Verder is er een opdracht gegeven aan een stedenbouwkundig bureau West 8 om een stedenbouwkundige visie te maken voor het gehele terrein (samen met de RUG en de Hanzehogeschool). Waarneer deze klaar is (medio mei 2014) zal er een bestemmingsplan en een nieuwe grex gemaakt worden. We hopen daarmee de Campus weer op de kaart te zetten.

Energy Academy Europe / EnTranCe

Het nog te ontwerpen nieuwe gebouw, een voorbeeldfunctie op het gebied van zero-emission van de EAE komt te staan tussen het Natuurkunde en Scheikundegebouw en de Bernoulliborg. Het ontwerp en de bouwvoorbereidingen zullen plaatsvinden in 2013, waarna het gebouw zal worden gerealiseerd in 2014. De ingebruikname is voorzien rond de jaarwisseling 2014/2015. De omgevingsvergunning is aangevraagd.

EnTranCe is een proeftuin voor toegepast onderzoek op het gebied van energietransitie. In maart 2014 is er 5 ha bedrijventerrein verkocht aan de Hanzehogeschool. De Hanzehogeschool heeft dit gekocht voor de (door)ontwikkeling van EnTranCe. Op termijn zal

een onderwijsgebouw toegevoegd worden voor ongeveer 150 studenten, gekoppeld aan onderzoeksruimtes waar samen met het bedrijfsleven onderzoek verricht kan worden. De gemeente Groningen draagt met een subsidie van 1,5 miljoen euro bij aan de ontwikkeling van EnTranCe. Ons voornemen is om deze financiële bijdrage te betalen uit de (op te stellen) grondexploitatie Zernike Campus.

2. RISICOS

Bij voortdurende stagnerende ontwikkeling van het plan kan de boekwaarde van het project jaarlijks stijgen door toerekening van rente, onroerende zaak belasting en de noodzakelijke beheerskosten. Het uitblijven van een visie op het gebied kost daarom geld en is een risico voor het project.

3. FINANCIEN

Stand van de kredieten

Besluit 23-20-1996, nr. 5f	3.857.000
Besluit 26-05-1999, nr. 5k	4.538.000
Besluit 17-10-2001, nr. 9	406.000
Besluit 18-10-2006, nr. 6c	14.940.000
Besluit 27-09-2007, nr. 6g	3.256.000
Besluit 25-05-2011, nr. 8 ^e	-/- 8.747.000
Totaal toegestane kosten van het plan	18.250.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	17.483.195
--------------------------------------	------------

Actualisatie / herziening grondexploitatie

De eerstvolgende herziening vindt in december 2014 plaats.
--

EBBINGEKWARTIER

1. VOORTGANG

Woningbouw, blok 4B en 6B

De bouw van de 13 grondgebonden woningen, blok 4B, aan de Langestraat is recent gestart. De woningen worden in twee aaneensluitende bouwstromen gebouwd en in december 2014 en juli 2015 opgeleverd. Voor de resterende 18 woningen aan de Langestraat, blok 6B, wordt bekeken of deze in 3 verschillende typen aangeboden kunnen worden. Verwacht wordt dat de verkoop september 2014 start.

Ontwikkeling blok 7 en 8

De ontwikkelingen van woningbouw en het hotel op blok 8 zijn recent weer ter hand genomen. Dit geldt eveneens voor een deel van blok 7. Hier heeft SSH-Utrecht het initiatief genomen voor het College University (RUG) tijdelijk 150 wooneenheden te realiseren. Hierbij is de afspraak gemaakt dat deze wooneenheden na exploitatie en/of bij verkoop van het complex omgezet worden naar gezinswoningen. Het complex krijgt in de plinten gebruiksruiden voor sport/fitness en horeca. Het evenementen terrein Ebbingekwartier wordt hierdoor teruggebracht naar het zandstrand en een groot deel van blok 7. Terugkerende evenementen, zoals Eurosonic, Zienerama, Mini Maker Fair en de Ommelander Markt kunnen hierop gerealiseerd worden, eventueel in samenhang met het Infoversum en het daarbij behorende terrein. Ook vinden er steeds meer incidentele sport- en cultuuractiviteiten plaats.

Dubbele Loods (silo)

De Loods is in januari 2014 als restaurant in gebruik genomen.

Blok 9 en 10

Blok 9 is gereserveerd voor de bouw van een schoolgebouw voor O2G2 (borgmanschool). De start van de bouw ervan kan eind 2016 plaatsvinden.

Oosterhamrikkanaal nz/blok 13

We onderzoeken de mogelijkheid om op het meest westelijke deel van blok 13 modulaire energieneutrale jongerenwoningen te realiseren. We beogen dit als een tijdelijke ontwikkeling, waarbij tevens een werklocatie verbouwd kan worden.

Infoversum

De bouw van het Infoversum is in volle gang. In juni 2014 is de verwezenlijking van het eerste volledige digitale 3D dome theater een feit. Het Infoversum is een enorme impuls voor de stad en het Ebbingekwartier in het bijzonder. Naast toeristische attractie functioneert het ook als kenniscentrum van internationale allure. De totale oppervlakte aan publieke ruimte in het gebouw is 1350 m². Het Infoversum rekent op minimaal 200.000 bezoekers per jaar.

afbeelding: Infoversum (foto: Cor van der Veen)

Bodenterrein-UMCG

- De nieuwbouw voor volwassen- en kinderpsychiatrie is voorlopig on hold gezet.
- Het UMCG is in afwachting van het Rijksbesluit om een Partikeltherapie (zeer precieze bestraling) faciliteit te mogen realiseren. De start van de bouw wordt verwacht eind 2014.
- De RUG maakt plannen voor de Campus College University/Healthy Ageing, rondom het gemeentelijk monument Bloemstraat 1. Dit gebouw wordt in 2017 gerestaureerd als College University. Hierbij worden ongeveer 200 nieuwe studentenwoningen gebouwd. Voorts zullen op de Campus universitaire voorzieningen gemaakt worden, die nu verspreid staan in het centrum van de stad.

2. RISICO'S

De volgende in de grondexploitatie benoemde risico's zijn nog steeds geldend:

- Ontwikkelingen in de economie met als gevolg wijzigende parameters zoals rente en inflatie; dit heeft effect op de resultaten van de grondexploitatie. Daarnaast is de huidige stand van de economie dusdanig dat dit een verdere druk kan veroorzaken op de planning en de waarde van de uit te geven grond. Het Oosterhamrikkanaal moet nog uitgewerkt worden. Of beoogde programma's en normatieve berekeningen afdoende zijn moet blijken hoewel daar natuurlijk volledig op gestuurd kan worden.
- De komst van het Infoversum is een waardevolle aanvulling voor Ciboga. In combinatie met het stadsstrand, het Open lab zijn dit ontwikkelingen die het gebied aantrekkelijk maken wat ook weer zijn uitwerking zal hebben op de marktpotentie van de toekomstige woningbouw. De grond kan tijdelijk gebruikt worden, mede omdat Nijestee daar ook zijn tijdelijke studentenhuysvesting heeft, en de vertraging van de

definitieve uitgifte van de locatie is afgedekt. De grond is in erfpacht uitgegeven. Dit risico maakt deel uit van deze exploitatie. Daarnaast kan het Infoversum uiterlijk tot 2024 blijven. Blijven ze langer dan wordt de grond later uitgegeven. Dit heeft een negatief rente-effect. Hier zal op gestuurd moeten worden, door een aanvullende bijdrage om de rentenadelen te compenseren en/of door het handhaven van de termijnen.

- De toevoeging van de parkeergarage blijft een risico. Het afgelopen jaar is een deel van het risico opgetreden in de vorm van de stijging van de onrendabele top van 8 naar 9,1 miljoen. Daarnaast staat de dekking voortdurend onder druk. Als de onrendabele top met een miljoen verder oploopt heeft dat een effect van 1,5 miljoen euro op eindwaarde. Indien de dekking, los van de dekking uit de egalisatiereserve wegvalt dan heeft dat een effect van € 8,2 miljoen op eindwaarde.

3. FINANCIEN

Stand van de kredieten

Totaal beschikbaar krediet grex per 17-12-2008	93.639.000
Raadsbesluit 17-02-2010, besluitnr. 6b	2.090.000
Raadsbesluit 30-11-2011, kredietverlaging	-9.634.000
Raadsbesluit 30-01-2013	5.986.000
Raadsbesluit 18-12-2013, besluitnr. 6i:	2.863.000
Totaal beschikbaar krediet	<u>94.944.000</u>

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	82.342.660
--------------------------------------	------------

AANPAK RING ZUID

HISTORIE

- 2009: bestuursovereenkomst met de minister van Verkeer en Waterstaat.
- December 2009: start planstudie
- 22 december 2010: publicatie van het voornemen (Kennisgeving) van de minister van Infrastructuur en Milieu om een Milieu Effect Rapport (MER) op te stellen voor de tweede fase van het project Aanpak Ring Zuid. Dat wil zeggen: een onderzoek naar de gevolgen van de ombouw van deze weg voor haar omgeving
- 7 november 2011: minister stemt in met het Voorlopig Ontwerp. Deze werkt het projectbureau uit in een definitief ontwerp. Ook werken we aan het MER, die als onderdeel van het Ontwerp Tracébesluit (OTB) de inspraak in zal gaan.
- 29 augustus 2013: publicatie Ontwerp Tracébesluit/ Milieu effect rapport door Minister publicatie Ontwerp Inrichtingsplannen door college van B&W. Inspraak van 30 augustus tot en met 11 oktober 2013. Publicatie Gezondheidseffectscreening;
- 17 oktober 2013: publicatie Ontwerpbesluit omgevingsvergunning Helperzoomtunnel, Groningen door het college; zienswijzeperiode van 18 oktober tot en met 28 november 2013
- 30 september 2013: presentatie expert opinion in opdracht van de gemeenteraad.
- 8 oktober 2013: bespreking Ontwerp Tracébesluit/ Milieu effect rapport en Ontwerp Inrichtingsplannen in raad, 9 moties zijn ingediend als zienswijze.

1. VOORTGANG

Op 29 juni 2012 volgde de uitwerking van het ontwerp van het project Aanpak Ring Zuid. Het ontwerp is aangepast naar aanleiding van de verkeersprognoses die zijn opgesteld op basis van het Voorlopig Ontwerp. Het voorstel is een tunnel aan te leggen tussen de Helperzoom en het Europapark en de aansluiting van de Vondellaan op de A28 te schrappen, met handhaving van alle aansluitingen van het knooppunt Vondellaan met de binnenstad. Daarnaast bevat het ontwerp enkele kleinere aanpassingen aan de rijksweg zelf. De kern van het ontwerp blijft overeind.

In het eerste kwartaal hebben we in overleg met bewoners, scholen, bedrijven en andere partners ontwerp-inrichtingsplannen gemaakt voor de volgende deelgebieden: het Sterrebos en de Oosterpoortwijk/De Linie (o.a. de inrichting van de deksels), de Maaslaan in relatie met de nieuwe verbindingsweg naast de Maaslaan, de Vondellaan en de Helperzoomtunnel. Omdat het hoofdwegennet en het onderliggend wegennet een nauw verband hebben, is het de bedoeling deze ontwerp-inrichtingsplannen ten tijde van het vaststellen van het OTB klaar te hebben. Op basis van een extern onderzoek, uitgevoerd door Grontmij, is gekozen om de Helperzoomtunnel te situeren ter hoogte van de Helper Brink. Een tunnel is hier ruimtelijk beter in te passen en goedkoper dan bij de De Savornin Lohmanlaan, de Goeman Borgesiuslaan, ten zuiden van de Esserweg of bij de huidige spoorwegovergang. Ook voor het busverkeer en voor ambulance en brandweer is dit de beste plek.

Op 20 augustus 2013 heeft de minister van Infrastructuur en Milieu het Ontwerp Tracébesluit/Milieueffectrapport (OTB/MER) voor het project Aanpak Ring Zuid

ondertekend. Daarnaast heeft het college op 27 augustus 2013 de vier ontwerp-inrichtingsplannen (OIP's) voor de Vondellaan, de Maaslaan, Helpman-Coendersborg en het Zuiderplantsoen (deksels Sterrebos en plein Oosterpoortwijk- De Linie) vastgesteld. Deze vormen belangrijke mijlpalen in de voortgang van het project Aanpak Ring Zuid.

De afgelopen periode is onderzocht welke effecten het plan heeft op bijvoorbeeld de verkeersstromen, de luchtkwaliteit en de natuur. In het MER staan deze effecten beschreven. Een jaar na ingebruikname van de vernieuwde ringweg zal een opleveringstoets plaatsvinden. Hoofdconclusie is dat er geen belemmeringen zijn om voor de ombouw van de zuidelijke ringweg en in dat kader te nemen maatregelen een OTB vast te stellen.

Het college heeft in april 2012 de GGD de opdracht gegeven tot het uitvoeren van een Gezondheidseffectscreening (GES). De GES geeft een interpretatie van het verschil in omvang en ernst van blootstelling aan gezondheidsrisico's, ook voor gevoelige bestemmingen. De thema's die onderzocht zijn beslaan luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. De uitkomsten van de GES laten een vergelijkbaar beeld zien met het MER.

Op 29 augustus 2013 zijn alle documenten gepubliceerd, waarna tussen 30 augustus 2013 en 11 oktober de zienswijzenperiode plaatsvond. In de eerste week van september verscheen de tweede krant van Groningen Bereikbaar, met een themanummer over Aanpak Ring Zuid (verspreid in regio Groningen- Assen. Hierin werden ook de vier inspraakbijeenkomsten aangekondigd, die voor alle belangstellenden worden georganiseerd. De inspraakbijeenkomsten in MartiniPlaza hebben in totaal ruim 800 bezoekers getrokken.

In de periode van oktober 2013 tot maart 2014 zijn de zienswijzen verwerkt in aanloop naar de afweging die voor het TB en de ontwerp-inrichtingsplannen wordt gemaakt. Met indieners van zienswijze zijn gesprekken gevoerd om de zienswijze toe te lichten. Daarnaast heeft het projectbureau de voorbereiding voor de marktbenadering, de wijze waarop de aanbesteding plaatsvindt verder uitgewerkt.

2. RISICO'S

Ten behoeve van deze risicobeheersing zijn de belangrijkste risico's van het project in beeld gebracht, en zijn beheersmaatregelen benoemd. Deze risico's verschuiven gedurende het proces en worden dan ook continue geactualiseerd, dit voorjaar wordt de risicoanalyse voor de gemeente geüpdatet. De belangrijkste risico's van de planstudiefase zijn hieronder benoemd:

- *Spanning tussen de wensen van de regionale partners in de stuurgroep en de taakstellende kaders van het Bevoegd Gezag (ministerie van I&M)*

Het Rijk is het bevoegde gezag. Besluiten in het kader van de Tracéwetprocedure dienen door het Bevoegd Gezag te worden genomen. De stuurgroep kan dus geen finale besluiten nemen.

- *(Financieel) gat tussen ambitie en taakstellend budget*

Het BVA vertegenwoordigt een overeengekomen ambitieniveau. Ramingen geven aan dat het beschikbare budget voor deze ambitie niet voldoende is. In de bestuursovereenkomst is vastgelegd hoe de ambitie en het beschikbare budget in overeenstemming worden gebracht. Dit betreft achtereenvolgens optimalisatie, fasering, scopewijzigingen en/of additionele, regionale middelen. Alvorens de planuitwerking te starten is het van belang te weten of middels optimalisaties het BVA binnen het beschikbare budget kan worden gebracht. Dit blijkt, met behoud van het ambitieniveau mogelijk.

- *Vertraging door beroepsprocedures*

Bezwaar- en beroepsprocedures kunnen vertraging veroorzaken door de tijd die de Raad van State kan nemen om een uitspraak te doen (maximaal 6 maanden). Vervolgens is er ook een mogelijkheid dat de Raad van State negatief oordeelt.

- *Beïnvloeding door belangengroeperingen*

Belangengroepen kunnen zich onvoldoende gehoord voelen en versterken hun geluid via politiek en/of media. Hierdoor kan één of meerdere van de samenwerkende overheden deze wensen (mogelijk afwijkend van de scope) inbrengen in het project.

3. FINANCIEN

Voor de zuidelijke ringweg is een budget beschikbaar van € 624 miljoen euro (€ 424 mln. RSP gelden, € 200 mln. MIRT gelden). De samenwerkende partijen betalen de kosten van inzet van mensen en middelen ten behoeve van de planfase en realisatie uit dit bovenstaande budget. Voor de kosten van de voorbereiding van het in 2009 gepresenteerde BVA voor de Zuidelijke Ringweg Groningen heeft u op 17 december 2008 (€ 400.000) en 25 november 2009 (€ 500.000) kredieten beschikbaar gesteld, totaal € 900.000. Dit betreft zowel de kosten voor de projectorganisatie als ook interne uren en kosten. Bij deze laatste gaat dan om het beoordelen van de producten van de projectorganisatie, ambtelijke en bestuurlijke advisering, strategische adviezen en proceskosten. Voor de voorbereiding tot en met eind 2010 heeft u op 20 oktober 2010 een krediet van € 500.000 beschikbaar gesteld, waarmee het totaal aan voorbereidingskosten op € 1,4 miljoen euro komt. Het benodigde aantal uren voor beoordeling en advisering bleek in 2010 echter lager dan geprognosticeerd, waardoor er voldoende krediet resteerde voor beoordeling en advisering voor het grootste gedeelte van 2011.

De kosten voor het beoordelen van de producten van de projectorganisatie en de ambtelijke en bestuurlijke advisering heeft uw raad in januari 2012 een krediet van €250.000 beschikbaar gesteld. Daarna is in juni 2012 een nieuw krediet vastgesteld van €375.000 wat toereikend moet zijn tot en met het 2e kwartaal 2013. Voor 2013 heeft uw raad middelen ter beschikking gesteld voor plankosten voor grote infrastructuurprojecten in de programmabegroting. Bij de voortgangsrapportage 1 2014 wordt voorgesteld aanvullend € 375.000,- beschikbaar te stellen voor de gemeentelijke plankosten

Stand van de kredieten (gemeentelijke plankosten)

Besluit 17-12-2008	400.000
Besluit 25-11-2009	500.000
Besluit 20-10-2010, nr. 6g	500.000
Besluit 25-01-2012	250.000
Besluit 20-06-2012, nr. 7b	375.000
Besluit 12-06-2013, nr. 6k – 26 juni 2013	200.000
Totale toegestane kosten	2.225.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	2.209.425
--------------------------------------	-----------

NETWERKANALYSE HOV-MAATREGELLEN

Op 30 oktober 2013 heeft de raad de geactualiseerde Regiovisie Groningen-Assen vastgesteld. Een veranderende opgave en veranderde financiële omstandigheden maakten dit noodzakelijk. Naast de actualisatie van de Regiovisie, is ook de regionale Netwerkanalyse herzien. Ook heeft de raad een nieuwe gezamenlijke HOV-visie vastgesteld, als uitwerking voor het openbaar vervoer. Samen met de provincie Groningen hebben wij daar een aanvullend maatregelenpakket van samen 95 miljoen euro aan gekoppeld, om spoedig een kwaliteitsstap te maken voor het openbaar vervoer.

1.VOORTGANG

In de HOV-visie is een groot aantal maatregelen opgenomen die tot doel hebben de doorstroming en regelmaat van het busverkeer in de stad te verbeteren. Dit moet naast kwaliteitsverbetering leiden tot een reductie van de exploitatiekosten.

De uitvoering van de HOV-maatregelen is opgedeeld in drie tranches.

Tranche 1 (uitvoering gereed voor de nieuwe busdienstregeling 5 januari 2014);

Tranche 2 (uitvoering gereed voor de nieuwe busdienstregeling 31 december 2014);

Tranche 3 (uitvoering gereed voor de start van de ombouw Zuidelijke Ringweg).

Maatregelen bus.

De bus maatregelen van ambitieniveau 1 en 2 uit de netwerkanalyse zijn de maatregelen die het mogelijk maken dat de bussen op de drie HOV-assen kunnen rijden, de binnenstad van Groningen kan worden ontlast, de reizigersgroei in de stad kan worden opgevangen en een kwalitatief beter product kan worden aangeboden aan de reiziger. Het is van belang dat deze bus maatregelen snel worden uitgevoerd zodat de drie bus HOV-assen klaar zijn voor gebruik voordat de grote werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg van start gaan. Daarnaast zijn we bij snelheid gebaat om de exploitatiekosten niet verder te laten oplopen en het openbaar vervoer betaalbaar te houden. Vanwege het verschil in planproces zijn alle maatregelen uit ambitieniveaus 1 en 2 bus uit de HOV- visie verdeeld in drie tranches waarmee u met de vaststelling van de HOV-visie heeft ingestemd.

Tranche 1 voorziet in de realisatie van:

- a. twee richtingen busverkeer op Damsterdiep noordzijde
- b. aanleg langshalte Stationsweg noordzijde t.h.v. stadsbalkon
- c. aanpassen VRI en stopstrepen kruising Zaagmuldersbrug;
- d. halte Damsterdiep nabij Oostersluis;
- e. halte aan HOV-as West ter hoogte van Stadspark incl. voetpad naar Peizerweg;
- f. halte Buitenhof aan Peizerweg ter hoogte van Hunsingolaan;
- g. looproute IKEA-Europaweg opwaarderen
- h. Europapark aanleg plasvoorziening
- i. aanpassing haltes op langere bussen;

Alle maatregelen die nodig zijn voor het kunnen rijden van de dienstregeling die op 5 januari 2014 in werking is getreden zijn gereed. In een aantal gevallen is gekozen voor een tijdelijke oplossing. Het gaat hierbij onder meer om het mogelijk maken van busverkeer in twee richtingen over het Damsterdiep. De realisatie van de halte aan HOV-as West ter hoogte van het Stadspark is komen te vervallen, omdat het niet mogelijk bleek de benodigde grond voor een redelijke prijs te verwerven. Naar verwachting zijn alle maatregelen eind 2014 gereed.

Tranche 2 voorziet in de realisatie van:

- a. keerlus Ruischerbrug;
- b. afsluiting Herebrug voor autoverkeer;
- c. VRI Petrus Campersingel-Hanzeplein;
- d. Oostersingel doorstroming;
- e. samenvoeging twee haltes Beijum;
- f. opheffing haltes Meedenpad;
- g. opheffing haltes Oosterstraat en Gelkingestraat;
- h. opwaarderen haltes en uitbreiding DRIS;
- i. toegankelijke haltes 2014;
- j. opruimen haltes die vanwege vervallen lijn 4 niet meer noodzakelijk zijn.

Tranche 3 voorziet in de realisatie van:

- a. 3 haltes in Lewenborg samenvoegen tot 2 haltes;
- b. realisatie bushaltes bij de Gasunie ;
- c. Singeldam;
- d. overstap knooppunt UMCG Noord;
- e. Kolendrift;
- f. Doorsteek Johan van Zwedenlaan;
- g. overstap Oost-West op HOV –as bij Corpus den Hoorn;
- h. halte Groningen Zuid (Noord-Zuid) bovenop viaduct .

Een aantal projecten onderdelen uit tranche 2 en 3 hebben een planologische relatie met elkaar. Het gaat hierbij om het knooppunt UMCG noord, de Oostersingel, Kolendrift en de Singeldam. Voor de Oostersingel is inmiddels een variantenstudie gereed. Eind mei gaan we hierover in gesprek met belanghebbenden. Daarnaast zijn we al bezig met de eerste schetsen voor het knooppunt UMCG Noord.

Verder is er inmiddels een forse inspanning geleverd t.b.v. de opwaardering van haltes, de toegankelijkheid van de haltes en de realisatie de van DRIS. In totaal moeten een kleine 300 haltes worden aangepast. Voor ongeveer de helft van de haltes is inmiddels een ontwerp gemaakt.

2. RISICOS

De belangrijkste risico's waaruit financiële tegenvallers kunnen voortvloeien zijn:

- Vertraging van planologische procedures door zienswijzen & (hoger) beroep;
- Scope wijzigingen/aanvullende opdrachten.

3. FINANCIEN

Alle maatregelen uit de tranches zijn globaal geraamd. Met de provincie Groningen is afgesproken dat tekorten/overschotten bij de maatregelen uit de netwerkanalyse Groningen - Assen met elkaar kunnen worden uitgewisseld. Bij een tekort dienen maatregelen versoberd te worden.

Met de provincie is afgesproken dat de investeringsruimte te beschouwen als een gesloten financieringssysteem en eventuele vrijvallende investeringsruimte in te zetten binnen het totale maatregelenpakket. Normaal gesproken valt vrijval terug naar de algemene middelen en

vindt vandaar uit een integrale afweging plaats over de inzet van de vrijval. In het geval van een gesloten financieringssysteem zijn positieve resultaten niet meer integraal afweegbaar zijn (zoals gebruikelijk op basis van de financiële spelregels), maar worden ingezet binnen het totale maatregelenpakket netwerkanalyse Groningen - Assen. Nadelen dienen binnen het gesloten systeem te worden opgevangen. Mocht na uitvoering van alle maatregelen blijken dat er financiële middelen overblijven dan vloeit dit geld terug en kan er een integrale afweging plaats vinden.

Stand van de kredieten

Besluit 26-11-2013, nr 7a	19.189.000
Totaal toegestane kosten van het plan	19.189.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2014	328.240
--------------------------------------	---------

Actualisatie / herziening grondexploitatie

De eerstvolgende herziening vindt in december 2014 plaats.
--